महाडिबीटी प्रणालीच्या अनुषंगाने राज्यातील शासकीय व अनुदानित महाविद्यालये, शासन मान्यता प्राप्त खाजगी विना अनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये, शिक्षण संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेशित अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काच्या प्रतिपूर्तीबाबत..

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : अजाफ्रि-२०१९/प्र.क्र.३३९/शिक्षण-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक: ०२ मार्च, २०२०

वाचा:-

१. शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र. टीईएम-२०१५/ प्र.क्र.२१९/ तांशि-४, दिनांक ३१.०३.२०१६
२. शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.विभाग क्र. ईबीसी-२०१६/ प्र.क्र.२२१/शिक्षण-१, दि.३१.०३.२०१६
३. शासन परिपत्रक,सा.न्या.व वि.स.विभाग क्र.सीबीसी-१२/२००८/ प्र.क्र.४२७/शिक्षण-१, दिनांक ३१.७.२००८
४. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग (मातं) क्र. ईबीसी-२०१८/ प्र.क्र.१३८/ एस-१/३९, दिनांक १२.१०.२०१८
५. शासन परिपत्रक, सा.न्या.व वि.स.विभाग क्र. ईबीसी-२०१८/ प्र.क्र.४८४/शिक्षण-१,दि.८.१.२०१९

प्रस्तावना :-

राज्य शासनाच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, कृषी, पशुसंवर्धन दुग्ध व्यवसाय आणि मत्स्य व्यवसाय विभाग या विभागाच्या अधिपत्याखाली मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानीत संस्थेमध्ये प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती करण्याबाबतचा धोरणात्मक निर्णय शैक्षणिक वर्ष २००६-०७ पासून घेण्यात येवून, सदर निर्णय शैक्षणिक वर्ष २००७-०८, २००८-०९, २००९-१०, २०१०-११, २०११-१२, २०१२-१३, २०१३-१४ व सन २०१४-१५ मध्ये कायम ठेवण्यात आला. तसेच उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाच्या दिनांक ३१ मार्च २०१६ च्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, व इतर मागास प्रवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना सदरहू शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती योजना शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ पासून पुढे सुरु ठेवण्याबाबतचा निर्णय दिनांक ३१.०३.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आलेला आहे.

२. दरम्यान, राज्यातील वैयक्तिक लाभ, आर्थिक सहाय्य आणि सेवा यांचे वितरण करण्यासाठी माहिती व तंत्रज्ञान संचालनालयाने थेट लाभ हस्तांतरण (महाडीबीटी) प्रणाली विकसित केली असून सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून पहिल्या टप्यात एकूण सहा विभागाच्या अधिनस्त असलेल्या केंद्र व राज्य पुरस्कृत मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती, शैक्षणिक शुल्क- परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजना इ. ३९ योजनांची

अमंलबजावणी महाडीबीटी प्रणालीमधून करण्याचा निर्णय माहिती व तंत्रज्ञान संचालनालयाने दिनांक १२.१०.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये घेतला असून, त्याची राज्यात अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

२.१ सदरील शासन निर्णयानुसार महाडीबीटी प्रणालीवर महाविद्यालय/अभ्यासक्रम मॅपिंग (समावेश) करणे, महाविद्यालयनिहाय मंजूर अभ्यासक्रम व त्याची मंजूर प्रवेश क्षमता अपलोड करणे व ती वेळीवेळी अद्ययावत करणे, त्याबाबत ऑनलाईन तपासणी करणे, भविष्यात प्रणालीवर नोंद झालेले महाविद्यालय बंद झाल्यास वा अभ्यासक्रम बंद झाल्यास अथवा महाविद्यालयाची मान्यता काढून घेण्यात आल्यास, त्याअनुषंगाने महाडीबीटी प्रणालीवर आवश्यक ते बदल/ दुरुस्त्या करणे इ.जबाबदारी ही संबंधित प्रशासकीय विभाग (शालेय शिक्षण विभाग, शालेय माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विभाग, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, वैदयकीय शिक्षण व औषधी द्रव्य विभाग, कृषी विभाग, पशुसंवर्धन, दुग्ध व्यवसाय आणि मत्स्य व्यवसाय विभाग इ.) व त्यांच्या अधिनस्थ कार्यालयांवर निश्चित करण्यात आलेली आहे.

२.२ सन २०१८-१९ या वर्षामध्ये सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागातंर्गत अनुसुचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरिता राबविण्यात येणाऱ्या शैक्षणिक शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेची महाडिबीटी प्रणालीवर अंमलबजावणी ही या विभागाच्या दिनांक ३१.०३.२०१६ रोजी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामधील निकषानुसार करण्यात येत आहे. सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापूर्वी शिक्षण शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजने अंतर्गत अनुज्ञेय असलेले विधी अभ्यासक्रमातील एलएलबी (३वर्षे), एलएलबी (५वर्षे), बी.एड, बी.पीएड, एम.एड, एम.पीएड हे अभ्यासक्रम विभागांतर्गत “महाईस्कॉल” प्रणालीवर “अव्यावसायिक अभ्यासक्रम” म्हणून नोंदविण्यात आलेले होते. दरम्यान, उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या अनुक्रमे दिनांक २४एप्रिल,२०१७ व दिनांक २१जानेवारी,२०१६ च्या अधिसूचनांन्वये सदरील अभ्यासक्रम हे “व्यावसायिक अभ्यासक्रम” म्हणून घोषित करण्यात आलेले आहेत. त्यानुषंगाने सदर अभ्यासक्रमात शिकत असलेल्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना “व्यावसायिक अभ्यासक्रम” म्हणून शिक्षण शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेचा लाभ देणे आवश्यक आहे. उच्च शिक्षण विभागाने सदरील अभ्यासक्रम “व्यावसायिक अभ्यासक्रम” म्हणून महाडीबीटी प्रणालीवर मॅपिंग (समावेश) करुनही, तसेच सदरील अभ्यासक्रमांकरीता शिक्षण शुल्क परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजना अनुज्ञेय असूनही, महाडीबीटी प्रणालीवरील निर्माण झालेल्या संभ्रमामुळे अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना महाडीबीटी प्रणालीवर सदर योजनेअंतर्गत अर्ज नोंदणीकृत करता येत नसल्याची तसेच संबंधित महाविद्यालयांना सदर अभ्यासक्रमांचे अर्ज नुतनीकरण करता येत नसल्याची बाब निदर्शनास आली आहे. त्याचबरोबर, उच्च व तंत्रशिक्षण विभागामार्फत नव्याने “अव्यावसायिक अभ्यासक्रम” हे “व्यावसायिक अभ्यासक्रम” म्हणून घोषित केलेल्या अभ्यासक्रमांबाबत देखील याच प्रकारचे संभ्रम विद्यार्थी व महाविद्यालयांमध्ये निर्माण झालेला आहे. यामध्ये प्रामुख्याने राज्यभरात राबविण्यात येणारे बीबीए, बीसीए, बीबीएम, बीएससी (कॅम्प्यु.सा.), एमएससी (कॅम्प्यु.सा.), एमसीए (कॉमर्स), एमसीए (सायन्स) इ. अभ्यासक्रमांबाबत राज्य भरातील अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी व पालकांमध्ये संभ्रम निर्माण झाल्याची बाब निदर्शनास आली आहे. या पार्श्वभूमीवर संदर्भीय दिनांक ३१.३.२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने सुधारीत सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

३. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग तसेच अन्य प्रशासकीय विभागामार्फत राज्यातील शासकीय व अनुदानित महाविद्यालये, शासन मान्यता प्राप्त खाजगी विना अनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये / शिक्षण संस्थामधील “अव्यावसायिक अभ्यासक्रम” हे “व्यावसायिक अभ्यासक्रम” घोषित केल्यास वा नव्याने “व्यावसायिक अभ्यासक्रमांचा” समावेश केल्यास, अशा महाडिबीटी प्रणालीवर मॅपिंग केलेल्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेशित अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना, शैक्षणिक शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील. सदर शैक्षणिक लाभ हा, संबंधित प्रशासकीय विभागाने महाडिबीटी प्रणालीवर व्यावसायिक अभ्यासक्रम ज्या शैक्षणिक वर्षापासून नोंद केलेला असेल, त्या शैक्षणिक वर्षापासून लागू राहील.

३.१ अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राज्यातील शासकीय व अनुदानित महाविद्यालये, शासन मान्यता प्राप्त खाजगी विना अनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये / शिक्षण संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांकरीता शैक्षणिक शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेचा लाभ घेण्यासाठी सक्षम प्राधिकारी यांच्याकडील जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक राहील.

३.२ अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राज्यातील शासकीय व अनुदानित महाविद्यालये, शासन मान्यता प्राप्त खाजगी विना अनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये / शिक्षण संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांकरीता शैक्षणिक शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेच्या लाभाकरीता, वरील सुधारणांसह संदर्भीय दिनांक ३१.३.२०१६ च्या शासन निर्णयामधील उर्वरीत अटी व शर्ती लागु राहतील.

३.३ सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्क-परिक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत महाडिबीटी प्रणालीवरील कार्यवाही ही संदर्भीय दि.१२.१०.२०१८ व दि. ८.१.२०१९ च्या शासन निर्णय व शासन परिपत्रका नुसार करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२००३०२१६०८५०२८२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

DINGLE DINESH RAMCHANDRA

Digitally signed by DINGLE DINESH RAMCHANDRA
DN: c=IN, st=Maharashtra, 2.5.4.20=8612f2011cf8cde3b074d561cd711c17c6c3fd836467a8648a8d21dc84bc01be, postalCode=400032, street=151 ANNEX,1ST FLOOR,MANTRALAYA,MUMBAI, serialNumber=fc344849650ce07c3f9adc7e2cd4976b2852065e2acd65f7cee1828c10091458, ou=SOCIAL JUSTICE AND SPECIAL JUSTICE DEPT, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, cn=DINGLE DINESH RAMCHANDRA
Date: 2020.03.02 17:26:31 +05'30'

(दि.रा.डिंगळे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.मंत्री, सामाजिक न्याय, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,

४. मा.मंत्री, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,
५. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र व शिक्षण, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,
६. मा.मंत्री, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,
७. मा.मंत्री, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,
८. मा.मंत्री, आदिवासी विकास, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,
९. मा.राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय, मंत्रालय, मुंबई यांचे खाजगी सचिव,
१०.मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
११.अपर मुख्य सचिव, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२.अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३.अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४.अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५.प्रधान सचिव (पदुम), कृषि व प.दु.म. विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६.प्रधान सचिव, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१७.प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१८.आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१९.संचालक, वि.जा.भ.ज., इ.मा.व. व वि.मा.प्र. संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२०.संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२१.संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२२.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई. (प्रसिध्दीसाठी)
२३.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
२४.महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर .
२५.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
२६.प्रादेशिक उपायुक्त/सहायक आयुक्त, समाजकल्याण,सर्व प्रादेशिक विभाग
२७.निवड नस्ती (शिक्षण-१)

राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना व डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना खुल्या प्रवर्गातून प्रवेश घेणाऱ्या सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना लागू असल्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.१४०/तांशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: १६ डिसेंबर, २०२०

संदर्भ: १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१५/ प्र.क्र.२१९/ तांशि-४, दिनांक ३१/०३/२०१६

२) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५०१/तांशि-४, दिनांक १३/१०/२०१६

३) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक १५/०४/२०१७

४) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक २१/०६/२०१७

५) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/ प्र.क्र.५५९/तांशि-४, दिनांक ११/०८/२०१७

६) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१६/प्र.क्र.५५९/ तांशि-४, दिनांक १३/०९/२०१७

७) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/ तांशि-४, दिनांक ७/१०/२०१७

८) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.४०७/ तांशि-४, दिनांक २२/२/२०१८

९) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग, शासन निर्णय, क्र.सीबीसी-२०१९/प्र.क्र.१०८/मावक,दि.११/७/२०१९

प्रस्तावना :

उच्च व तंत्र शिक्षण विभागामार्फत आर्थिकदृष्टया दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांसाठी राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येते. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण दिनांक ७/१०/२०१७ अन्वये या योजनेच्या पात्र विद्यार्थ्यांसाठी लाभाची व्याप्ती वाढविणे व नविन अभ्यासक्रमांचा समावेश करणेबाबत सविस्तर आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. ही योजना केवळ

खुल्या प्रवर्गातील आणि आर्थिकदृष्टया दुर्बल घटकातील (ईडब्ल्यूएस) केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रियेव्दारे व्यावसायिक / बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेण्याऱ्या व कुटुंबाची रुपये ८.०० लक्ष वार्षिक उत्पन्न असलेल्या विद्यार्थ्यांकरीता लागू असून या योजनेंतर्गत ५० टक्के शिक्षण शुल्क व ५० टक्के परीक्षा शुल्क शिष्यवृत्तीच्या स्वरुपात पात्र विद्यार्थ्यांना अदा करण्यात येते.

डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना प्रथमत: शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून लागू करण्यात आली असून या योजनेच्या व्याप्तीमध्ये या विभागाच्या दिनांक ७/१०/२०१७ व दिनांक २२/२/२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये काही सुधारणा करण्यात आलेल्या आहेत. ही योजना खुल्या व आर्थिकदृष्टया दुर्बल (ईडब्ल्यूएस) प्रवर्गातून प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना लागू आहे. या योजनेंतर्गत अल्पभूधारक शेतकरी व नोंदणीकृत मजूर यांच्या पाल्यांना केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रियेव्दारे व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतल्यास मुंबई महानगर प्रदेश, पुणे महानगर प्रदेश आणि नागपूर व औरंगाबाद मनपा क्षेत्र याकरीता रुपये ३०,०००/- प्रतिवर्षी तर इतर शहरी / ग्रामीण क्षेत्राकरीता रुपये २०,०००/- प्रतिवर्षी या दराने निर्वाह भत्त अदा करण्यात येतो. या व्यतिरिक्त इतर पात्र विद्यार्थ्यांना अनुक्रमे रुपये १०,०००/- व रुपये ८,०००/- या दराने निर्वाह भत्ता देण्यात येतो.

सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२, दिनांक ३०/११/२०१८ पासून अंमलात आलेला असून या व्दारे सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्ग नव्याने घोषित करण्यात आला असून त्यामध्ये मराठा समाजाचा समावेश करण्यात आलेला आहे. या प्रवर्गाकरीता शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशाकरीता १२ टक्के आरक्षण निश्चित करण्यात आले आहे. शासन निर्णय, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग, कल्याण विभाग, क्रमांक सीबीसी-२०१९/प्र.क्र.१०८/ मावक, दिनांक १८/७/२०१९ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना २०१९-२०२० शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात आलेली आहे.

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने विशेष अनुज्ञा याचिका क्रमांक १५७३७/२०१९ व इतर याचिकांमध्ये दिनांक ९/९/२०२० रोजी सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्गाच्या आरक्षणाकरीता अंतरिम स्थगिती दिलेली आहे. त्यामुळे सामान्य प्रशासन विभागाने सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्गातील घटकांना विविध सवलती देण्याबाबत दिनांक ९/१०/२०२० रोजी शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. त्या अनुषंगाने सर्व संबंधित विभागांना स्पष्टीकरणात्मक आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गातील जे विद्यार्थी खुल्या प्रवर्गातून प्रवेश घेतील व इतर विहित अटी व शर्तींची पूर्तता करतील त्यांना राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचे व डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेचे लाभ आपोआप अनुज्ञेय ठरतील. तसेच मा.सर्वोच्च न्यायालयाने एसईबीसी आरक्षणास दिलेल्या अंतरिम स्थगितीच्या कालावधीत या विद्यार्थ्यांनी आर्थिकदृष्टया दुर्बल घटकांसाठी (ईडब्ल्यूएस) राखीव असलेल्या जागेवर विहित मार्गाने प्रवेश घेतल्यास त्यांना देखील या दोन्ही योजनांचे फायदे अनुज्ञेय राहतील.

२. सर्व संबंधित प्रशासकीय विभागांनी याबाबत आवश्यक ते पूरक आदेश निर्गमित करावेत. या दोन्ही योजनांकरीता उपलब्ध निधीपेक्षा जादा तरतूदीची आवश्यकता असेल तर त्याकरीता निधीची आवश्यक ती मागणी, नियोजन विभाग व वित्त विभागाकडे करावी.

३. हा शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२०१२१६१५५८४५१७०८ असा आहे. सदर आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

SANJAY AUDUMBAR DHARURKAR

Digitally signed by SANJAY AUDUMBAR DHARURKAR
DN: c=IN, st=Maharashtra, 2.5.4.20=637145fd393d6d5c713e94e6da7bc6bee23011448b7fc64d138630b9c76ae7a2, postalCode=400032, street=MANTRALAYA,MUMBAI, serialNumber=fcf7172a73579b34fa622983d8fb647780fbef1d35a1ca975955eb9193f3f800, ou=HIGHER AND TECHNICAL EDUCATION DEPT, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, cn=SANJAY AUDUMBAR DHARURKAR
Date: 2020.12.16 17:51:57 +05'30'

(संजय औ. धारुरकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग , मंत्रालय, मुंबई
४. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. प्रधान सचिव (पशु व्यवसाय, दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई

१०. प्रधान सचिव (कृषी), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
१२. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१३. कुलगुरु, सर्व अकृषि विद्यापीठे
१४. कुलगुरु, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.मागणगांव, जि.रायगड
१५. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१६. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालये (सर्व), (संचालक, तंत्र शिक्षण यांच्यामार्फत)
१८. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व)
१९. महासंचालक,माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
२०. मा.मंत्री /मा.राज्यमंत्री (उ.व तं.शि.)यांचे स्वीय सहायक
२१. उप सचिव (मशि/विशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२२. अवर सचिव (तांशि-३, विशि-३), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२३. कक्ष अधिकारी (मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/साशि-१), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२४. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे स्वीय सहायक
२५. निवडनस्ती/तांशि-४.

राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना व डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना खुल्या प्रवर्गातून प्रवेश घेणाऱ्या सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना लागू असल्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग
शासन निर्णय क्रमांक - एमईडी १०२०/ प्र.क्र.३४०/ २०/ शिक्षण-२
गोकुळदास तेजपाल रुग्णालयातील संकुल, ९ वा मजला,
नवीन मंत्रालय, लोकमान्य टिळक मार्ग,
मुंबई-४०० ००१.
दिनांक: १३ जानेवारी, २०२१.

वाचा:-

१) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०२०/ प्र.क्र.१४०/ तांशि-४, दिनांक १६/०९/२०२०.
२) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती , इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग, शासन निर्णय क्र.सीबीसी-२०१९/ प्र.क्र.१०८/ मावक, दिनांक ११/०७/२०१९.
३) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शासन निर्णय क्र.एमईडी १०१९/ प्र.क्र.३७/ १९/ शिक्षण-२, दिनांक ०७/०३/२०१९.
४) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शासन निर्णय क्र.एमईडी १०१८/ प्र.क्र.४९/ १८/ शिक्षण-२, दिनांक २८/०६/२०१८.
५) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शासन निर्णय क्र.एमईडी १०१६/ प्र.क्र.४७६/ १६/शिक्षण-२, दिनांक ०९/१२/२०१६.

प्रस्तावना:-

आर्थिक दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांसाठी राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येत असून त्याद्वारे केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे आरोग्य विज्ञानाच्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या पात्र विद्यार्थ्यांना या योजनेंतर्गत ५० टक्के शिक्षण शुल्काची शिष्यवृत्ती देण्यात येते. तसेच डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेअंतर्गत खुल्या संवर्गातील आर्थिकदृष्टया दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना विहीत दराने प्रतिमहा निर्वाह भत्ता अदा करण्यात येतो.

विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागास प्रवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग, कल्याण विभागाद्वारा सामाजिक व शैक्षणिकदृष्टया मागास (एसईबीसी) प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना सन २०१९-२०२० या शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षि शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यात आली आहे.

मा.सर्वोच्च न्यायालयाने विशेष अनुज्ञा याचिका क्रमांक १५७३७/२०१९ व इतर याचिकांमध्ये दिनांक ०९/०९/२०२० रोजी सामाजिक व शैक्षणिकदृष्टया मागास प्रवर्गाच्या (एसईबीसी) आरक्षणास अंतरिम स्थगिती दिलेली आहे. त्यामुळे सामान्य प्रशासन विभागाने सामाजिक व शैक्षणिक दृष्टया मागास प्रवर्गातील घटकांना

विविध सवलती देण्याबाबत दिनांक ०९/१०/२०२० रोजी शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने देखील त्यांच्या दिनांक १६/१२/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सामाजिक व शैक्षणिकदृष्टया मागास प्रवर्गातील जे विद्यार्थी खुल्या प्रवर्गातून प्रवेश घेतील अशा पात्र विद्यार्थ्यांना राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना व डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजना करिता आपोआप पात्र ठरविण्यात आले आहे. तसेच, संबंधित प्रशासकीय विभागाना त्यांच्या अखत्यारितील अभ्यासक्रमांना पूरक आदेश निर्गमित करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. त्यास अनुसरुन आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमांच्या अनुषंगाने पूरक आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय:-</u>

सामाजिक व शैक्षणिकदृष्टया मागास प्रवर्गातील जे विद्यार्थी खुल्या प्रवर्गातून आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतील व इतर विहीत अटी व शर्तीची पूर्तता करतील अशा पात्र विद्यार्थ्यांना राजर्षि छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना व डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेचे लाभ अनुज्ञेय राहतील. तसेच, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने एसईबीसी आरक्षणास दिलेल्या अंतरिम स्थगितीच्या कालावधीत या विद्यार्थ्यांनी आर्थिकदृष्टया दुर्बल घटकांसाठी (ईडब्ल्यूएस) राखीव असलेल्या जागेवर विहित मार्गानी प्रवेश घेतल्यास त्यांना देखील या दोन्ही योजनांचे फायदे अनुज्ञेय राहतील.

२. सदर आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या दिनांक १६/१२/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयास अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२१०११३१२१०५९३११३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

SURENDRA
PRALHAD
CHANKAR

Digitally signed by SURENDRA PRALHAD CHANKAR
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=MEDICAL EDUCATION AND DRUGS DEPARTMENT, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=da74ced4daa59e5121be348655e71412ea68827bae27cd8d480eb3963ff77726, cn=SURENDRA PRALHAD CHANKAR
Date: 2021.01.25 01:40:57 -08'00'

(सुरेन्द्र चानकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राज्यपाल सचिवालय, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, मुंबई यांचे, विधान भवन, मुंबई.
मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.मंत्री(वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.मंत्री(वैद्यकीय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधान भवन,मुंबई.
मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
मा.राज्यमंत्री(वैद्यकीय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, अल्पसंख्यांक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, विमुक्त जाती-भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागास प्रवर्ग कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
संचालक, समाज कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
संचालक, विजाभज इमाव व विमाप्र, पुणे.
संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
सर्व सहसचिव/उपसचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई.
संचालक, आयुष संचालनालय, मुंबई.
कुलसचिव, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक.
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व प्रमुख रुग्णालये (बृहन्मुंबई महानगरपालिका).
अधिष्ठाता/प्राचार्य, सर्व शासकीय/ महानगरपालिका/ अनुदानित/खाजगी विनाअनुदानित आरोग्य विज्ञान महाविद्यालये (संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय/ आयुष संचालनालय यांचेमार्फत).
निवडनस्ती (शिक्षण-२).

राज्यातील अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे प्रलंबित शिष्यवृत्ती/फ्रिशिपचे अर्ज <u>निकाली काढण्याबाबत..</u>

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : बैठक-२०२०/प्र.क्र.११२/शिक्षण-१,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ०३ फेब्रुवारी, २०२१

<u>वाचा :-</u>

१.शासन निर्णय, सा.न्या. व वि.स.वि. क्र. इबीसी-२०१७/प्र.क्र.५२४/शिक्षण-१, दि.८डिसेंबर,२०१७
२.शासन पत्र क्र. बैठक-२०२०/प्र.क्र.११२/शिक्षण-१, दिनांक १ऑक्टोंबर,२०२०
३.शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम/भाग-२, दि.१७.४.२०१५

<u>शासन परिपत्रक :</u>

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे शिष्यवृत्ती, फ्रिशिप, विद्यावेतन अशा एकूण चार योजनांचे शैक्षणिक लाभ थेट विद्यार्थ्यांच्या आधारसंलग्न बॅन्क खात्यावर अदा करण्याची कार्यवाही सन २०१८-१९ पासून सुरु झालेली आहे. तत्पुर्वी, तत्कालिन परिस्थितीत, सन २०१०-११ ते सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षातील प्रलंबित शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क परिक्षा शुल्क इ. प्रदानापोटी (विशेष चौकशी पथकाने कारवाईची शिफारस केलेल्या दोषी संस्था/महाविद्यालये व अनुज्ञेय अभ्यासक्रम वगळून) अनुज्ञेय होणाऱ्या रक्कमेपैकी ६० टक्के इतकी रक्कम संबंधित शैक्षणिक संस्थांना/महाविद्यालयांना तदर्थ तत्वावर अदा करण्यास मान्यता देण्यात आली होती. सदर निर्णय हा केवळ सन २०१०-११ ते सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षातील प्रलंबित शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क परिक्षा शुल्क बाबत होता. त्यामुळे या प्रकरणी मा.मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २८.८.२०२० रोजी झालेल्या बैठकीत देण्यात आलेल्या निर्देशांच्या अनुषंगाने खालील सूचनांनुसार सर्व संबंधितांनी कार्यवाही करावी.

(१) विशेष चौकशी पथकाच्या अहवालात नमूद ७० महाविद्यालयांबाबत विशेष चौकशी पथकाने तपासणी / चौकशी केलेल्या कालावधीनंतर, सन २०१७-१८ पासून प्रवेशित संबंधित ७० महाविद्यालयांतील सर्व अभ्यास क्रमाच्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील पात्र विद्यार्थ्यांना योजनेच्या अटी व शर्तीची पूर्तता होत असल्यास, असे विद्यार्थी शैक्षणिक लाभापासून वंचित राहू नयेत म्हणून, त्यांना देय असलेली शिष्यवृत्ती/ शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काची प्रतिपूर्ती अदा करण्याची कार्यवाही संबंधित सहायक आयुक्त, समाजकल्याण यांनी तात्काळ करावी.

(२) त्याअनुषंगाने, सन २०१७-१८ या कालावधीतीत शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क परिक्षा शुल्काच्या प्रलंबित अर्जांवर तत्कालीन परिस्थितीनुसार शासन निर्णय दिनांक ८ डिसेंबर, २०१७ अन्वये ऑफलाईन पध्दतीने (Manual) कार्यवाही होणे आवश्यक असून, त्याकरीता संदर्भीय दिनांक १७.४.२०१५ च्या शासन निर्णयासोबतच्या वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका-१९७८, भाग-पहिला, उप विभाग-एक, मुंबई वित्तीय नियम १९५९ अंतर्गत अ.क्र.६, नियम-४०

खालील प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींनुसार विहीत अटी व शर्तीचीं पुर्ततेसह परिपुर्ण प्रस्ताव शासनास सादर करुन, शासनाकडून अन्वेषण प्रमाणपत्र प्राप्त करावेत.

(३) सन २०१८-१९ पासून शिष्यवृत्ती/फ्रिशिप योजनांची अंमलबजावणी महाडिबीटी प्रणालीवर होत असल्याने, सन २०१८-१९ व सन २०१९-२० या कालावधीतील संबंधित ७० महाविद्यालयातील प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे नोंद झालेले परंतु मंजूर न झालेले अर्ज निकाली काढण्यासाठी माहिती व तंत्रज्ञान विभागास महाडिबीटी प्रणालीवर अर्ज दुरुस्तीची सुविधा उपलब्ध करुन द्यावी. त्याद्वारे सदरील अर्ज विशिष्ठरित्या संगणकीकृत करुन प्रणालीमध्ये नोंदणी करुन निकाली काढण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.

(४) सन २०१८-१९ व सन २०१९-२० या कालावधीत संबंधित ७० महाविद्यालयांपैकी ज्या महाविद्यालयातील अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या अर्जांची महाडिबीटी प्रणालीवर नोंद झालेली नाही, असे अर्ज विशिष्ठरित्या संगणकीकृत करुन प्रणालीमध्ये नोंदणी करुन वरील अ.क्र.(२) येथील कार्यपध्दती अनुसरुन निकाली काढण्याची कार्यवाही करावी. परंतु, असे अर्ज निकाली काढण्यात आल्यानंतर त्यांची नोंद घेण्याकरीता/ माहिती संकेतस्थळावर अपलोड करण्याकरीता त्याबाबतचा अहवाल माहिती व तंत्रज्ञान विभागास सादर करावा.

(५) माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने सन २०१८-१९ व सन २०१९-२० या कालावधीतील ऑफलाईन पध्दतीने निकाली काढलेल्या अर्जाबाबतची विशिष्ठरित्या संगणकीकृत करुन प्रणालीमध्ये नोंदणी करुन महाडिबीटी प्रणालीवरील होमपेजवर स्वतंत्र टॅब अंतर्गत शैक्षणिक वर्षनिहाय व योजना निहाय जतन करुन ठेवण्यासाठी सुविधा निर्माण करावी.

(६) लेखापरीक्षणाच्या दृष्टीने वरील कार्यपध्दती अनुसरुन निकाली काढण्यात आलेल्या प्रलंबित अर्जाबाबतचे अभिलेख/दस्तवेज जतन करुन ठेवण्याची जबाबदारी संबंधित सहायक आयुक्त, समाजकल्याण यांची राहील.

२. सदरहू शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन देण्यात आले असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२१०२०३१३२५३३३१२२ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Chandrakant Haridas Wade

Digitally signed by Chandrakant Haridas Wade
DN: c=IN, o=Government of Maharashtra, ou=Social Justice & Special Assist Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=7a8cb09a73bc92b24a171080ebd81893480c90bedd57685ea1ce3af533f64bce, serialNumber=9474e7143b2bc3fd96e8d7bf07d1ce51de8461d4c34ae1e3f643c11b54523936, cn=Chandrakant Haridas Wade
Date: 2021.02.03 13:33:22 +05'30'

(चंद्रकांत ह. वडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान (सा.प्र.वि.) मंत्रालय, मुंबई

२) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३) प्रधान सचिव, इतर मागास व बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४) प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५) संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
६) संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७) संचालक, माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८) आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
९) प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, सर्व प्रादेशिक विभाग
१०) सर्व सहायक आयुक्त, समाजकल्याण, सर्व जिल्हे
११) मुख्य परिचलन अधिकारी, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ लि. चर्चगेट, मुंबई
१२) महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेय/लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र ½,मुंबई/नागपूर,
१३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१४) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
१५) निवडनस्ती (का.शिक्षण-१).

राज्यातील शासनमान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानीत व कायम विनाअनुदानीत संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपुर्तीची योजना शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ पासून पुढे सुरु ठेवण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन शुध्दिपत्रक क्रमांक :- व्यअप्र २०२०/प्र.क्र.८३/का-१२
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, विस्तार, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- १८ जून, २०२१

<u>वाचा</u> :- १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्रमांक टीईएम-२०१५/प्र.क्र.२१९/तांशि-४, दिनांक ३१ मार्च २०१६
२) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक व्यअप्र-२०१६/प्र.क्र.१२२/का-१२, दिनांक ३१ मार्च २०१६
३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन निर्णय क्रमांक इबीसी-२०१६/ प्र.क्र. २२१ /शिक्षण-१, दिनांक ३१ मार्च २०१६
४) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, शासन निर्णय क्रमांक एमईडी१०१६/प्र.क्र.४७३/१६/शिक्षण-२, दिनांक ०९ डिसेंबर २०१६

<u>प्रस्तावना :-</u>

राज्यातील शासकीय, अशासकीय, अनुदानित व विनाअनुदानित महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतने आणि शासकीय विद्यापीठात विनाअनुदानीत तत्वावर सुरु असलेल्या निवडक व्यावसायीक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतलेल्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची सन २०१५-१६ या वर्षापासून शिक्षण शुल्क समिती, प्राधिकरण किंवा परिषदेने निर्धारीत केलेल्या दराप्रमाणे शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्कांची प्रतिपुर्ती करण्यास संदर्भाधिन क्रमांक २ च्या शासन निर्णय दिनांक ३१.०३.२०१६ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

तथापि, आदिवासी विकास विभागाने निर्गमित केलेल्या दिनांक ३१.३.२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये वैद्यकिय अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना देय असलेल्या शैक्षणिक शुल्क प्रतिपुर्तीच्या अनुषंगाने ***"मात्र सदर प्रवेश पक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर रिक्त राहिलेल्या जागांवर संस्था स्तरावर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना जरी अशा प्रवेशांना प्रवेश नियंत्रण समितीने मान्यता दिली असली तरी या योजनेचा लाभ होणार नाही."*** याचा अंतर्भाव सदर शासन निर्णयात दिसून येत नाही.

तसेच **तंत्र शिक्षणाशी निगडीत पदविका, पदवी आणि पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी ज्या विद्यार्थ्यांनी शासनाच्या केंद्रीभत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेश घेतलेला आहे अशा विद्यार्थ्यांना ही योजना लागू राहील असे नमूद केले आहे. परंतु, आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाच्या अनुषंगाने केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेश घेण्याबाबत काही नमूद नाही.**

ही योजना केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनाच लागू असल्याने तसेच याबाबत स्पष्टता येण्यासाठी वर वाचा संदर्भ क्रमांक २ येथे नमूद दिनांक ३१.०३.२०१६ च्या शासन निर्णयामध्ये दुरुस्ती करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन शुध्दिपत्रक :-

संदर्भ क्रमांक २ मध्ये नमूद दिनांक ३१.०३.२०१६ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद क्रमांक ३ (३) येथील "आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमासाठी शासनाच्या सामायिक प्रवेश परिक्षेद्वारा (सी.ई.टी.) प्रवेश घेतलेल्या तसेच खाजगी विनाअनुदानीत महाविद्यालयाच्या वतीने तसेच असोसिएशनमार्फत घेण्यात येणाऱ्या सामायिक प्रवेश परिक्षेद्वारा (Associate CET) आणि इ. १२ वी च्या गुणांच्या आधारे काही अभ्यासक्रमासाठी (उदा.नर्सिंग) प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना लागू राहील "

या परिच्छेदाऐवजी

"आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमासाठी शासनाच्या सामायिक प्रवेश परिक्षेद्वारा (सी.ई.टी.) प्रवेश घेतलेल्या तसेच खाजगी विनाअनुदानीत महाविद्यालयाच्या वतीने तसेच असोसिएशनमार्फत घेण्यात येणाऱ्या सामायिक प्रवेश परिक्षेद्वारा (Associate CET) आणि इ. १२ वी च्या गुणांच्या आधारे काही अभ्यासक्रमासाठी (उदा.नर्सिंग) प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना लागू राहील. मात्र सदर प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर रिक्त राहिलेल्या जागांवर संस्था स्तरावर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना जरी अशा प्रवेशांना प्रवेश नियंत्रण समितीने मान्यता दिली असली तरी या योजनेचा लाभ होणार नाही." असे वाचावे.

२. तसेच सदर शासन निर्णयातील परिच्छेद क्रमांक ३ (६) येथील "तंत्र शिक्षणाशी निगडीत पदविका, पदवी आणि पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी ज्या विद्यार्थ्यांनी शासनाच्या केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेश घेतलेला आहे, अशा विद्यार्थ्यांना ही योजना लागू राहील "

या परिच्छेदाऐवजी

"आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमाशी व तंत्र शिक्षणाशी निगडीत पदविका, पदवी आणि पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमासाठी ज्या विद्यार्थ्यांनी शासनाच्या केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेश घेतलेला आहे, अशा विद्यार्थ्यांना ही योजना लागू राहील" असे वाचावे.

३. सदर शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेताक २०२१०६२११७२६३२३०२४ असा आहे. हे शुध्दीपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Subrao Narayan Shinde

Digitally signed by Subrao Narayan Shinde
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Tribal Development Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=ffa7b5a27faed7560194e6272933cfa60dca1eb8ab54859eae7920c9d0d1f622, serialNumber=e5bb5862d0e131a274d92f7a1acef953e01301c1b0fb615dc6cce4812bded257, cn=Subrao Narayan Shinde
Date: 2021.06.21 17:38:25 +05'30'

(सु. ना. शिंदे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई

२) मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३) मा. उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४) सर्व मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५) सर्व विधानसभा / विधानपरिषद सदस्य
६) मा. मुख्य सचिव, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७) महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई /नागपूर
८) महालेखापाल, (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई /नागपूर
९) अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३) प्रधान सचिव, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५) कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
१६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
१७) संचालक, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१८) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक
१९) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
२०) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे / नाशिक / नागपूर / अमरावती
२१) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
२२) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२३) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
२४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
२५) सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची कार्यालये
२६) सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२७) निवडनस्ती (का-१२).

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना कार्यपद्धती बाबत.

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- शिष्यवृ-२०२१/प्र.क्र.९०/का-१२

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक :-१७ जानेवारी, २०२२.

संदर्भ :- १) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक आदिशि-१२०४/प्र.क्र.९/का-१२, दिनांक ०९.०८.२००४

२) जनजाती मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे दिनांक ०१.०७.२०१० रोजीच्या मार्गदर्शक सूचना

३) जनजाती मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे दिनांक २१.०६.२०११ व दिनांक २३.०५.२०१३ रोजीची पत्रे

४) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक आविवि-२०१७/प्र.क्र.४०/का-१२, दिनांक १९.०८.२०१७

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना संदर्भाधिन क्रमांक १ च्या शासन निर्णय दिनांक ०९.०८.२००४ अन्वये शिष्यवृत्ती वितरीत करण्याची कार्यपद्धती नमूद केली आहे.

२. संदर्भाधिन क्रमांक ३ अन्वये जनजाती मंत्रालय, भारत सरकार यांच्या दिनांक २३.०५.२०१३ च्या पत्रान्वये सन २०१३-१४ या शैक्षणिक वर्षापासून अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांची उत्पन्न मर्यादा रु. २.५० लक्ष इतकी करण्यात आलेली आहे.

३. सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून आदिवासी विकास विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या विविध शैक्षणिक योजना चांगल्या व पारदर्शक पद्धतीने अंमलबजावणी करण्याकरिता व पात्र विद्यार्थ्यांना लाभ देण्यासाठी विद्यार्थ्यांच्या आधार संलग्नीत बँक खात्यात थेट रक्कम जमा करण्याच्या अनुषंगाने संदर्भाधिन क्रमांक ४ च्या शासन निर्णय दिनांक १९.०८.२०१७ अन्वये नियम लागू करण्यात आले आहे.

४. सदर योजना सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून महाडिबीटी पोर्टलवरुन राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला असून सदर पोर्टलवरुन अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजुरीची कार्यवाही करण्यात येते. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना संदर्भाधिन क्रमांक १ च्या शासन निर्णय दिनांक ०९.०८.२००४ अन्वये वितरीत करण्याची कार्यपद्धती नमूद केली असून सदरचा शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत असून अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेचे लाभ देण्याच्या अनुषंगाने नव्याने कार्यपद्धती तयार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना संदर्भाधिन क्रमांक १ च्या शासन निर्णय दिनांक ०९.०८.२००४ अन्वये वितरीत करण्याची कार्यपद्धती नमूद केली असून सदरचा शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत आहे. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती वितरीत करण्याच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे सुधारीत नियमावली निश्चित करण्यात येत आहे.

१) योजनेचे स्वरुप :-

भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना ही सन १९५९-६० या वर्षापासून केंद्र शासनाकडून राज्य शासनाकडे हस्तांतरीत करण्यात आलेली आहे. या योजनेखाली अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमाच्या गटानुसार निर्वाह भत्ता अदा केला जातो. याबरोबरच शिक्षण फी, परीक्षा फी व कनिष्ठ महाविद्यालय/वरीष्ठ महाविद्यालयांची देय असलेली सक्तीची इतर फी इ. खर्चाची प्रतिपूर्ती केली जाते. सदर योजनेखाली विद्यार्थ्यांच्या पालकाचे वार्षिक उत्पन्न मर्यादा संदर्भाधीन क्र.०३ अन्वये रुपये २.५० लाख इतकी निश्चित करण्यात आलेली आहे. जनजाती मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडून वेळोवेळी निर्गमित करण्यात येणाऱ्या मार्गदर्शक तत्वानुसार पालकांच्या उत्तन्न मर्यादेमध्ये बदल करण्यात येतो.

सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेचे लाभ महाडिबीटी पोर्टलवरुन अदा करण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. सदर योजनेसाठी पात्र असलेल्या विद्यार्थ्यांना महाडिबीटी पोर्टलवरुन त्यांच्या आधार लिंक बँक खात्यात शिष्यवृत्ती जमा करण्याची कार्यवाही करण्यात येते.

२) अर्जदाराची पात्रता व महाविद्यालयांची पात्रता अटी व शर्ती:-

भारत सरकार पोस्ट मॅट्रिक शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत शिष्यवृत्तीचा लाभ घेणाऱ्या अनुसुचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची पात्रता, महाविद्यालयांची पात्रता अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे आहेत.

१. प्रवेशित विद्यार्थी हा अनुसूचित जमातीचा असावा. विद्यार्थ्यांकडे सक्षम अधिकाऱ्याने दिलेला जातीचा दाखला असणे आवश्यक आहे.
२. सदर योजनेचा लाभ घेणारा विद्यार्थी महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा. त्याबाबत विद्यार्थ्याकडे त्यांचे स्वत:चे अधिवास प्रमाणपत्र असणे आवश्यक आहे.
३. एकाच पालकांच्या सर्व मुलांना या योजनेतंर्गत शिष्यवृत्तीचे लाभ देण्यात येईल.
४. सदर योजनेचा लाभ विद्यार्थ्यांच्या आधारसंलग्न बॅक खात्यात जमा करण्यात येत असल्यामुळे, विद्यार्थ्यांनी त्यांचे बँक खाते क्रमांक अर्जात नमूद करण्यापूर्वी सदर बँक खाते कार्यरत असलेबाबत खातरजमा करावी. विद्यार्थ्यांने स्वत:चा आधार क्रमांक आपले बँक खात्याशी संलग्न करणे बंधनकारक राहील.
५. ज्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न रु. २.५० लाख व त्यापेक्षा कमी असेल ते विद्यार्थी शिष्यवृत्तीसाठी पात्र ठरतील. तसेच केंद्र शासनामार्फत ज्या ज्या वेळी पोस्ट

मॅट्रीक शिष्यवृत्तीसाठी उत्पन्न मर्यादेत वाढ होईल, त्यानुसार या योजनेसाठी पालकाची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा लागू राहील.

६. या योजनेतंर्गत शिष्यवृत्तीचा लाभ घेणाऱ्या विद्यार्थ्याने इतर कोणत्याही शासकीय शिष्यवृत्तीचा / शुल्क प्रतिपूर्तीचा लाभ घेतलेला नसावा.

७. सदर योजनेखाली नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्याचे आवेदन पत्र विहीत नमुन्यात भरुन घेण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्याची राहील.

८. कनिष्ठ महाविद्यालय व महाविद्यालयास प्राप्त झालेले परिपूर्ण अर्ज छाननी करुन त्यास मंजुरी देण्याची कार्यवाही महाविद्यालयाच्या प्राचार्य यांनी प्रचलित नियमानुसार करावी व त्याची प्रत संबधित महाविद्यालयांनी जतन करुन ठेवावी

९. विद्यार्थी हा माध्यमिक, उच्च माध्यमिक किंवा मान्यताप्राप्त विद्यापीठ/बोर्डाची समकक्ष परीक्षा उत्तीर्ण असावा.

१०.अभिमत विद्यापीठ व खाजगी स्वंयअर्थसहाय्यीत विद्यापिठातील अभ्यासक्रमासाठी शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ मिळणार नाही.

११.शासन व विद्यापीठ मान्यताप्राप्त, अनुदानित, विनाअनुदानित व खाजगी कनिष्ठ, वरिष्ठ व व्यावसायिक अभ्यासक्रम चालविणाऱे महाविद्यालये तसेच (पब्लिक प्रायवेट पार्टनरशिप) पीपीपी योजनेंतर्गत येणारी महाविद्यालये / संस्था या योजनेतंर्गत शिष्यवृत्तीचा लाभ मिळणेसाठी पात्र असतील.

१२.विद्यार्थ्याने प्रवेश घेतलेल्या महाविद्यालयास तसेच अभ्यासक्रमास शासनाची व संबंधित विद्यापिठाची/बोर्डाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.

१३.भारत सरकार शिष्यवृत्ती योजनेचा अर्ज भरतेवेळेस विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक खंड असल्यास त्याने सक्षम अधिकाऱ्यांचे प्रतिज्ञापत्र जोडणे आवश्यक राहील. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक अभ्यासक्रमातील खंड कमाल ५ वर्षे असावा. त्यापेक्षा जास्त खंड असेल तर संबंधित विद्यार्थी शिष्यवृत्तीसाठी पात्र ठरणार नाही.

१४.एका विद्यार्थ्यास एकच अभ्यासक्रम पूर्ण होईपर्यंत शिष्यवृत्ती लागू राहील.

१५.भारत सरकार शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ घेणारा विद्यार्थी शासकीय वसतिगृहात प्रवेशित असल्यास किंवा पंडीत दीनदयाळ उपाध्याय स्वयंम योजनेचा लाभ घेत असल्यास सदर विद्यार्थ्यांस १/३ दराने निर्वाह भत्ता दिला जाईल. विद्यार्थी शासकीय वसतिगृहात प्रवेशित आहे किंवा पंडीत दीनदयाळ उपाध्याय स्वयंम योजनेचा लाभ घेत आहे, याबाबत तपासणी करण्याची जबाबदारी सर्वस्वी संबंधित महाविद्यालयांची राहील. जेणेकरुन विद्यार्थ्यास निर्वाहभत्ता जादा प्रमाणात मंजुर होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

१६.विद्यार्थ्यांने डुप्लीकेट टि.सी. वर प्रवेश घेतला असल्यास त्याने मूळ टि.सी. सादर केल्यानंतरच त्यास शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात यावी.

१७.विद्यार्थ्यांने जातीचा दाखला, उत्पन्न दाखला, जात वैधता प्रमाणपत्र, शैक्षणिक खंड प्रमाणपत्र व इतर शैक्षणिक दाखले चुकीचे/खोटे तसेच विलंबाने अर्ज सादर करणे, तसेच अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान झाल्यास सदर महाविद्यालय व प्राचार्य यांची जबाबदारी राहील. तसेच चुकीच्या पद्धतीने शिष्यवृत्ती मिळविण्याचा अवलंब केल्यास तसे निदर्शनास आल्यास, सदर संस्थेवर / महाविद्यालय

/ व प्राचार्य यांचेवर दंडनिय स्वरुपाची तथा फौजदारी स्वरुपाची कारवाई संबंधित कार्यक्षेत्रात येणाऱ्या प्रकल्प अधिकरी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी करावी.

१८. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शासकीय व मान्यताप्राप्त विद्यापीठ संलग्न अनुदानित / विना अनुदानित उच्च माध्यमिक वर्ग / कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयात प्रवेश घेण्यासाठी पुरविण्यात येणाऱ्या माहिती पुस्तकासोबत यापुढे भारत सरकार शिष्यवृत्ती योजनेची माहिती जोडण्यात यावी.

१९. महाविद्यालयातील नवीन व नुतनीकरण शिष्यवृत्ती अर्जाची नोंद संबंधित महाविद्यालयाने विहित नोंदवह्यांमध्ये अद्ययावत ठेवावी.

२०. भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती शुल्काचे उपयोगिता प्रमाणपत्र संबंधित महाविद्यालयाने दरवर्षी प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्याकडे सादर करणे बंधनकारक आहे.

२१. भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती शुल्काचा संदर्भात संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय/ महाविद्यालयाची तपासणी व चौकशी करण्याचे अधिकार संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीस राहतील.

२२. सदर योजनेच्या लाभाकरिता शासकीय किंवा अनुदानित शैक्षणिक संस्था वा शासकीय विद्यापीठ वगळून अन्य सर्व खाजगी विनाअनुदानित शैक्षणिक संस्थामधील पात्र विद्यार्थ्याचे प्रवेश व विद्यार्थ्याकडून आकारावयाचे असलेले “शिक्षण शुल्क” हे “महाराष्ट्र विनाअनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक नियम, २०१५” मधील तरतुदीनुसार शुल्क नियामक प्राधिकरणाकडून वर्ष सुरु होण्याअगोदर प्रत्येक वर्षी निश्चित करुन अंतिम करणे आवश्यक राहील. शैक्षणिक शुल्कनिर्धारण अभावी विद्यार्थ्यांचे आर्थिक अथवा शैक्षणिक नुकसान झाल्यास अथवा विलंब झाल्यास संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य सर्वस्वी जबाबदार राहतील.

२३. सदरहू कार्यपद्धती सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षापासून लागू राहील.

३) भारत सरकार शिष्यवृत्ती वितरण वार्षिक वेळापत्रकः-

सदर योजना सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून “महाडीबिटी” पोर्टलवरुन ऑनलाईन पद्धतीने राबविण्यात येत असुन पी.एफ.एम.एस. सिस्टिमद्वारे डिबीटी प्रणालीद्वारे विद्यार्थी व महाविद्यालयांना शिष्यवृत्ती रक्कम त्यांच्या बँक खात्यावर जमा केली जाते. या योजनेतंर्गत अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती वितरीत करण्याचे वार्षिक वेळापत्रक खालील प्रमाणे अवंलबिण्यात यावे.

१. शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर माहे जुन मध्ये नवीन प्रवेशित व जुन्या अर्जाचे नुतनीकरण करणे आवश्यक असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी महाडिबीटी पोर्टल वर अर्ज नोंदणी सुरु करणे. तसेच **माहे डिसेंबर अखेरपर्यंत** ऑनलाईन अर्ज नोंदणीसाठी महाडिबीटी पोर्टल चालु ठेवणे. त्यानंतर विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन अर्ज नोंदणी बंद करण्यात यावी.

२. शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर माहे जुन नंतर महाविद्यालयांसाठी महाडिबीटी पोर्टल सुरु करणे. या कालावधीत महाविद्यालय शुल्क मंजुरी, नवीन अभ्यासक्रम ऑनलाईन

प्रणालीमध्ये अद्ययावत करणे व इतर तांत्रिक बाबी पुर्ण करुन महाविद्यालय स्तरावर प्राप्त अर्ज निकाली काढावेत व प्रकल्प स्तरावर मंजुरीस्तव पाठविण्यात यावे. **माहे जानेवारी अखेर** महाविद्यालयांसाठी ऑनलाईन पोर्टल बंद करण्यात यावे.

३. शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर माहे जुन नंतर प्रकल्प कार्यालयांसाठी महाडिबीटी पोर्टल सुरु करण्यात यावे. या कालावधीत महाविद्यालयांकडून प्राप्त अर्ज वेळोवेळी निकाली काढणे कामी प्रकल्प कार्यालयांसाठी पोर्टल **कायमस्वरुपी सुरु** ठेवण्यात यावे. जेणे करुन प्रलंबित अर्ज तात्काळ निकाली निघतील.

४. उपरोक्त वेळापत्रकामध्ये काही अपवादात्मक कारणास्तव अडचण उद्भवल्यास सदर आकस्मिक परिस्थितीनुसार वेळापत्रकामध्ये बदल करण्याबाबत शासन स्तरावरुन आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

४) <u>योजनेतंर्गत देय असलेले शिष्यवृत्तीचे लाभः-</u>

भारत सरकार शिष्यवृत्ती योजनेतंर्गत भारत सरकार यांच्या दिनांक ०१.०७.२०१० रोजीच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार देय असलेल्या शिष्यवृत्तीचे लाभ पात्र विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अभ्यासक्रमनिहाय खालीलप्रमाणे शुल्क मंजुरी देण्यात यावी.

१. <u>निर्वाह भत्ताः-</u> भारत सरकार यांच्या दिनांक ०१.०७.२०१० रोजीच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार अभ्यासक्रमनिहाय नमुद केल्याप्रमाणे वर्ग (I,II,III,IV) साठी वसतिगृहात राहणाऱ्या व डे स्कॉलर असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना वर्ग (I,II,III,IV) निहाय निर्वाह भत्ता देण्यात यावा.

२. <u>शैक्षणिक शुल्क व इतर भत्तेः-</u> शासन/विद्यापीठ/शिक्षण शुल्क प्राधिकरण/कृषी विद्यापीठ/ इतर संबंधित शुल्क प्राधिकरणे यांनी वेळोवेळी शैक्षणिक वर्षनिहायमान्यता दिलेल्या शुल्कांचा लाभ अनुसुचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना मिळावा. परंतु विद्यार्थ्यांना परत मिळणारे (Refundable) शुल्क मंजुर करण्यात येऊ नये.

३. <u>**इतर** शुल्काच्या बाबी</u> :-

सन २०१८-१९ पासून महाडिबीटी प्रणालीद्वारे अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत शैक्षणिक लाभ महाडिबीटी प्रणालीद्वारे अदायगीसाठी इतर शुल्काच्या १६ बाबी पुढीलप्रमाणे असतील. १) प्रवेश फी (अनुदानित/विनाअनुदानित), २) प्रयोगशाळा शुल्क, ३) ग्रंथालय शुल्क, ४) जिमखाना शुल्क, ५) विविध गुणदर्शन/उपक्रम शुल्क, ६) महाविद्यालय मासिक (Magazine) शुल्क, ७) संगणक प्रशिक्षण शुल्क, ८) नोंदणी शुल्क, ९) विद्यापीठ विकास निधी, १०) विद्यापीठ क्रीडा निधी, ११) विद्यापीठ अश्वमेध निधी, १२) विद्यापीठ वैद्यकीय मदत निधी, १३) विद्यापीठ विद्यार्थी सहाय्य निधी, १४) विद्यापीठ विद्यार्थी विमा निधी, १५) युथ फेस्टिवल निधी, १६) विद्यार्थी ओळखपत्र शुल्क

इतर शुल्काच्या वरील १६ बाबीच्या शुल्काची अचूक परिगणना करुन, बाबनिहाय शुल्क अंतिम करुन सदर शुल्क हे सक्षम प्राधिकरण/प्राधिकारी/प्रशासकीय विभाग / संबंधित विद्यापीठ यांच्या मान्यतेने महाडिबीटी पोर्टलवर अपलोड केल्याचे संबंधित महाविद्यालयाने प्रमाणित करणे अनिवार्य राहील.

इतर शुल्कामध्ये समाविष्ट १६ बाबींपैकी एखाद्या बाबीचे शुल्क अवास्तव असल्याचे तसेच सदर शुल्कास सक्षम प्राधिकारी यांची मान्यता नसल्याचे निदर्शनास आल्यास व त्याद्वारे शासनाचे आर्थिक नुकसान झाल्यास, त्यासाठी संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांना व्यक्तिश: जबाबदार धरण्यात येवून, शासनाची आर्थिक फसवणूक केल्याबद्दल त्यांच्याविरुध्द नियमानुसार कारवाई करण्यात येईल, याबाबत संबंधित प्रशासकीय विभागांनी आवश्यक त्या सूचना संबंधितांना निर्गमित कराव्यात.

५) <u>भारत सरकार शिष्यवृत्ती योजनेच्या सर्वसाधारण अटी व शर्ती :-</u> भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत शिष्यवृत्तीचा लाभ घेणाऱ्या अनुसुचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचा लाभ मिळणेसाठी योजनेच्या सर्वसाधारण अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे आहेत.

१. विद्यार्थ्याचा जातीचा दाखला हा सक्षम अधिकाऱ्यांचा असावा. या योजनेतर्गत व्यावसायिक व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना जात पडताळणी प्रमाणपत्राची आवश्यकता नाही. (महाडिबीटी पोर्टलवर मूळ दाखल्याची प्रत स्कॅन करुन अपलोड करणे आवश्यक आहे. साक्षांकित प्रत नाही.)

२. विद्यार्थ्याच्या पालकांचा उत्पन्नाचा दाखला हा सक्षम अधिकाऱ्याचा असावा. सदर उत्पन्नाचा दाखला वैधता असेपर्यंतच लागु राहील, त्यानंतर नवीन उत्पन्नाचा दाखला सादर करणे आवश्यक राहील. तसेच, वडील हयात नसल्यास मृत्यु दाखला सोबत अपलोड करणे आवश्यक आहे. लग्न झालेल्या विद्यार्थीनींनी पतीच्या उत्पन्नाचा दाखला जोडणे आवश्यक आहे. वडीलांच्या उत्पन्नाचा दाखला ग्राहय धरला जाणार नाही. फॉर्म-१६ ग्राहय धरला जाणार नाही. (पोर्टलवर मूळ दाखल्यांची प्रत स्कॅन करुन अपलोड करणे आवश्यक आहे. साक्षांकित प्रत नाही.)

३. विद्यार्थी शासकिय वसतीगृह, खाजगी वसतीगृह किंवा महाविद्यालयांच्या वसतीगृहात रहात असल्यास तसे वसतीगृह प्रमुखाचे प्रमाणपत्र अर्जासोबत अपलोड करणे आवश्यक राहील. त्यानुषंगाने संबंधित विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय निर्वाह भत्ता महाडिबीटी पोर्टलद्वारे अदा करण्यात येईल. सदर विद्यार्थी वसतीगृहात असलेबाबत खात्री करुन प्रमाणित करण्याची जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांची तसेच वसतीगृहातील गृहपाल/अधीक्षक यांची राहील.

४. शिष्यवृत्ती मंजुर करताना विद्यार्थ्याची हजेरी कमीत कमी ७५ टक्के असणे आवश्यक आहे. याबाबत प्रमाणित करण्याची जबाबदारी महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांची राहील.

५. एका विद्यार्थ्यास एकच अभ्यासक्रम (व्यावसायिक /अव्यावसायिक) पुर्ण करेपर्यंत शिष्यवृत्ती लागु राहील. (उदा:- कला- बी.ए., एम.ए, एम.फील., पी.एच.डी इ.) एखाद्या विद्यार्थ्याने अव्यावसायिक बी.ए. नंतर व्यावसायिक बी. एड. अभ्यासक्रम पुर्ण केला तर त्या विद्यार्थ्यास पुढील अव्यावसायिक एम. ए. अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती मिळणार नाही. परंतु, दुसऱ्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी उदा. एम.बी.ए. अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती मिळेल. सदर नियम व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी सुध्दा लागु राहील. कोणत्याही दोन व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी सदर योजना लागु राहील.

६. विद्यार्थ्याने ज्या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती घेतली आहे तो अभ्यासक्रम पुर्ण केला पाहीजे. जर तो अभ्यासक्रम अर्धवट सोडला व दुसऱ्या अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतला

तर दुसऱ्या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय होणार नाही. परंतु अशा विद्यार्थ्यांनी अर्धवट सोडलेल्या अभ्यासक्रमाची शिष्यवृत्ती शासनास परत केल्यास अशा विद्यार्थ्यांना दुसऱ्या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय राहील. (उदा:- एका विद्यार्थ्याने प्रथम वर्ष बी.एस.सी.ला प्रवेश घेऊन शिष्यवृत्ती घेतली व नंतर द्वितीय वर्ष बी.एस.सी. ला प्रवेश न घेता प्रथम वर्ष बी.ए. अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला तर बी.ए. अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय होणार नाही. परंतु, जर या विद्यार्थ्याने प्रथम वर्ष बी.एस.सी. अभ्यासक्रमासाठी घेतलेली शिष्यवृत्ती शासनास चलनाद्वारे परत केल्यास तो प्रथम वर्ष बी.ए. अभ्यासक्रम या शिष्यवृत्तीसाठी पात्र राहील.)

७. अनुसूचित जमातीच्या महाराष्ट्राबाहेरील राज्यांतील विद्यार्थ्यांना या राज्यात शिक्षण घेत असले तरी महाराष्ट्र शासनातर्फे शिष्यवृत्ती मंजुर करण्यात येणार नाही.

८. परराज्यात शिक्षण घेणाऱ्या महाराष्ट्र राज्यातील रहिवाशी विद्यार्थ्यांना भारत सरकार शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे अधिकार संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांना राहतील.

९. ज्या विद्यार्थ्यांनी एका टप्प्यापर्यंत शिक्षण पुर्ण केलेले आहे व पुन्हा त्याच शिक्षणाच्या समान असलेल्या किंवा खालच्या टप्प्यात असलेल्या परंतु वेगळे विषय असलेल्या अभ्यासक्रमासाठी त्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मिळणार नाही. शासनाने शिक्षणाबाबतीत विहित केलेल्या टप्प्यांनुसारच (पदविका-पदवी-पदव्युत्तर पदवी याप्रमाणे) घेतलेल्या शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती मंजुर करता येईल. (उदा. बी.एस.सी. नंतर बी.ए. करणे, बी.कॉम नंतर बी.ए. करणे किंवा एम.ए. नंतर बी.कॉम करणे, बी.एस.सी.नंतर पदविका अभ्यासक्रम करणे, डिप्लोमा इंजिनिअरींग नंतर डी फार्मसी करणे वगैरे याप्रकारे प्रवेशित अभ्यासक्रमांसाठी शिष्यवृत्ती मिळणार नाही.) सदर बाब व्यावसायिक व अव्यावसायिक या दोन्ही अभ्यासक्रमांसाठी लागु राहील.

१०. जे विद्यार्थी कला/वाणिज्य/विज्ञान शाखेच्या पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी अंतिम परिक्षेत उत्तीर्ण अथवा अनुत्तीर्ण झालेले असतील व त्यानंतर त्या विद्यार्थ्यांनी एखाद्या व्यावसायिक/तांत्रिक प्रमाणपत्र परीक्षा/पदविका/पदवी अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतल्यास तो विद्यार्थी शिष्यवृत्तीसाठी पात्र राहील. परंतु, त्यानंतर संबंधित विद्यार्थ्यास अभ्यासक्रमामध्ये कोणताही बदल करता येणार नाही, केल्यास पुढील अभ्यासक्रमांसाठी शिष्यवृत्ती मिळणेसाठी अपात्र राहील.

११. या योजनेतंर्गत व्यावसायिक अभ्यासक्रमामधील अभियांत्रिकी अभ्यासक्रम, आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रम, तंत्र शिक्षण निगडीत पदविका, पदवी व पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम, थेट द्वितीय वर्ष अभियांत्रिकी व औषधनिर्माण शास्त्र अभ्यासक्रम व तत्सम व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी ज्या अनुसुचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांचे प्रवेश सामाईक प्रवेश परीक्षा (CET & Associate CET), शासनाची केंद्रिभुत प्रवेश प्रक्रिया (CAP ROUND) याद्वारे झालेले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागु राहील. आरक्षणाचा लाभ न घेता गुणवत्तेनुसार खुल्या जागांवर (CET & Associate CET) किंवा शासनाची केंद्रिभुत प्रवेश प्रक्रियाद्वारे (CAP ROUND) प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यानांही सदर योजना लागु राहील. तसेच, ज्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासनाची CET

किंवा केंद्रिभुत प्रवेशप्रक्रिया नाही व १२ वीच्या गुणांच्या आधारे प्रवेश झालेला आहे, अशा विद्यार्थ्यांना सुद्धा सदर योजना लागु राहील. परंतु, ज्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांचे प्रवेश Institutional level Quota व Management level Quota तसेच Spot Round किंवा Mock up Round द्वारे झालेला आहे त्या विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागु होणार नाही.

१२. या योजनेमध्ये पात्र विद्यार्थी एखाद्या शैक्षणिक वर्षात अनुत्तीर्ण झाल्यास त्याच्या पुढील वर्षात शिष्यवृत्तीसाठी अपात्र राहील परंतु ते सत्र उत्तीर्ण झाल्यानंतर पुढील वर्षात प्रवेश मिळाल्यानंतर शिष्यवृत्तीसाठी पात्र राहील. परंतु, असे विद्यार्थी संपुर्ण अभ्यासक्रमाच्या कालावधीत दोन किंवा अधिक वेळा अनुत्तीर्ण झाल्याने अभ्यासक्रमाच्या पुढील शैक्षणिक वर्षासाठी प्रवेश मिळाला नसेल तर संबंधित विद्यार्थी अभ्यासक्रमाच्या उर्वरीत कालावधीसाठी सदर योजनेतर्गत शिष्यवृत्तीसाठी कायमस्वरुपी अपात्र ठरेल.

१३. विद्यार्थी/महाविद्यालयांनी सदर योजनेंतर्गत लाभ मिळण्यासाठी चुकीची व दिशाभुल करणारी माहिती सादर केल्यास त्यांस उर्वरीत अभ्यासक्रमासाठी लाभ देण्यात येणार नाही. तसेच संबंधित विद्यार्थी/महाविद्यालयाकडून सदर रकमेची वसुली व्याजासह करण्यात येईल. तसेच, विद्यार्थ्याच्या चुकीच्या वर्तनामुळे, शैक्षणिक प्रगती करीत नसल्याने किंवा अनियमितपणे गैरहजर राहणे यांसारखे गैरवर्तन करीत असल्याचे निदर्शनास आल्यास त्या विद्यार्थ्यास या योजनेचा लाभ देण्यात येणार नाही.

१४. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत कोणत्याही पुर्वसुचना न देता बदल अथवा सुधारणा करण्याचा अधिकार शासनास राहील व असे बदल केल्यामुळे कोणत्याही प्रकारचे नुकसान झाल्याबाबतचा कोणत्याही विद्यार्थ्यास व महाविद्यालयास व पालकांना शासनाच्या विरुध्द दावा करता येणार नाही.

१५. सदर योजनेअंतर्गत आरक्षणाचा लाभ न घेता, गुणवत्तेनुसार खुल्या गटांतील जागांवर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना देखील सदर योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील. तथापि अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यास इतर प्रवर्गातील रिक्त जागांवर प्रवेश दिला असल्यास या योजनेंतर्गत लाभ मिळण्यास सदर विद्यार्थी अपात्र राहील.

६) शुल्क प्रतिपूर्तीच्या वितरणाची कार्यपद्धती :-

१. सदर योजनेंतर्गत प्रवेश घेणाऱ्या पात्र लाभार्थीचे अर्ज संगणकीय ऑनलाईन प्रणालीद्वारे स्विकारण्यात यावे.

२. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता निश्चित केलेल्या त्याच्या कुटुंबाची (दोन्ही पालकांची एकत्र) उत्पन्न मर्यादा ही सक्षम अधिकाऱ्याने प्रमाणित केल्याची खातरजमा करणे आवश्यक असून उत्पन्न प्रमाणपत्र हे किमान संबंधित तहसिलदार यांचे असावे.

३. प्रत्येक लाभार्थी विद्यार्थ्यांचा आधार क्रमांक किंवा विशिष्ट संगणकीय क्रमांक नमूद करुन संबंधित विद्यार्थी प्रत्येक वर्षाच्या परीक्षेस बसला असल्याबाबत संगणकीय प्रणालीद्वारे खातरजमा करुन त्या विद्यार्थ्याची सर्व माहिती शैक्षणिक संस्थेने ऑनलाईन स्वरुपात प्रमाणित करुन ऑनलाईन अर्ज सक्षम अधिकाऱ्याकडे सादर करणे आवश्यक राहील.

४. प्रत्येक लाभार्थी विद्यार्थी हा संबंधित शैक्षणिक संस्थेत प्रवेश घेतल्याची अथवा शिक्षण घेत असल्याची व शैक्षणिक संस्थेत बनावट विद्यार्थ्यांची नोंद नसल्याची संगणकीय प्रणालीद्वारे पडताळणी करणे आवश्यक राहील.

५. सक्षम प्राधिकाऱ्यास ऑनलाईन अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर त्यामधील विद्यार्थ्याची सर्व माहिती व त्यास दिलेला प्रवेश हा प्रवेश नियमन प्राधिकरणाद्वारे वैध ठरविण्यात आल्याची पडताळणी करावी.

६. पात्र विद्यार्थ्यांची माहिती आधार क्रमांक किंवा विशिष्ट संगणकीय क्रमाकांशी संबंधित शैक्षणिक संस्था/विद्यापीठ यांचेकडील अथवा अन्य उपलब्ध व्यक्तिगत माहितीशी संलग्नीत झाल्यानंतर संबंधित विद्यार्थी प्रत्यक्षात शैक्षणिक संस्थेत शिकत असल्याची आणि शैक्षणिक वर्षाच्या प्रथम सत्राच्या परीक्षेस बसला असेल अशा व केवळ उपरोक्त नमूद सर्व अटी/शर्तीची पूर्तता करत असलेल्या पात्र विद्यार्थ्यांनाच सदर योजनेतील लाभासाठी पात्र समजण्यात येईल

७. ज्या अभ्यासक्रमांना सत्र परीक्षा पद्धती लागू नाही, अशा अभ्यासक्रमाकरिता संबंधित विद्यार्थ्याचा प्रवेश हा प्रवेश नियमन प्राधिकरण व संबंधित विद्यापीठाने निश्चित केल्यानंतर विद्यापीठाच्या पटावर नोंदविण्यात आलेला नोंदणी क्रमांक तपासून संबंधित अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणाऱ्या पात्र विद्यार्थ्याला व सहा महिन्याचे पट पडताळून त्याला प्रमाणपत्र दिल्यावर लाभासाठी निश्चित करण्यात येईल. संस्थेने खोटे प्रमाणपत्र दिल्यास संस्थेवर कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

८. अशा पात्र विद्यार्थ्यांची विहित मर्यादेतील प्रतिपूर्ती सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून ही थेट स्वरुपात संबंधित शिक्षण संस्थेला त्यांच्या बँक खात्यात ECS द्वारे प्रतिपूर्ती करणे आवश्यक असेल.

९. वरीलप्रमाणे पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांसाठी शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती केल्यानंतर दरवर्षी अशा लाभार्थी विद्यार्थ्यांची अभ्यासक्रम व शैक्षणिक संस्थानिहाय सविस्तर यादी आयुक्तालयाच्या संकेतस्थळावर न चुकता प्रसिध्द करणे बंधनकारक असेल.

१०.तसेच सदर योजनेंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांपोटी शासनाकडून संबंधित शैक्षणिक संस्थांना अदा करण्यात येणाऱ्या शुल्क प्रतिपूर्तीबाबत वेळोवेळी संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी लाभार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती व उपस्थिती बाबत खात्री करावी. त्यासाठी आवश्यक त्या सूचना वेळापत्रकासह सक्षम प्राधिकारी व संनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी निर्गमित कराव्यात. तसेच या योजनेतील त्रुटी संदर्भातील निरीक्षण व फलनिष्पतीचा अहवाल प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी आयुक्तालयामार्फत शासनास न चुकता वेळोवेळी सादर करणे अनिवार्य असेल.

११.सदर योजनेंतर्गत प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना सदर योजनेच्या प्रतिपूर्तीची अंमलबजावणी करण्यासाठी सक्षम प्राधिकारी म्हणून प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प व आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांना सनियंत्रण व समन्वयक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

१२.विद्यापीठ / शैक्षणिक संस्था / महाविद्यालय / तंत्रनिकेतने यांनी संबंधित अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकडून प्रवेशाच्यावेळी शिक्षण शुल्काची कोणतीही रक्कम आकारु

नये. तसेच कोणत्याही अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची पिळवणूक होणार नाही, याची योग्य ती दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित शैक्षणिक संस्थांची असेल. विद्यार्थ्यांची पिळवणूक झाल्यास तसेच विद्यार्थ्यांकडून कोणत्याही प्रकारची फी आकारल्यास किंवा वसूल केल्यास संबंधित शैक्षणिक संस्था / महाविद्यालय यांच्या विरुद्ध फौजदारी स्वरुपाची कार्यवाही करण्यात येईल

१३.भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्तीची राज्यात अंमलबजावणी करण्याकरीता प्रत्येक प्रकल्पस्तरावर खालीलप्रमाणे समिती कार्यरत राहील.

अ.क्र.	पदनाम		समितीवरील पदनाम
१.	प्रकल्प अधिकारी	:-	अध्यक्ष
२.	सहायक प्रकल्प अधिकारी	:-	सदस्य
३.	सहायक लेखाधिकारी	:-	सदस्य

सदर समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहील :-

- संबंधित प्रकल्प कार्यालयांतर्गत भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्तीशी संबंधित महाविद्यालयांस भेट देऊन महाविद्यालयामार्फत विद्यार्थ्यांना पुरविण्यात येणाऱ्या सोयी-सुविधांप्रमाणे शुल्क आकारण्यात येते किंवा कसे? तसेच शासन निर्णयातील तरतूदींप्रमाणे अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना लाभ मिळत आहे किंवा कसे? विद्यार्थ्यांना उद्भवणाऱ्या अडचणी सोडविणे इ. बाबींची पाहणी करण्यात येईल. तसेच त्याबाबतचा सहामाही अहवाल शासनास सादर करावा.
- उपरोक्त मूद्द्याच्या अनुषंगाने महाविद्यालयाच्या तपासणीमध्ये काही अडचण उद्भवल्यास त्याप्रमाणे संबंधित संस्थेवर / महाविद्यालय / प्राचार्य यांचेवर दंडनिय स्वरुपाची तथा फौजदारी स्वरुपाची कारवाई संबंधित समितीने करावी.
- भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजनेच्या वर नमूद सुधारीत अंमलबजावणीच्या पद्धतीबाबत व योजनेच्या फलनिष्पती संदर्भात न चुकता सविस्तर आढावा घ्यावा. तसेच आढाव्याअंती आवश्यकतेनुसार योजनेच्या अंमलबजावणीत तसेच शासन निर्णयात सुधारणा करण्याचा अधिकार शासनास राहील.

(७) या बाबीवर होणारा खर्च “मागणी क्रमांक टी-५, मुख्य लेखाशिर्ष २२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण -०२, अनुसूचित जमातीचे कल्याण, ७९६, जनजाति क्षेत्र उपयोजना (०१) जनजाति क्षेत्र उपयोजना, (०१) (०६४) भारत सरकारची मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती (जिल्हा स्तर योजना) (कार्यक्रम) (२२२५ डी ९४१)” या लेखाशिर्षाअंतर्गत मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

तसेच मागणी क्रमांक टी-५, मुख्य लेखाशिर्ष २२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण -०२, अनुसूचित जमातीचे कल्याण, ७९६, जनजाति क्षेत्र उपयोजना (०१) जनजाति क्षेत्र उपयोजना, (०२) (०९) केंद्रीय पुरस्कृत

योजना-भारत सरकारची मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती कार्यक्रम, ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने (२२२५ २२८२) या लेखाशिर्षा अंतर्गत मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

प्रस्तूत शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२२०११७१७३३५४६३२४ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार वा नावाने.

VIJESING
FATTESING VASAVE

Digitally signed by VIJESING FATTESING VASAVE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=TRIBAL DEVELOPMENT DEPARTMENT, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=c4f0e8608020fad0064f5bd3c615be5666dc0af54fcf5038cc18559d51a472ba, pseudonym=DDE30B7B971C12AC5E78F6BE2C672CA11B7A98CE, serialNumber=2182F4F20DAA6841AB430B2FD812E7B5D3A883E72EFA574CA5E29FF528BC8015, cn=VIJESING FATTESING VASAVE
Date: 2022.01.17 17:35:57 +05'30'

(वि. फ. वसावे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३) मा. उपमुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४) सर्व मा. मंत्री /मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५) सर्व विधानसभा /विधानपरिषद सदस्य
६) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
७) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८) अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०) अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३) प्रधान सचिव, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४) प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५) प्रधान सचिव, इतर मागासवर्गीय व बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१७) कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
१८) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
१९) आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२०) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक
२१) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
२२) अप्पर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे, नाशिक, नागपूर, अमरावती
२३) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
२४) संचालक, वि.जा.भ.ज.,इ.मा.व. व वि.मा.प्र. संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२५) संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

२६) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र -१/२, मुंबई /नागपूर
२८) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
२९) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
३०) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
३१) निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
३२) सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षाची कार्यालये
३३) सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३४) निवडनस्ती (का-१२).

राज्यातील विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे प्रलंबित शिष्यवृत्ती/ फ्रिशिपचे अर्ज निकाली काढण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : बैठक २०२२/प्र.क्र.१५/शिक्षण-१

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १६ मार्च,२०२२.

<u>संदर्भ</u> :- शासन परिपत्रक,सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र. बैठक २०२०/प्र.क्र.११२/ शिक्षण-१, दि. ०३/०२/२०२१.

शासन परिपत्रक :

संदर्भिय नमुद शासन परिपत्रकानुसार विशेष चौकशी पथकाच्या अहवालात नमुद ७० महाविदयालयांबाबत विशेष चौकशी पथकाने तपासणी / चौकशी केलेल्या कालावधीनंतर, सन २०१७ -१८ पासुन प्रवेशित संबंधित ७० महाविदयालयांतील सर्व अभ्यासक्रमाच्या अनुसुचित जाती प्रवर्गातील पात्र विदयार्थ्यांना योजनेच्या अटी व शर्तीची पूर्तता होत असल्यास, असे विदयार्थी शैक्षणिक लाभापासुन वंचित राहु नयेत म्हणून, त्यांना देय असलेली शिष्यवृत्ती / शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्काची प्रतीपुर्ती अदा करण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. सदरील संदर्भिय शासन निर्णयानुसार अनुसुचित जातीतील शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासुन प्रवेशित विदयार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजुर करण्यात आलेली आहे. तथापि, इतर मागास वर्ग, विमुक्त जाती भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासुन प्रवेशित विदयार्थ्यांची शिष्यवृत्ती मंजुर करण्यात आली नसल्याने इतर मागास प्रवर्गातील विदयार्थ्यांचे शैक्षणिक व आर्थिक नुकसान होत आहे. त्यामुळे संदर्भिय शासन परिपत्रकाच्या धर्तीवर इतर मागास वर्ग, विमुक्त जाती भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासुन प्रवेशित विदयार्थ्यांची शिष्यवृत्ती खाली नमूद केल्यानुसार मंजुर करण्यात यावी.

(१) विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे शिष्यवृत्ती, फ्रिशीप, विद्यावेतन अशा एकूण चार योजनांचे शैक्षणिक लाभ थेट विद्यार्थ्यांच्या आधारसंलग्न बँक खात्यावर अदा करण्याची कार्यवाही सन २०१८-१९ पासून सुरु झालेली आहे. विशेष चौकशी पथकाच्या अहवालात नमूद ७० महाविद्यालयांबाबत विशेष चौकशी पथकाने तपासणी/ चौकशी केलेल्या कालावधीनंतर, सन २०१७-१८ पासून प्रवेशित संबंधित ७० महाविद्यालयांतील विहित अभ्यासक्रमाच्या विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील पात्र विद्यार्थ्यांना योजनेच्या अटी व शर्तीची पुर्तता होत असल्यास, असे विद्यार्थी शैक्षणिक लाभापासून वंचित राहू नयेत म्हणून, शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासुन त्यांना देय असलेली शिष्यवृत्ती/ शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्काची प्रतिपूर्ती अदा करण्याचा प्रस्ताव संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण यांनी तपासून शासनास तात्काळ सादर करावा.

(२) त्याअनुषंगाने, सन २०१७-१८ या कालावधीतील शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्काच्या प्रलंबित अर्जावर तत्कालीन परिस्थितीनुसार ऑफलाईन पध्दतीने (Manual) कार्यवाही होणे आवश्यक असून, त्याकरीता वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका-१९७८, भाग-पहिला, उप

विभाग-एक, मुंबई वित्तीय नियम १९५९ अंतर्गत अ.क्र.६, नियम-४० खालील प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीनुसार विहित अटी व शर्तीची पुर्ततेसह परिपुर्ण प्रस्ताव शासनास सादर करुन, शासनाकडून अन्वेषण प्रमाणपत्र प्राप्त करावेत.

(३) सन २०१८-१९ पासून शिष्यवृत्ती/फ्रिशिप योजनांची अंमलबजावणी महाडिबीटी प्रणालीवर होत असल्याने, सन २०१८-१९, सन २०१९-२० व सन २०२०-२१ या कालावधीतील संबंधित ७० महाविद्यालयातील प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे नोंद झालेले परंतु मंजूर न झालेले अर्ज निकाली काढण्यासाठी माहिती व तंत्रज्ञान विभागास महाडिबीटी प्रणालीवर अर्ज दुरुस्तीची सुविधा उपलब्ध करुन द्यावी. त्याद्वारे सदरील अर्ज विशिष्ठरित्या संगणकीकृत करुन प्रणालीमध्ये नोंदणी करुन निकाली काढण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.

(४) सन २०१८-१९, सन २०१९-२० व सन २०२०-२१ या कालावधीत संबंधित ७० महाविद्यालयांपैकी ज्या महाविद्यालयातील विजाभज, इमाव व विमाप्र प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या अर्जांची महाडिबीटी प्रणालीवर नोंद झालेली नाही, असे अर्ज विशिष्ठरित्या संगणकीकृत करुन प्रणालीमध्ये नोंदणी करुन वरील अ.क्र. (२) येथील कार्यपध्दती अनुसरुन निकाली काढण्याची कार्यवाही करावी. परंतु, असे अर्ज निकाली काढण्यात आल्यानंतर त्यांची नोंद घेण्याकरीता/ माहिती संकेतस्थळावर अपलोड करण्याकरिता त्याबाबतचा अहवाल माहिती व तंत्रज्ञान विभागास सादर करावा.

(५) माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने सन २०१८-१९, सन २०१९-२० व सन २०२०-२१ या कालावधीतील ऑफलाईन पध्दतीने निकाली काढलेल्या अर्जाबाबतची माहिती विशिष्ठरित्या संगणकीकृत करुन प्रणालीमध्ये नोंदणी करुन महाडिबीटी प्रणालीवरील होमपेजवर स्वतंत्र टॅब अंतर्गत शैक्षणिक वर्षनिहाय व योजना निहाय जतन करुन ठेवण्यासाठी सुविधा निर्माण करावी.

(६) लेखापरिक्षणाच्या दृष्टीने वरील कार्यपध्दती अनुसरुन निकाली काढण्यात आलेल्या प्रलंबित अर्जाबाबतचे अभिलेख/ दस्तवेज जतन करुन ठेवण्याची जबाबदारी संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण यांची राहील.

२. संबंधित ७० महाविदयालयांतील सन २०१७-१८ पासुन आणि सदर ७० महाविद्यालये वगळून इतर सर्व महाविद्यालये/ संस्थांचे सन २०१०-११ ते सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षातील प्रलंबित शिष्यवृत्ती, शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क चे एकत्रित प्रस्ताव जिल्हानिहाय शासनास सादर करावेत.

३. सदरहू शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन देण्यात आले असून त्याचा संकेताक क्रमांक २०२२०३१६१२४८०७४६३४ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Anand Arjun Mali

Digitally signed by Anand Arjun Mali
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Other Backward Bahujan Welfare Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=59263c7d26f3bdec48de1cd25ecd14cf02ebfd6186340cda58b64221d2b8afc2, serialNumber=e135b1978c7460d1cd36b72fa21d1aed331de379b53c0db98bee892d3ccd8117, cn=Anand Arjun Mali
Date: 2022.03.16 12:50:15 +05'30'

(आनंद माळी)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. अपर मुख्य सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय,मुंबई.

२. प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान (सा.प्र.वि), मंत्रालय,मुंबई.
३. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय,मुंबई.
४. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय,मुंबई.
५. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे.
६. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे.
७. संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे.
८. संचालक, माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,पुणे.
९. आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१०. प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, सर्व प्रादेशिक विभाग
११.सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण, सर्व जिल्हे.
१२.मुख्य परिचलन अधिकारी, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळ लि. चर्चगेट, मुंबई.
१३.महालेखापाल,(लेखा व अनुज्ञेय/लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र१/२, मुंबई/नागपूर,
१४.अधिदान व लेखा अधिकारी,मुंबई.
१५.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
१६.निवडनस्ती (शिक्षण-१).

विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत केंद्र शासनाने सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याबाबत. (केंद्र हिस्सा निधी वितरण पध्दती)

महाराष्ट्र शासन
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः केंपुयो २०२३/प्र.क्र.१९/शिक्षण-१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : २३ जून, २०२३

वाचा :-

१. सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी दिनांक ०५.०५.२०२२ रोजी निर्गमित केलेल्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनाकरीताच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना.

प्रस्तावना :-

विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील मुला-मुलींनी शिक्षणाची संधी उपलब्ध व्हावी, शाळा महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या गळतीचे प्रमाण कमी व्हावे, गुणवत मुला मुलींना उच्च शिक्षणाकरिता संधी प्राप्त व्हावी यांकरिता इतर मागास बहुजन कल्याण विभागामार्फत भारत सरकार मॅट्रिकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येतात.

सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षापर्यंत भारत सरकार मॅट्रिकपूर्व शिष्यवृत्तीकरिता केंद्र व राज्य हिस्सा यांचे प्रमाण ५०:५० असे होते व मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्तीकरिता केंद्र हिस्सा १००% होता.

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता दिनांक ०५.०५.२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये सुधारीत मार्गदर्शक सूचना जारी केलेल्या आहेत. त्यानुसार राज्यातील विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग, इतर मागास वर्गातील विद्यार्थ्यांचे भारत सरकार मॅट्रिकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ पासून लाभाचे वितरण केंद्र हिस्सा ६०% व राज्य हिस्सा ४०% असे असणार आहे.त्यानुषंगाने सदर मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय :-

१. सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता दिनांक ०५.०५.२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील मुद्दा क्र. १२.१ नुसार, सन २०२२-२३ पासून भारत सरकार मॅट्रिकपूर्व व

मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत केंद्र शासनाकडून प्रतिवर्षी अर्थसंकल्पीत करण्यांत येणा-या तरतूदीच्या ६०% केंद्र हिस्सा म्हणून निश्चित करण्यांत आलेला असून राज्य शासनाचा उर्वरीत ४०% बांधील खर्च निश्चित करण्यांत आलेला आहे. सदरचे निधी विभागणीचे सूत्रास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदरहू शासन निर्णय केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रिकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या दिनांक ०५.०५.२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये निर्गमित केलेल्या सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ साठीच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील निधी वितरणाशी संबंधीत मुद्दा क्र.१२.१ पुरता मर्यादीत असून केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ साठीच्या विस्तृत सुधारीत मार्गदर्शक सूचना स्वंतत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

३. त्याचप्रमाणे सदरहू योजनेकरिता नवीन लेखाशिर्षास मान्यता मिळाल्यानंतर तसेच नवीन सांकेतांक प्राप्त झाल्यानंतर त्याबाबतचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०६२६१३३२००८५३४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE

Digitally signed by SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=OTHER BACKWARD BAHUJAN WELFARE DEPARTMENT, 2.5.4.20=dc54b49c6f5c903027053476b3a6ef50b46ff44a7e8b820fef7bfdd100c56194, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=8EA004AE581D6FF06989D826800FF7528B6FD6418579108C011AE21079E9E0C9, cn=SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE
Date: 2023.06.26 13:33:29 +05'30'

(सिध्दार्थ झाल्टे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
३. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे.
४. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
६. सर्व प्रादेशिक उपसंचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण.
७. सर्व सहायक आयुक्त, समाजकल्याण/ सर्व सहाय्यक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण.
८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
९. उपसचिव (अर्थसंकल्प), इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. निवडनस्ती (शिक्षण-१).

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत केंद्र शासनाने सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः भासशी-२०२१/प्र.क्र.१५६/शिक्षण-१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ७ जुलै, २०२३

वाचा :-

१) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. इबीसी-२०११/प्र.क्र.४/शिक्षण-१, दि.२.८.२०११
२) शासन शुध्दीपत्रक, सा.न्या.व वि.स.वि.,क्र.इबीसी-२०११/प्र.क्र.४/शिक्षण-१, दि.१८.९.२०१८
३) सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार यांचेमार्फत माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना.
४) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. भासशी -२०२२/प्र.क्र.७४/शिक्षण-१, दि.१७.३.२०२२

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील मुला-मुलींनी उच्च शिक्षण घेणे, त्यांच्या गुणवत्तेत वाढ करणे आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा आदर्श घेऊन उच्चविद्याविभुषित होणे, हा उद्देश ठेऊन अनुसूचीत जाती (नवबौध्दासह) विद्यार्थ्याकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना सन १९५९-६० पासून राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेअंतर्गत अनुसूचीत जाती (नवबौध्दासह) प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता दिला जातो व संबंधीत शैक्षणीक संस्थेस शिक्षण फी व परीक्षा फी अदा केली जाते. या योजनेअंतर्गत दिनांक १८.०९.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये पालकांची उत्पन्न मर्यादा २.०० लाखावरून २.५० लाख करण्यात आलेली आहे.

२. केंद्र शासनाने माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमीत केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील तरतूदीनुसार शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून सुधारीत निधी वितरण कार्यपध्दती राज्यभरात अवलंबवयाची आहे. त्याचबरोबर केंद्र शासनाच्या दिनांक ०१.११.२०२१ च्या पत्रान्वये सूचित केल्याप्रमाणे सुधारीत वितरण कार्यपध्दतीचा राज्यात अवलंब न केल्यास सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत राज्य शासनास अनुज्ञेय असलेले केंद्रीय अनुदानाची (केंद्र हिस्सा ६०%) अदायगी करता येणार नाही. तसेच त्या त्या आर्थिक वर्षात प्राप्त होणारे केंद्रीय अनुदान अखर्चित राहिल्यास पुढील आर्थिक वर्षात खर्च करणेसाठी पुनर्विनियोजन करता येणार नाही असे देखील सूचित करण्यांत आलेले आहे. सदर बाब विचारात घेता केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ साठीच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील निधी वितरणाशी संबंधीत मुद्दा क्र.१०.१, ११.१ व ११.२ पुरता मर्यादीत शासन निर्णय दिनांक १७.३.२०२२ रोजी विभागामार्फत निर्गमीत करण्यात आलेला असून त्यान्वये भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत केंद्र-राज्य हिश्श्याचे सूत्र स्विकारण्यात आले आहे व

त्याचबरोबर केंद्र शासनाच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील शिष्यवृत्तीच्या वितरण प्रणालीस देखील मान्यता देवून ती स्विकारण्यात आलेली आहे.

३. सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता माहे मार्च, २०२१ पासून सुधारीत मार्गदर्शक सूचना जारी केलेल्या आहेत सदर मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमुद केल्याप्रमाणे सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता माहे मार्च, २०२१ पासून जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना, सोबत जोडलेल्या परिशिष्टात नमुद ठळक मुद्यांसह राज्यात लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदरहू योजनेसाठी येणारा खर्च मागणी क्र. एन-३ (०४) शिष्यवृत्ती आणि विद्यावेतने, (०४) (१६) भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती, (केंद्रपुरस्कृत १०० टक्के), (कार्यक्रम), ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने, (**लेखाशीर्ष- २२२५ ०४९५**) मागणी क्र.एन-३(०४) शिष्यवृत्त्या आणि विद्यावेतने, (०४) (०१) भारत सरकारच्या मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्त्या (कार्यक्रम) ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने लेखाशीर्ष (**२२२५ ०३५२)** या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यांत येऊन त्याखाली केलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

३. सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेताक २०२३०७०७१७१७१६६७२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

SOMNATH NAMDEO BAGUL

Digitally signed by SOMNATH NAMDEO BAGUL
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=GENERAL ADMINISTRATION DEPARTMENT, 2.5.4.20=b01714c1480a47cec5943a1c3c73ea95af0534418cf92d1ac844331c4116879d, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=4807C89831881EDE55B0D82CB9991539D1BD33C6F8A64931D9194D5E2CBDCF56, cn=SOMNATH NAMDEO BAGUL
Date: 2023.07.07 17:26:22 +05'30'

(सो.ना.बागुल)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव
२. अपर मुख्य सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
४. मा.मंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

७. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
८. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
९. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
१०.उपसचिव (अर्थसंकल्प)/(विघयो), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
११.उपसचिव (शिक्षण-१), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२.सर्व सहायक आयुक्त / प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, पुणे
१३.निवडनस्ती (का.शिक्षण-१)

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या वर्षांकरीता केंद्र शासनाने जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना लागू करण्याबाबत

(शासन निर्णय क्रमांक : भासशी-२०२१/प्र.क्र.१५७/शिक्षण-१, दिनांक : ७ जुलै,२०२३ सोबतचे)

परिशिष्ट

१. राज्य शासनाच्या महाडीबीटी पोर्टल अंतर्गत सदर योजना राबविण्यांत येत असून याबाबत राज्य शासनाच्या दि. ८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन निर्णयानुसार महाविद्यालयांसंबंधीत मान्यता, नोंदणी (NAAC/ NBA accreditation), अभ्यासक्रमाची मान्यता, महाविद्यालयांची मान्यताप्राप्त विद्यार्थी क्षमता, अभ्यासक्रमाची मान्यता प्राप्त शुल्क रचना इत्यादी सर्व बाबींची पडताळणी व खातरजमा करुन संबंधित शैक्षणिक विभाग (उदा. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, कृषी विद्यापीठे, राज्य शिक्षण शुल्क समिती इ.) व तत्सम सक्षम प्राधिकृत यंत्रणेने महाडीबीटी प्रणालीमध्ये समावेश करावयाची जबाबदारी निश्चित करण्यांत आली आहे. सामाजिक न्याय विभागांतर्गत केवळ समाजकार्य महाविद्यालयांबाबतच उपरोक्तबाबींची पडताळणी व खातरजमा करुन प्रणाली मध्ये समावेश करावयाची जबाबदारी विभागाची राहील.

२. विद्यार्थ्यांच्या प्रत्यक्ष हजेरीबाबतची अट शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून अवलंबविण्यात येत आहे.

३. सर्व महाविद्यालयांनी त्यांचा प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाचा वार्षीक लेखापरिक्षण अहवाल राज्य शासनास सादर करणे आवश्यक आहे. अन्यथा त्यांना देय असणा-या सर्व बाबी लेखापरिक्षण अहवाल सादर करेपर्यंत स्थगीत ठेवण्यात येतील.

४. सदर योजना ही सुधारीत नियमावलीतील अ.क्र. ४.२ मध्ये नमुद सर्व संवर्गातील शैक्षणीक संस्थांना अ.क्र. ५.९ मध्ये नमुद तसेच नियमावलीतील इतर अटी शर्थीची पुर्तता करीत असलेल्या संस्थांना लागु करण्यात येत आहे.

५. **विविध शैक्षणीक उपक्रमाव्दारे देण्यात येणा-या शिक्षण पध्दतीमध्ये वयोमर्यादेची अट ठेवण्यात आलेली नाही. सदर बाब विचारात घेता एक अभ्यासक्रम – एक शिष्यवृत्ती असे धोरण स्विकारण्यात येत आहे**.

६. सद्यस्थितीत स्वतंत्र ऑनलाईन अभ्यासक्रम राबविणेबाबत शासनाच्या कोणत्याही विभागाचे धोरण निश्चित झालेले नाही. सबब ऑनलाईन शिक्षण राबविणेबाबत संबंधीत शैक्षणिक विभागांचे धोरण निश्चित झाल्यानंतरच ऑनलाईन अभ्यासक्रमांचा समावेश करण्यांत येईल. परंतू सदर योजनेचा लाभ केवळ राज्य शासनाची मान्यता प्राप्त विद्यापीठे / केंद्रीय विद्यापीठांतर्गत दुरस्थ व सलग शिक्षण घेत असलेल्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्याना अनुज्ञेय राहील.

७. योजनेच्या लाभाचे वितरण प्राधान्याने आधारसंलग्नीकृत बँक खाते असलेल्या लाभार्थ्यांनाच देण्यांत यावे.

८. ज्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न २.५० लाख व त्यापेक्षा कमी आहे अशा सर्व विद्यार्थ्यांना सदर योजना अनुज्ञेय राहिल. मात्र याकरीता राज्य शासनाने खालील प्रमाणे

प्राधान्यक्रम निश्चित करुन लाभार्थ्यांची निवड करणे आवश्यक आहे.

अ) सामाजिक आर्थीक सर्वेक्षण, २०११ (SECC-२०११) मधील वंचित घटकांसाठी निर्धारीत केलेल्या एकूण ७ निकषांपैकी किमान ३ वा त्यापैकी अधीक निकषांची पुर्तता करणा-या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील कुटुबातील विद्यार्थी.

आ) अनुसूचित जाती कुटुंबातील एक किंवा दोन्ही पालक निरक्षर असलेल्या कुटुंबातील विद्यार्थी.

इ) राज्य शासनाच्या मान्यताप्राप्त शाळा, नगरपरिषद, महानगरपालिका, स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्या मान्यताप्राप्त शाळांमधून इ.१० वी उत्तीर्ण अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी.

तसेच या प्रकारचे निवडीचे प्राधान्यक्रम अवलंबण्याकरीता जिल्हास्तरावरील सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण कार्यालयांतर्गत यंत्रणा चालू शैक्षणिक वर्षापासून नव्याने कार्यरत करण्याबाबत आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी याबाबत पुढील कार्यवाही करावी.

९. विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेताना वा शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करताना येणा-या अडचणी विचारात घेता व याबाबतची कार्यवाही विहीत वेळेत पुर्ण होण्याच्या दृष्टीकोनातून जिल्हास्तरावर जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालय व सहायक आयुक्त कार्यालय तसेच प्रादेशिक उपायुक्त कार्यालय आणी आयुक्तालय स्तरावर विद्यार्थ्यांना विविध शिष्यवृत्ती योजनांची माहीती देणे व त्यासंबधात उद्भवणा-या अडचणींचे निराकरण करण्यासाठी संबंधित कार्यालयातील उपलब्ध कर्मचा-य़ांमधूनच एका कर्मचा-याची समुपदेशक म्हणून संबंधीत कार्यालय प्रमुखांनी नियुक्ती करावी.

१०. सदर योजनेअंतर्गत विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या निर्वाह भत्त्याचे सुधारीत दर पुढीलप्रमाणे आहेत :-

गट	वार्षिक निर्वाह भत्ता (रुपये) (वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी)	वार्षिक निर्वाह भत्ता (रुपये) (वसतीगृहात न राहणारे विद्यार्थी)
गट-१	१३,५००	७,०००
गट-२	९,५००	६,५००
गट-३	६,०००	३,०००
गट-४	४,०००	२,५००

१) दिव्यांग लाभार्थ्यांकरीता उपरोक्त निर्वाहभत्त्यामध्ये १० टक्के अधिक दर अनुज्ञेय राहील.

२) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. या अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थ्यांना केवळ वसतिगृहात न राहणा-या विद्यार्थ्यांचेच दर लागू राहतील.

३) दूरस्थ / ऑनलाईन शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांना कोणतेही निर्वाह भत्ते लागू होणार नाहीत.

उपरोक्त दर हे शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्यांत यावेत.

११. योजनेंतर्गत विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या निर्वाह भत्त्याचे दर हे केंद्र शासनामार्फत वेळोवेळी जाहीर / निर्धारीत केलेल्या दरानुसार अद्ययावत करण्यात येतील.

१२. अनुसूचित जाती प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांने ज्या दिवशी अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतलेला आहे त्याच दिवशी किंवा शासन जाहीर करेल त्यादिवसापर्यंत सदर योजनेकरीता ऑनलाईन अर्ज करणे आवश्यक आहे. सदर प्रक्रीयेमध्ये संबधीत महाविद्यालयाने प्रवेशीत विद्यार्थ्यांचे अर्ज त्यांनी ज्या दिवशी प्रवेश घेतलेला आहे त्याच दिवशी ऑनलाईनरित्या भरून घेणे व त्यासंबंधीत इतर कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. अन्यथा याबाबत भविष्यात काही अडचण निर्माण झाल्यास संबंधीत महाविद्यालयास जबाबदार धरण्यात येईल.

१३.	सदर सुधारीत मार्गदर्शक सूचना या सन २०२०-२१ पासून सन २०२५-२६ पर्यंत लागू राहतील. याकरिता सन २०२०-२१ या वर्षाचे केंद्रीय अनुदान निश्चित करण्याकरीता मागील तीन वर्षे (२०१७-१८ ते २०१९-२०) या कालावधीची सरासरी वार्षीक मागणी निश्चित करुन सन २०२०-२१ व त्यापुढील वर्षांकरीता निश्चित केलेल्या मागणीच्या ५ टक्के अतिरिक्त निधी प्रत्येक वर्षी केंद्र शासनाच्या प्रोजेक्ट ॲप्रेझल कमिटी (PAC) यांचेकडून वार्षीक नियोजनाला मान्यता प्राप्त झाल्यावर त्या त्या वर्षात ६०: ४० या प्रमाणात निश्चित करण्यांत येईल.

१४.	सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत मंजूर झालेली शिष्यवृत्तीचे वितरणाबाबत शासन निर्णय दिनांक १७ मार्च,२०२२ अन्वये स्विकारण्यात आलेले पुढील सूत्र अंतीम करण्यात येत आहे. केवळ केंद्र हिश्शाची संपूर्ण रक्कम (६० टक्के) म्हणजेच महाविद्यालयाला देय असलेले सर्व प्रकारचे नापरतावा शुल्क, (शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क, इतर शुल्क इत्यादी.) तसेच विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय निर्वाह भत्ता व इतर अनुज्ञेय शुल्क / भत्ते इत्यादी रक्कम थेट विद्यार्थ्याच्याच आधार संलग्नीकृत बँक खात्यामध्ये जमा होणार असून सदरहू केंद्र हिस्सा विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा झाल्यानंतर विद्यार्थ्यास अनुज्ञेय असलेला निर्वाह भत्ता वजा जाता उर्वरीत महाविद्यालयास देय असलेली रक्कम विद्यार्थ्याने पुढील सात दिवसांच्या आत महाविद्यालयास जमा करणे अनिवार्य करण्यात येत आहे. पंरतू सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत मंजूर झालेली राज्य हिश्श्याच्या रकमेबाबत राज्य शासनाची प्रचलीत कार्यपध्दती कायम ठेवण्यात येत आहे. योजनेंतर्गत वितरीत होणारा लाभ हा केवळ डायरेक्ट बेनिफीट ट्रान्सफर (डीबीटी) व्दारेच देण्यात येणार असून त्याची अन्य कोणत्याही पध्दतीने अदायगी करण्यात येणार नाही.

१५.	सदर योजनेकरीता ऑनलाईन प्रणालीवर केवळ नोंदणी करण्याकरीता, शैक्षणिक वर्षामध्ये कोणत्याही मुदत कालावधीचे बंधन नाही. लाभार्थ्याला चालू शैक्षणिक वर्ष संपेपर्यंत प्रणालीवर प्राथमिक नोंदणी करता येण्यास सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

१६.	सदर योजनेचा लाभ हा डायरेक्ट बेनिफीट ट्रान्सफर (डीबीटी) व्दारेच देण्यात येणार असल्याने लाभार्थ्यांच्या अर्जाचे नुतनीकरण करण्याकरीता आधार क्रमांक असणे व ते त्यांच्या खात्यास जोडलेले असणे आवश्यक आहे. व सदरची जबाबदारी संपुर्णत: विद्यार्थ्यांची असून त्यांनी त्यांचे बॅक खाते, दुरध्वनी क्रमांक आधारकार्डाशी संलग्न करणे आवश्यक आहे.

१७.	प्रतीवर्षीच्या शिष्यवृत्तीच्या अर्जाचे नुतनीकरण करण्याकरीता विद्यार्थ्यांचा मागील वर्षाचा समाधानकारक प्रगती अहवाल व मागील वर्षाची किमान ७५ टक्के उपस्थिती असणे आवश्यक आहे.

१८.	राज्य शासनामार्फत प्रतिवर्षी माहे एप्रिल पासून सदर योजनेचा व्यापक प्रचार व प्रसिध्दी जास्तीत जास्त खपाच्या दैनिक वृत्तपत्रातून व राज्य शासनाच्या विविध वेबसाईट / पोर्टलवरुन राज्यभरात करण्यात येईल. तसेच सदर योजनेची महाविद्यालयस्तरावरील व्यापक प्रचार व प्रसिध्दीची जबाबदारी संबंधीत महाविद्यालयांवर निर्धारीत करण्यात येत असून त्यासाठी त्यासाठी त्यांनी वेळोवेळी कार्यशाळा / शिबिरे आयोजीत करावीत.

१९.	सदर योजनेच्या परिणामकारक अंमलबजावणीच्या दृष्टीने व तिचा लाभ राज्यातील शेवटच्या विद्यार्थ्यास मिळवून देण्याच्या दृष्टीने चालू वर्षापासून सदर योजनेच्या कार्यसफलतेचे मुल्यमापन करण्याकरीता आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य यांनी राज्यातील सामाजिक परिक्षण कक्षाच्या मदतीने राज्यस्तरावर / प्रादेशिक स्तरावर स्वतंत्र यंत्रणा कार्यान्वीत करावी. यामध्ये जिल्हयातील किमान १० टक्के महाविद्यालये अथवा विद्यार्थी यांचा समावेश असावा. सदर यंत्रणेने त्यांचा मासीक अहवाल शासनास सादर करावा.

२०.	सदर योजनेचा लाभ घेणा-या कोणत्याही विद्यार्थ्यांची कोणतीही कागदपत्रे अथवा माहिती असत्य आढळल्यास तो लाभार्थी या योजनेच्या लाभापासून कायमस्वरुपी अपात्र ठरविण्यांत येईल. त्याचबरोबर विद्यार्थ्याने ज्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला आहे तो अभ्यासक्रम त्याने पूर्ण करणे आवश्यक आहे. जर त्याने शासनाच्या परवानगी शिवाय अभ्यासक्रम अर्धवट सोडला किंवा त्या अभ्यासक्रमाचा प्रवेश रद्द केला अथवा महाविद्यालय बदलले आणि सदरहू बाब महाविद्यालयाने शासनाच्या निदर्शनास आणून दिली तर अशा परिस्थितीत लाभार्थ्याने त्या अभ्यासक्रमास घेतलेली शिष्यवृत्ती तात्काळ खंडीत करुन त्याची वसुली शासनातर्फे करण्यांत येईल. अशा परिस्थितीत लाभार्थ्याने त्या अभ्यासक्रमास घेतलेली शिष्यवृत्ती तात्काळ शासनास परत करावयाची आहे.

२१.	सदरहू सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमध्ये काही बदल करावयाचा असल्यास त्याबाबत केंद्र शासनाचा निर्णय अंतीम राहील.

सत्यमेव जयते
Goverment Of India

GUIDELINES

POST MATRIC SCHOLARSHIPS
TO THE STUDENTS BELONGING TO
SCHEDULED CASTES
FOR STUDIES IN INDIA
(2020-2021 to 2025-26)

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF SOCIAL JUSTICE &
EMPOWERMENT
Department of Social Justice & Empowerment

(March, 2021)

STUDIES IN INDIA (PMS-SC)
(With effect from 2020-2021)

1. Objective

1.1 The objective of the scheme is to appreciably increase the Gross Enrolment Ratio of SC students in higher education with a focus on those from the poorest households, by providing financial assistance at post-matriculation or post-secondary stage to enable them to complete their education.

2. Scope

2.1 These scholarships are available for studies in India only and the awardees are selected by the State Government/Union Territory to which the applicant actually belongs (i.e. the State/UT in which permanently settled or domiciled, as per the terms of domicile decided by the State).

2.2 This is applicable to all the students who are currently beneficiaries of the scheme as well as fresh admissions.

3. Definitions

a) "***Group 1: Degree and Post Graduate level professional courses***" shall mean: all Professional courses in Medicine, Engineering, Technology, Planning, Architecture, Design, Fashion Technology, Agriculture, Veterinary & Allied Sciences, Management, Business Finance /Administration, Computer Science/ Applications (ii) Post Graduate Diploma courses in various branches of Management & Medicine(iii) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. etc. (iv) M.Phil., Ph.D. and Post-Doctoral Programmes (D.Lit., D.Sc. etc.) of Group I, Group II and Group III courses.(v) L.L.B, Integrated L.L.B, L.L.M

b) "***Group 2: Other Professional Courses leading to Degree, Diploma, Certificate***" shall mean all Professional Courses leading to Degree, M Ed. / M. Pharma., Diploma, Certificate in areas like Pharmacy (B Pharma.), Nursing(B Nursing), BFS, other para-medical branches like rehabilitation, diagnostics etc., Mass Communication, Hotel Management & Catering, Travel/Tourism/Hospitality Management, Interior Decoration, Nutrition& Dietetics, Commercial Art, Financial Services (e.g. Banking, Insurance, Taxation etc.) for which entrance qualification is minimum Sr. Secondary (10+2) and

Vocational stream, ITI courses and Polytechnic where entrance qualification is Class XII or above.

c) "***Group 3: Graduate and Post Graduate course***" shall mean: courses not covered under Group 1& Group 2 e.g. B.A / B.Sc. / B.Com etc. M.A/ M. Sc./ M.Com etc.

d) "***Group 4: All post-matriculation (Post Class X level) non-degree courses***" shall mean: All post-matriculation level non-degree courses for which entrance qualification is High School (Class X), e.g. Senior secondary certificate (class XI and XII); both general and vocational stream, ITI courses, 3 year diploma courses in Polytechnics, etc.

Note: The list of courses in various groups is indicative and States/UTs may add courses as per laid down standard in the State/UT.

e) "***Compulsory non-refundable fees***" shall mean**:** fee payable for enrolment/registration, tuition, games, Union, Library, Magazine, Medical Examination and such other fees compulsorily payable by the scholar to the institution or University/ Board, but does not include Refundable deposits like caution money, security deposit will, however, be excluded.

f)***"Demand"*** for a year indicates the total fund requirement for release of scholarship to all eligible students under the scheme as per the entitlements for that **particular year.**

g) **"Freeship Card"** shall mean: A card issued by the State Govt./UT Administration that entitles a student eligible for scholarship under this Scheme, to take admission in an institution, without pre-payment of tuition fee and hostel fee.

4. Eligibility of Educational Institutions

4.1 Only such educational Institutions which maintain the laid down academic standards shall be covered under the scheme. The following conditions regarding the courses offered, performance of the institution, Aadhaar based attendance system are also required to be adhered to by the Institutions/Universities/Colleges in order to be eligible under the scheme:

i. Only Institutions/Colleges with the 'AISHE Code'/UDISE' Code' shall be eligible for the scholarship scheme. Based on the AISHE/UDISE-Code of the institution, all details of the institution such as - registration, affiliation and accreditation, courses being offered and number of seats approved for each course - will be pulled from the AISHE/UDISE server on to the scholarship portal automatically.

ii. All participating higher education institutions shall get NAAC/NBA accreditation before 2024, for continuation in the scheme from 2025-26 onwards.

iii. The scholarship benefits shall be linked with Aadhaar based attendance system. Therefore, the college/institution will maintain Aadhaar based attendance on a daily basis and will submit attendance details on the portal.

iv. The institutions will submit half-yearly self-audited reports to the State Governments in a prescribed format which shall be separately issued.

v. The institutions should be willing to honour the FREESHIP CARD issued by the State/District Authority through the scholarship portal and admit the student without insisting on pre-payment of the college/tuition fee or hostel fee. This would be paid by the student on release of the scholarship amount by the Government as per the provisions of this scheme. In this regard, the State Governments will coordinate with the institutions located in their respective States.

4.2 Scholarships will be given for the study of all recognized post-matriculation or post-secondary courses (Intermediate/Senior Secondary, Diploma, long-term Vocational Training Certificate, Graduate, Post Graduate courses etc.) pursued in recognized Institutions/ Universities/ Colleges falling in any of the following 9 categories:

i. Institutions of National Importance;

ii. Central University/ State University/ Autonomous colleges recognized by UGC and Universities /Colleges recognized under section 2(f) of UGC Act;

iii. Deemed Universities;

iv. All Private Universities recognized by State/Centre;

v. Private Professional Institutions affiliated to a recognized Central/State University and covered by a Fee Fixation Committee as mandated by Supreme Court;

vi. Recognized schools/colleges for Classes XI and class XII;

vii. Diploma granting Institutions as recognized by State/UT Governments;

viii. Vocational Training Institutes affiliated to National Council of Vocational Training (NCVT);

ix. Institutions affiliated/ approved by the appropriate bodies like NMC/AICTE etc. or any regulatory body established by State/UT/Centre.

Provided that where a particular number of seats for a particular course have been recognized / authorized by the concerned regulatory authority, the scholarships shall be restricted to those numbers and courses.

5. Conditions of Eligibility of Students

5.1 The scholarships are open to Nationals of India only.

5.2 Only those candidates who belong to Scheduled Castes so specified in relation to the State/Union Territory to which the applicant actually belongs /domiciled as determined by the State/UT and who have passed the Matriculation or Higher Secondary or any higher examination of a recognized University or Board of Secondary Education will be eligible.

5.3 Scholarships will be paid to the students whose parents'/guardians' income from all sources does not exceed Rs. 2,50,000/- (Rupees Two lakh Fifty thousand only) during the last Financial Year. Income certificate is required to be taken once only i.e. at the time of admission only to courses which are continuing for more than one year. The income certificate shall be issued by the Authority as decided by the State Government.

5.4 The ceiling on age limit for admission as regular student in different classes should be decided by concerned Institutions.

5.5 Candidates who, after passing one stage of education are studying in the same stage of education in a different subject e.g. Intermediate Science after Intermediate Arts or B.Com after B.A. or M.A in one subject after M.A in other subjects will not be eligible.

5.6 Students, who pursue their studies through correspondence/online courses, are also eligible. The term correspondence includes distant and continuous education for courses in Central/ State Universities only. Non-refundable fees shall be paid and no academic allowance will be paid.

5.7 All the children of any parent/guardian will be entitled to receive benefits of the scheme.

5.8 A scholarship holder under this scheme will not hold any other scholarship/stipend. If awarded any other scholarship/stipend, the student can exercise his/her option for either of the two scholarships/stipends, whichever is more beneficial to him/her, and should inform the awarding authority through the Head of the Institution about the option made. No scholarship will be paid to the students under this scheme from the date he/she accepts another scholarship/stipend. The student can however, accept free lodging or a grant or ad-hoc monetary help from the State Government or any other source for the purchase of

books, equipment or for meeting the expenses on board and lodging in addition to the scholarship amount paid under this scheme.

5.9 All seats filled through arbitrary and non-transparent processes (including management quota, NRI quota, spot admissions etc.) without following the merit criteria as decided by the State Government are not eligible for these scholarships. The fees claimed against management quota seats, spot admission seat in any Institution /University will not be reimbursed. In case of any contradiction on the classification of seats or non-clarity on the classification of seats in the State/UT, the following criteria may be followed:

i) If there is no arbitrariness/ discretion in the admission process and the fee for the course is fixed by the Fee Fixation/Fee Rationalization committee set up by the competent authority, the said seats may not be considered as the Management Quota Seats. However, the State Governments may satisfy themselves of the following before release of scholarships:

   i. That the applicants claiming the scholarship have been admitted through a transparent process which involved calling of applications through advertisements, preparation of ranks, selection of candidates on merit list, and publication of selection list and others as deemed fit by the State Government;

   ii. That the fees for courses are duly approved by the Fee Fixation/Fee Rationalization Committee set up by the competent authority.

5.10 Students shall be encouraged to have Aadhaar linked Bank accounts to facilitate payments through the Aadhaar Payment Bridge.

6. Role of the State Governments

6.1 Although many SC students have availed benefits under this scheme and have occupied high positions in the society, still the Gross Enrolment Ratio (GER) of SCs in higher education (23.0%) lags behind the national average (27.0%). It is the endeavour of the Government to raise the GER of SCs in higher education from 23.0 % to the national average in the next five years. Similarly, the GER in Senior Secondary education of SCs has to increase from the current 56% to the national average in the next five years. Towards this end, special focus of the implementing agencies is required to achieve the goal.

6.2 All the SC students with annual income of up to Rs 2.50 lakh per annum would be eligible under the scheme. However, the State Government will additionally make special efforts to identify the poorest households from various sources and enroll the eligible students under the scheme in a mission mode. Further, these students would be monitored on regular basis so that they continue with their studies. Such students shall include (i) students from SC households with three or more deprivations as per SECC-2011 (ii) students from SC households where one or both the parents are illiterate and (iii) the students who have passed 10th standard from a State Government/ Municipality/Local Body school. In this regard, States/UTs will launch special campaigns to identify and cover such students.

6.3 States/UTs may adopt methodology suitable to the local conditions for identification of such students e.g. SC majority districts/blocks/villages may be taken first for identification of poorest students or students leaving class 10thor 12th class may be tracked in association with the education department or data emanating from other Central/State schemes indicating the dropouts rates or other sources as deemed fit. Every State Government shall undertake a campaign every year in March/April to identify such students and mentor them to enrol and avail scholarships. Such students will be helped for identification of courses also as per their skills.

6.4 Awareness drive shall be undertaken by the State Governments/UTs about the scheme through the Gram Panchayats Notice Boards, school committees, and discussions in the parent-teacher association meetings and other public awareness measures, in order to extend its coverage and also minimize any misuse by unscrupulous elements.

6.5 The States are required to take up identification of the students for fresh enrolment by taking up systematic drive covering all the higher secondary schools and encouraging the pupils who have dropped out after Class 12th to come back to higher education.

6.6 It is essential that the fresh enrolments to the extent possible are made in the courses which are having employment potential. For this purpose, the State may do an exercise in consultation with the Higher Education Department of the State Government, and the State Skill Mission for identifying courses which would improve the employment potential of the students. It is strongly advised that fresh enrolment may be made in these courses. Such skill courses should be long term courses with periodicity of at least 1 year and conducted by the institutions as per Para 4 of the scheme guidelines.

6.7. State Government will ensure that the beneficiary, at the time of admission, applies for the scholarship also. In this regard, the State Government may open facilitation centers

or nominate a nodal officer in the educational institutions so that the entry into the student database for renewals and fresh admissions can be done in a stipulated timeframe.

6.8 The State Governments shall put in place a scholarship portal that has all features as prescribed in para 13 of these guidelines and share the data on a real-time basis with the Central portal.

6.9 The State/Central Government shall have robust monitoring systems, including field inspections, social audits, data analytics etc. so that timely payments are made to eligible beneficiaries.

6.10 States/UTs shall ensure that Fee Rationalization/Fixation Committees are set up for all courses.

7. Components of the Scholarship

7.1 The scholarship includes the following components for the complete duration of the course:-

i. Compulsory non-refundable fees including tuition fee, as fixed by the Fee Fixation/Rationalization Committee of the State Government

ii. Academic allowance

Category of courses	Yearly (in Rs)	
	Hostellers	Day Scholars
Group 1: Degree and Post Graduate level professional courses	13500	7000
Group 2: Other Professional Courses leading to Degree, Diploma, Certificate	9500	6500
Group 3: Graduate and Post Graduate courses not covered under Group I & Group II	6000	3000
Group 4: All post-matriculation (Post Class X level) non-degree courses	4000	2500

Note 1. Ten percent extra allowances shall be provided for Divyang students.

Note 2. Students pursuing C.A. /I.C.W.A. /C.S. /I.C.F.A. shall be treated as day scholars for the purpose of academic allowance. Students studying through correspondence/online courses shall not be eligible for academic allowance.

Note 3. The academic allowance as above shall be applicable from the year 2021-22. For the year 2020-21 the allowances as applicable under the earlier guidelines shall apply.

7.3 The Academic Allowance will be linked with the Consumer Price Index Number for Industrial workers. The Annual increment will be applicable w.e.f. April of each year and will be based on Index for the period January-December of the preceding year. The first revision would be applicable w.e.f. April, 2022 and in this regard Department will issue separate orders on Annual basis.

7.4 The State Governments may, if they so decide, top up the academic allowance from their own resources.

8. Freeship Card and process for issue

8.1 All eligible students shall be entitled to take admission in the institutions without pre-payment of tuition fees and hostel fees as per the Scheme Guidelines. To enable this, a FREESHIP CARD will be issued by the State Government to the eligible students, as per procedure detailed below. This Freeship card shall make the student eligible to study in the institution without pre-payment of the fees, and on the condition that as and when amount is released to the student's account, the institution would be intimated to collect the same from the student.

8.2 The student shall, well before the expected date of admission, register for issuance of a Freeship Card on the respective scholarship portal giving the details like the Aadhaar number, the name of the course in which he/she wants to take admission (e.g. MBBS, B.Sc., Class XI etc.) and an undertaking that the institution's charges would be paid within 7 working days from the date of receipt of the scholarship amount in his/her account. For the purpose of registration of Freeship Card, the portals shall remain open throughout the year.

8.3 The verification of the income, caste and merit details should be automatically done from the databases which are linked online for instant verification. The process should be entirely paperless. Until the above system is brought into effect, the documents may be scanned and uploaded which include: passport size photograph, copy of each of the certificates for diploma, degree etc. in respect of all examinations passed, Caste certificate duly signed by the authorized officer, valid Income certificate issued by the competent authority as prescribed by the State Govt. etc.

8.4 After the registration on the Portal, if the student is found eligible, all States/UTs will complete the verification process within 30 days from the receipt of the registration request from the students and issue the Freeship Card through the IT portal, mentioning the course

for which application is made so that the eligible students are not denied admissions due to delay in depositing tuition fees. It should be possible for the student to download the Free Ship Card from the portal itself. Once complete digitization of all the required certificates is done, such Freeship Card shall be automatically generated immediately on registration, if the student is found eligible.

8.5 The Freeship Card shall contain the details given in Annexure-1, and shall be digitally signed. For the purpose of admission, the Freeship card will remain valid for period of one year from the date of issue.

8.6 If a student wants to change his/her course before taking admission in an institution, he can do so by logging on IT portal and a fresh Freeship Card shall be issued automatically for all eligible students.

8.7 In case of renewal students, there shall be no need for fresh registration for the Freeship card and a card once issued to him/her shall be valid for the entire duration of the course.

9. Application for Scholarship and Verification

9.1 **Application-on-the-day-of-admission**: The institutions shall ensure that all students admitted to their institution and having Freeship Cards issued as detailed in para 8 of these Guidelines, apply on the IT portal for the scholarship **on the same day as the date of admission into the institution.**

9.2 On the day of admission itself, the institution shall verify on the scholarship portal that the student has taken admission in the institution with the same course as mentioned on the Free ship card and is now a bonafide student of the institution.

9.3. In case of renewal students, the student shall be auto-renewed based on the attendance and confirmation from the institution of the student having been promoted to the next class and having joined back the same course as hosteller/day scholar, as the case may be.

10. Funding Pattern of the Scheme

10.1 There will be a 60: 40 sharing ratio between the Centre and States (90:10 in case of North Eastern States) of the average demand for the scheme for three year period 2017-18 to 2019-20 (to be considered as the base period), with a 5% overall annual increase each

year in the Central assistance for all States put together in absolute terms w.r.t. base period. The above shall be applicable from 2020-21 onwards and the scheme will be continued upto the financial year 2025-26.

10.2 Thus, for the purpose of determining the demand for the year 2020-21, the average demand of 2017-18 to 2019-20, or the actual demand for 2020-21, whichever is lesser, will be considered for each State/UT. For subsequent years i.e. 2021-22 & onwards, the Central assistance for all States put together will be limited by a 5% annual increase over the average demand for the scheme for the base period of 2017-18 to 2019-20, which shall be ensured by the Project Appraisal Committee (PAC) while appraising the States' Annual Action Plans. The Ministry will have the flexibility of adjusting the allocation of funds between the States subject to the total allocation approved, without disrupting the 60:40 sharing ratio between the Centre and the States.

10.3 If the total fund requirement is over and above the annual 5% limit, the central share will be limited to that and the additional requirement of funds, if any, shall be met by the State Governments from their own resources.

10.3. All the State Governments and Union Territory Administrations implementing the scheme will maintain the data of all the beneficiaries on their online portal and will distinctly mention the amount of scholarship under various components as mentioned in the Scheme.

11. Payment Mechanism

11.1 The entire scholarship amount - both from the State and Central Government - including the tuition fees, academic allowance and any other admissible allowance will be paid directly into the account of the students **ONLY through DBT** preferably through an Aadhaar Based Payment System (Aadhaar Payment Bridge) from 2021-22. The States shall preferably release the payments through PFMS System so that the accounts of the students are not required to be validated again.

11.2 Starting from 2021-22, the Central share in the scheme would also be released on DBT mode directly into the bank accounts of the students, after ensuring that the concerned State Government has released their share.

11.3 All the States/UTs/Centre would adhere to the following timelines for processing of the applications and release of scholarship amounts:

- The scholarship portals would remain open throughout the year so that all eligible students can register for the Freeship Card and apply for the scholarships.
- Disbursal of scholarships for all applications (fresh/renewals) shall be made in one instalment as per the following schedule:

Dates of receiving of applications	Date by which State share (40%; 10% in case of NE States) should be released	Date by which Central share (60%; 90% in case of NE States) should be released
From 1st April to 31st July	15th August	30th August
From 1st August to 30th November	30th December	26th January
From 1st December to 31st January*	28th February	15th March
From 1st February to 31st March*	With 75 days of application	Within 90 days of application

*Portal shall remain open only for submission of applications for scholarships for courses where admission is after November.

11.4 There shall be no delays in payment of the scholarships. For this purpose the State shall ensure that their installments are disbursed to the students by the timelines defined in previous para so that the Central share can also be released in time.

11.5 The Ministry of Social Justice vide notification number 428 dated Feb,16,2017 has notified Aadhaar as identity document under Section 7 of Aadhaar Act 2016 for all Scholarship Schemes w.e.f. 16th February 2017.

11.6 The authentication through Aadhaar would be compulsory at the time of renewals, if not provided earlier at the time of admission.

12. Duration and Renewal of Awards

12.1 The award once made will be payable up to the completion of the course subject to satisfactory academic performance and attendance of 75% in every academic year. The attendance will be verified through Aadhaar based attendance System.

12.2 If a scholar is unable to appear in the annual examination owing to illness, the award may be renewed subject to production of medical certificate from prescribed authority and acceptance of the same by institution /college.

12.3 If, according to the Regulations of a University/Institution, a student is promoted to the next higher class even though he/she may not have actually passed in lower class and is

required to take examination of the junior class again after sometime, he/she will be entitled to scholarship for the class to which he/she is promoted if the student is otherwise eligible for scholarship. Further, in case a student fails in any class and then again joins the same class as a regular student, he/she will be eligible for scholarship for one additional year or the actual period, .whichever is lower.

13. IT Framework

13.1. The scheme shall be run on an online platform with robust cyber security measures that would assure transparency, accountability, efficiency, and timely delivery of the assistance without any delays. The National Scholarship Portal (NSP) would be suitably modified for this purpose.

13.2. If any State is already a running online portal that fulfils all the laid down parameters, they can continue with it, but share the data on real-time basis to the National Scholarship Portal or any other portal as specified by the Department of Social Justice & Empowerment in due course through instructions for enabling constant monitoring. Therefore, all States/UTs implementing the scheme will migrate to online processing of disbursal of scholarships, where not already done. The scholarship portal should mandatorily have the following features:

a) The IT portal shall be integrated with the AISHE/UDISE portal for pulling the data about the institution in which the student has taken admission.
b) At the time of registration for Freeship Card, every student should provide an Aadhaar ID/Aadhaar EID and other alternative form of ID as per this Ministry's notification no. 428 dated 16.02.2017 which will enable elimination of duplication and false claims. The Aadhaar authentication is mandatory in case of renewals, if not provided at the time of admission. The Aadhaar number entered by the students should go through demo-auth on real-time basis before allowing entry into the registration portal.
c) The States shall undertake fool-proof verification of the eligibility, caste status, Aadhaar identification and bank account details on the online portal.
d) There shall be no upload of any documents or any certificates into the system. All data should be auto-verified by linking databases through digilocker or any such

mechanism, such as (i) school boards' results, including the CBSE/ICSE along with the certificates maintained by them; (ii) database of income certificates, domicile and caste certificates issued by State/District Administration and (iii) databases maintained by the Universities and Colleges, using Aadhaar number as the link.

e) All verification process of the students should be done using the above authenticated databases automatically using the digital process with little or no manual intervention. There should be no system of verification by the institutions or even the district level officers. Till such time such a system is put in place, the manual verification shall be completed within 30 days from the date of application, with a provision for 'presumed approval' if the same is not completed within 30 days.

f) A suitable system will be put in place for taking Aadhaar based attendance system which is non-intrusive and automatic. Till such a system is finalized by the Central Govt., the institution shall upload the attendance of the scholarship holder every month in the Attendance module that would be developed in the IT system.

g) There shall be no system of calling for the bank account details of the students and authenticating it. All payments should preferably go through Aadhaar Based Payment System (APB – Aadhaar Payment Bridge) after checking the Aadhaar number with the NPCI mapper.

h) The renewals should be automatic based on promotion to the next class and having the required attendance, subject to confirmation of the student having joined back the same course as hosteller/day scholar, as the case may be. There should not be any requirement for the student to apply for renewals.

i) A performance module to monitor the progress of student as well as performance of the institution should be suitably designed and incorporated.

j) Apart from this, the States shall maintain a complete database of the beneficiaries under various other scholarship schemes to ensure de-duplication of the beneficiaries.

k) The portal shall incorporate an online grievance redressal mechanism linking all the authorities responsible for implementation on the scholarship portal.

l) There shall be a provision indicating the students of the poorest households, as per the parameters provided under the Scheme, selected for scholarship.

m) The portal will make arrangements so that the students, once declared blacklisted, may not be able to apply for scholarship again.

14. Annual Action Plan

14.1 Every participating State/UT, on or before 28th February of the preceding year, will prepare a State level Annual Plan for the PMS-SC scheme. In case the State has any other initiative on similar lines to PMS-SC, this may be mentioned separately in the Action Plan. The Action Plan should give clearly the targets, eligibility, proposed coverage separately for poorest households, processes for identification, identification of courses having employment potential, systems for monitoring etc.

14.2 The Department will constitute an Project Appraisal Committee to appraise and approve the Annual Action Plans. These plans would be appraised at the Centre and the outlay for each State would be finalized before 15th April, of every year as per the annual increase indicated under the funding pattern. The constitution of the committee will be informed through separate instructions.

15. Performance of the States/UTs

15.1 The performance of the States/UTs would be measured annually on certain parameters like (i) payments as per the given time schedule (ii) coverage from the poorest households (iii) academic outcomes of the scholarship-holders (iv) Implementation of Aadhaar based attendance (v) Digitization of various certificates required for determining eligibility etc.

15.2. The States/UTs would be ranked on the above parameters and top performing States will be awarded. The details in this regard will be prepared after consultations, and will be shared through instructions in due course.

16. Announcement of the Scheme by States/UTs

16.1 All the State Governments/UT Administrations will announce starting from April, the details of the Scheme and invite applications by issuing an advertisement in the leading newspapers of the State and through their respective websites/ Scholarship portals and other modes of media. The applicant should submit the completed application to the prescribed authority on the portal specified for this purpose before the last date prescribed for receipt of applications.

17. Process of Registration and Application for the student

17.1 The student shall, well before the expected date of admission, register on the online on scholarship portal for issue of a Freeship Card as detailed in Para 8.2 of these Guidelines.

17.2 On admission to the institution to a course mentioned in the Freeship Card, the student shall apply, on the day of the admission itself, for scholarship, giving details of the Freeship card and the course and institution admitted to.

17.3 Students continuing their courses for which they have already been sanctioned scholarship in the previous year, i.e. renewal students, shall, be automatically renewed for scholarship as detailed in para 8.7.

18. Evaluation/Social Audit and follow up action

18.1. There shall be thorough evaluation of the outcomes of the scheme in regular intervals to ascertain the effectiveness of scheme implementation and for tracking the progress of the students. This may include conduct of social audits once a year, annual third-party evaluation, and half-yearly self-audited reports from each institution.

18.2. The social audits are to be conducted by the Social Audit Units of the State Governments formed by the Ministry of Rural Development, Govt. of India duly meeting the cost from the administrative cost of the scheme.

18.3. The State Government shall also set up a robust monitoring mechanism for monitoring the academic progress of the students enrolled to the scheme.

18.4. The students who are found to be lagging behind should be provided remedial coaching so that their academic outcome shall not be less than the average academic outcomes. The State Action Plan should contain clear provisions for this.

18.5. In order to ensure proper accountability, physical verifications at various levels viz. Block/District/State levels shall be done by the States/UTs covering at least 10% of the institutions/students, chosen randomly through an algorithm. All private institutions offering courses at the level of graduation or above shall, however, be mandatorily inspected annually.

19. Administrative Charges

19.1. The administrative cost for administration, monitoring and evaluation shall be limited to 1% of the annual outlay.

19.2. Each State/UT shall project the requirement of funds for undertaking the monitoring of the implementation, in its Annual Action Plan. In case, funds are required for Book,

these may be indicated under the Administrative charges. This would be considered by the PAC, ensuring that the total outflow on this count does not exceed 1% of the annual outlay.

19.3. The PAC shall give first priority in approving administrative charges for development of IT infrastructure, setting up of Technical Support Group cum Project Monitoring Unit at the Central/State level and social audits.

20. Mechanism for redressal of grievances

20.1. There shall be an online grievance redressal mechanism linking all the authorities responsible for implementation on the scholarship portal.

20.2. The student shall be able to lodge a grievance either through the portal or by a mobile app.

20.3. Every institution shall have a Grievance Redressal Officer (GRO) who is responsible for entertaining the grievances and resolving them by following up with the appropriate authority.

20.4. The non-resolution of the grievance at the institution level in a given time frame shall automatically be escalated to the district and later to the State level for resolution.

21. Other Conditions for the Award

21.1. If a student is found to have obtained a scholarship by false statements, his/ her scholarship will be cancelled forthwith and the amount of the scholarship paid will be recovered, at the discretion of the concerned State Government. The student concerned will be blacklisted and debarred for scholarship in any scheme forever.

21.2. A scholarship awarded may be cancelled if the scholar changes the subject of the course of study for which the scholarship was originally awarded or changes the institution of study, without prior approval of the State Government. The Head of the Institution shall report such cases to the State which will stop payment of the scholarship money. The amount already paid may also be recovered at the discretion of the State Government.

21.3. A scholar is liable to refund the scholarship amount at the discretion of the State Government, if during the course of the year, the studies for which the scholarship has been awarded, is discontinued by him/her.

21.4. The provisions of this scheme can be changed at any time at the discretion of the Government of India.

****

Annexure-I

The following important parameters should be contained in the FREE SHIP CARD

Name of the Student

Student's ID on the portal

Fathers' Name-

Aadhaar Card Number-

Caste

Date of Birth

Annual Family income

Domicile State-

Address of the Student

Course (in which admission is sought)-

Duration of Course-

Class (presently studying)-

Class (Last class previously studied)-

Major provisions of the scheme

Student's undertaking to reimburse the amount to institution within 7 days after receipt of scholarship

विमुक्त जाती भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती प्रलंबित असली तरीही विद्यार्थ्यांची कोणतीही कागदपत्रे अडवून न ठेवण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग,

शासन परिपत्रक क्रमांक : शिष्यवृत्ती २०२३/प्र.क्र.७३ /शिक्षण-१

नवीन प्रशासन इमारत, ३ रा मजला,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०००३२.

दिनांक : १७ जुलै, २०२३.

संदर्भ :- शासन परिपत्रक क्रमांक शिष्यवृत्ती २०२०/प्र.क्र.५०/शिक्षण, दिनांक २०.०७.२०२०

शासन परिपत्रक:-

दिनांक ९ मार्च, २०१७ च्या अधिसूचनेन्वये इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग या विभागाची नव्याने स्थापना करण्यात आली असून या विभागामार्फत विमुक्त जाती भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील घटकांकरिता विविध कल्याणकारी योजना राबविल्या जातात. त्यामध्ये प्रामुख्याने विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्याची योजना या विभागामार्फत राबविली जाते.

सन २०१७-१८ पासून निधीच्या उपलब्धतेनुसार शिष्यवृत्ती योजनेकरिता निधी वितरीत करण्यात येत आहे. सन २०१८-१९ पासून मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती ही ऑनलाईन म्हणजेच डिबीटी प्रणालीमार्फत देण्यात येत असून सन २०११-१२ ते २०१७-१८ या कालावधीतील शिष्यवृत्ती ही ऑफलाईन पध्दतीने देण्यात येत आहे.

कोविड १९ च्या पार्श्वभूमीवर संदर्भाधीन दिनांक २०.०७.२०२० च्या शासन परिपत्रकान्वये राज्यातील मॅट्रिकोत्तर शिक्षण देणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना आदेशित करण्यात आले होते की, विजाभज, विमाप्र व इमाव या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांची सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षातील किंवा तत्पूर्वीची शैक्षणिक संस्थांना देय असलेली शिष्यवृत्ती शासनाकडून अप्राप्त आहे, या सबबीखाली कोणत्याही विद्यार्थ्यांचे प्रवेश रद्द करण्यात येऊ नये त्याचप्रमाणे विद्यार्थ्यांना आवश्यक असणारे सर्व दाखले, प्रमाणपत्र व अनुज्ञेय आवश्यक दस्ताऐवज त्वरीत उपलब्ध करुन देण्यात यावेत.

शिष्यवृत्तीची कोणतीही रक्कम प्रलंबित असली तरीही विद्यार्थ्यांची कागदपत्रे रोखून ठेवता येणार नाही, अशा स्पष्ट सूचना शासन स्तरावरुन वारंवार देण्यात आलेल्या असतानाही, महाविद्यालयास देय रक्कम प्राप्त न झाल्यास महाविद्यालय विद्यार्थ्यांची मूळ प्रमाणपत्र रोखून ठेवत असल्याबाबत विविध तक्रारी शासनास प्राप्त होत आहेत.

या अनुषंगाने, शिष्यवृत्तीची कोणतीही रक्कम प्रलंबित असली तरीही विद्यार्थ्यांची कागदपत्रे रोखून ठेवता येणार नाहीत, असे पुन:श्च या परिपत्रकान्वये कळविण्यात येत आहे. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त/ उपसंचालक तसेच सर्व सहाय्यक आयुक्त/ संचालक यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रात येणाऱ्या सर्व महाविद्यालयांना यासंदर्भात सूचित करावे व कोणत्याही विद्यार्थ्यांची कागदपत्रे महाविद्यालयास रोखून ठेवता येणार नाहीत याबाबत महाविद्यालयांना अवगत करावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेताक २०२३०८०११६२२३९६९३४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे .

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE

Digitally signed by SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=OTHER BACKWARD BAHUJAN WELFARE DEPARTMENT, 2.5.4.20=dc54b49c6f5c903027053476b3a6ef50b46ff44a7e8b820fef7bfdd100c56194, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=8EA004AE581D6FF06989D826800FF7528B6FD6418579108C011AE21079E9E0C9, cn=SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE
Date: 2023.08.01 16:26:46 +05'30'

(सिध्दार्थ झाल्टे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. अपर मुख्य सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे स्वीय सहायक
२. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे.
३. प्रादेशिक उपायुक्त (सर्व), समाजकल्याण विभाग.
४. सहायक आयुक्त (सर्व), समाजकल्याण विभाग.
५. निवडनस्ती (शिक्षण)

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना कार्यपद्धती बाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन शुद्धीपत्रक क्रमांक :- शिष्यवृ-२०२१/ प्र.क्र.९०/ का-१२
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- २२ ऑगस्ट, २०२३

<u>वाचा</u> :- आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक :- शिष्यवृ-२०२१/ प्र.क्र.९०/ का-१२, दि.१७.०१.२०२२.

शासन शुद्धीपत्रक : वाचा येथील शासन निर्णयातील मुद्दा क्र.५(१५) नुसार खालीलप्रमाणे तरतूद करण्यात आलेली आहे. "सदर योजनेअंतर्गत आरक्षणाचा लाभ न घेता, गुणवत्तेनुसार खुल्या गटांतील जागांवर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना देखील सदर योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील. तथापि अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांस इतर प्रवर्गातील रिक्त जागांवर प्रवेश दिला असल्यास या योजनेंतर्गत लाभ मिळण्यास सदर विद्यार्थी अपात्र राहील."

च्या ऐवजी खालीलप्रमाणे वाचावे

"सदर योजनेंतर्गत आरक्षणाचा लाभ न घेता, गुणवत्तेनुसार खुल्या गटांतील जागांवर प्रवेश घेतलेल्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना देखील सदर योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील. तसेच अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यास इतर प्रवर्गातील रिक्त जागांवर गुणवत्तेवर प्रवेश मिळाल्यास त्यांनाही योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील."

प्रस्तूत शासन शुद्धीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून, त्याचा संकेतांक २०२३०८२८१५४७५६४३२४ असा आहे. हे शासन शुद्धीपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

UDAY GANPAT GAWAS

Digitally signed by UDAY GANPAT GAWAS
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=TRIBAL DEVELOPMENT DEPARTMENT, 2.5.4.20=d99ad92d2ef92f97f483127c546b50d831cbc0858b00a86d17202dbe2e19d646, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=9CE356F38C6A70A8FFDE299AD6627F48BD01E875A7ACA38BD139B0CC5367E62D, cn=UDAY GANPAT GAWAS
Date: 2023.08.28 15:52:45 +05'30'

(उदय गवस)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३) मा. उपमुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४) सर्व मा. मंत्री / मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

५) सर्व विधानसभा / विधानपरिषद सदस्य
६) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
७) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८) अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०) अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३) प्रधान सचिव, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४) प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५) प्रधान सचिव, इतर मागासवर्गीय व बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
(१६) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१७) कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
१८) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
१९) आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२०) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक
२१) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
२२) अप्पर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे, नाशिक, नागपूर, अमरावती
२३) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
२४) संचालक, वि.जा.भ.ज., इ.मा.व. व वि.मा.प्र. संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२५) संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२६)संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र -१/२, मुंबई / नागपूर
२८) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
२९) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
३०) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
३१) निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
३२) सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षाची कार्यालये
३३) सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३४) निवडनस्ती (का-१२)

राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील आरोग्य विज्ञानाच्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांकरीता शासनाची प्रचलित शिष्यवृत्ती प्रतिपूर्ती योजना लागू करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमईडी-१०२३/प्र.क्र.२०८/२३/शिक्षण-२

गो.ते.रुग्णालयाची नवीन इमारत, ९ वा मजला, गो.ते. रुग्णालय संकुल,

लोकमान्य टिळक मार्ग, नवीन मंत्रालय,मुंबई ४०० ००१

दिनांक:- ०६/०९/२०२३

वाचा:-

१. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र. संकिर्ण-२०१७/प्र.क्र.३३२/तांशि-४, दिनांक ०७/१०/२०१७.

२. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्र. सीटीसी-२०२०/प्र.क्र.२३/तांशि-४, दिनांक २३/०२/२०२३.

प्रस्तावना:-

उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या उपरोक्त "वाचा" येथील संदर्भ क्र.२ मध्ये नमूद शासन निर्णयान्वये राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील विविध प्रशासकीय विभागांच्या नियंत्रणाखालील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांचे शिक्षण घेणा-या व राज्य शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार परीक्षा शुल्क व शिक्षण शुल्क प्रतिपूर्तीकरीता पात्र ठरणा-या व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांना सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचे लाभ अनुज्ञेय करण्यात आले आहेत. सदर शासन निर्णयातील तरतूदी विचारात घेऊन राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील आरोग्य विज्ञानाच्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमाचे शिक्षण घेणा-या आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता शासनाची प्रचलित राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यास अनुसरुन शासन खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाच्या नियंत्रणाखालील राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील व्यावसायिक अभ्यासक्रमाचे शिक्षण घेणा-या व राज्य शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार परीक्षा शुल्क व शिक्षण शुल्क प्रतिपूर्तीकरीता पात्र ठरणा-या आरोग्य विज्ञानाच्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या

विद्यार्थ्यांना सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षापासून राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेचे लाभ अनुज्ञेय करण्यात येत आहेत.

२. सदर शिष्यवृत्तीची प्रतिविद्यार्थी देय रक्कम अनुज्ञेय करण्याकरीता मा.न्या. श्री. एम. एन. गिलानी (निवृत्त) तथा माजी अध्यक्ष, शुल्क नियामक प्राधिकरण, मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत समितीच्या शिफारसीनुसार, विद्यार्थी संख्या भारित सरासरी (Weighted Average) या सूत्रानुसार राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील आरोग्य विज्ञान व्यावसायिक अभ्यासक्रमांकरीता परिगणित केलेल्या अंदाजित शुल्काचा तपशील खालील तक्त्यात नमूद करण्यात आला आहे:-

अ.क्र.	**अभ्यासक्रमाचे नाव**	**विद्यार्थी संख्या भारीत सरासरी नुसार शैक्षणिक शुल्क रुपयांमध्ये**
१.	एम.बी.बी.एस.	९,११,७३८/-
२.	बी.डी.एस.	३,३९,८५३/-
३.	बी.ए.एम.एस.	१,९०,८४७/-
४.	बी.एच.एम.एस.	८०,९९६/-
५.	बी.एस्सी. नर्सिंग	७८,७३१/-
६.	पी.बी.बी.एस्सी. नर्सिंग	७८,३७२/-
७.	बी.पी.टी.एच.	१,१७,३३७/-

३. मा.न्या. श्री. एम. एन. गिलानी (निवृत्त) यांच्या अहवालातील विद्यार्थी संख्या भारित सरासरी (Welghted Average) या सुत्रानुसार परिगणित केलेल्या उपरोक्त शुल्कातून विद्यापीठीय स्थलांतरण घटक/ गुणक (Discounting Factor) नुसार २० टक्क्यांची कपात करुन राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या विद्यार्थ्यांना वार्षिक शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती शिष्यवृत्तीच्या स्वरुपात अदा करण्यात यावी.

४. राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेकरीता अर्ज करण्यापासून ते पात्र विद्यार्थ्याच्या बँक खात्यात रक्कम जमा करण्यापर्यंतची संपूर्ण प्रक्रिया राज्यस्तरीय महाडीबीटी या प्रणालीव्दारे आणि उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय दिनांक ०७/१०/२०१७ मध्ये विहीत कार्यपद्धतीव्दारे पार पाडण्यात येईल. याकरीता विद्यार्थ्यांची अभिमत विद्यापीठनिहाय व अभ्यासक्रमनिहाय नावांची नोंदणी व इतर आवश्यक प्रक्रिया माहिती व तंत्रज्ञान विभागाच्या समन्वयाने वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयामार्फत पार पाडण्यात येईल.

५. आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमासाठी राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजनेसंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन आदेशांची अंमलबजावणी वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन

संचालनालयामार्फत करण्यात यावी. याकरीता सक्षम प्राधिकारी म्हणून संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई हे काम पाहतील.

६. राज्यातील अभिमत विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती प्रदान करण्याच्या अनुषंगाने राज्य शासनाशी तथा वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाशी समन्वय साधण्याकरीता राज्यातील अभिमत विद्यापीठांनी नोडल अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करावी व त्याबाबत शासनास तसेच संचालनालयास अवगत करावे.

७. शासकीय, शासन अनुदानित व कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये/ शासकीय विद्यापीठे व त्या विद्यापीठांतर्गत येणा-या उपकेंद्रामधील मान्यताप्राप्त आरोग्य विज्ञानाच्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासनाच्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेव्दारे प्रवेश घेणे व शुल्क नियामक प्राधिकरणाव्दारे निश्चित केल्याप्रमाणे शैक्षणिक शुल्क आकारणे या अटी, आरोग्य विज्ञानाच्या अभिमत विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांकरीता लागू असणार नाहीत.

८. उपरोक्त "वाचा" येथील संदर्भ क्र.२ मध्ये नमूद शासन निर्णयातील परिच्छेद क्र.१० मध्ये नमूद केल्यानुसार, राज्यातील आरोग्य विज्ञानाच्या अभिमत विद्यापीठांना UGC (Institutions Deemed to be Universities) Regulations, 2019 मधील नियमांची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहील. तसेच सदर परिच्छेदातील सूचनांचे पालन करणे देखील अभिमत विद्यापीठांना बंधनकारक राहील.

९. सदर शासन निर्णय हा मा.मंत्रिमंडळाच्या दिनांक ३१/०१/२०२३ रोजीच्या बैठकीतील निर्णयानुसार व त्यानुषंगाने उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या दिनांक २३/०२/२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयास अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक <२०२३०९०६१४०६०१३०१३> असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

AJIT TUKARAM SASULKAR

Digitally signed by AJIT TUKARAM SASULKAR
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=MEDICAL EDUCATION AND DRUGS DEPARTMENT, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=09df106c443b4977e7463338fa58f736fdb4fe137863b178345a5ead34dbfb12, pseudonym=8433B0910FFD44AC77C267452786D497C8BC73E0, serialNumber=71214F99804ABAAE1EA28D5F794C1BA337889880D0C567C29D025934340956DF, cn=AJIT TUKARAM SASULKAR
Date: 2023.09.06 20:02:51 +05'30'

(अजित सासुलकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राज्यपाल सचिवालय, राज भवन, मलबार हिल, मुंबई

२) मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई

३) मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई
४) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५) मा.उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६) मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७) मा.मंत्री (वैद्यकीय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई
९) मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई
१०) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
११) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२) अपर मुख्य सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४) सचिव (वैद्यकीय शिक्षण), वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
१५) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
१६) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/ नागपूर
१७) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/ नागपूर
१८) सर्व सहसचिव/ उपसचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१९) आयुक्त, वैद्यकीय शिक्षण, मुंबई
२०) संचालक (माहिती तंत्रज्ञान), माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय, मुंबई
२१) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, मुंबई
२२) संचालक, आयुष संचालनालय, मुंबई
२३) कुलसचिव, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक
२४) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२५) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
२६) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२७) अधिष्ठाता/ प्राचार्य (सर्व), राज्यातील अभिमत विद्यापीठाशी संलग्नित आरोग्य विज्ञान महाविद्यालये (संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय/आयुष संचालनालय यांचेमार्फत)
२८) निवडनस्ती (शिक्षण-२).

महाराष्ट्र शासन

सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर, सामाजिक न्याय भवन, स.नं.१०४/१०५, विश्रांतवाडी रोड, पोलिस स्टेशनसोर,येरवडा, पुणे-०६

दुरध्वनी क्रमांक: ०२०-२६७०६६११ E-mail : acswopune@gmail.com

जा.क्र.संआसकपुणे/भासशि/against cap scholarship/२०२०-२१/ 1048 दि.०३.०५.२०२१

प्रति,

प्राचार्य,

सर्व महाविद्यालये (पुणे जिल्हा)

विषय :- भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेसाठी अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागासवर्ग प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांना सामाईक प्रवेश परिक्षाद्वारे (कॅप) प्रवेश घेतल्या असल्याबाबतच्या अटींची सक्ती न करणेबाबत

संदर्भ :- १. मा. आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्र.सकआ/शिक्षण/कॅप राऊंड/सक्ती/२०१५-१६/४६२ दि.०६.०२.२०१६

२. इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाचे शासनपत्र शिष्यवृत्ती-२०१७/प्र.क्र.१३/शिक्षण दि.०१.०६.२०२०

उपरोक्त संदर्भ क्र.१ अन्वये केंद्र पुरस्कृत अनुसूचित जातीच्या मुलामुलींसाठी भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती या योजनेसाठी विद्यार्थ्याने कोणत्याही अभ्यासक्रमास प्रवेश घेताना तो सामाईक प्रवेश परिक्षाद्वारे (कॅप) घेतला असला पाहिजे अशी सक्ती करण्यात येवू नये असे कळविण्यात आले आहे. तसेच संदर्भ क्र. २ चे शासनपत्राद्वारे ज्या विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागासवर्ग या प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न रु.१,००,०००/- (रु. एक लाख रुपये फक्त) पर्यत असेल त्यांना भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती अदा करण्यासाठी सामाईक प्रवेश परीक्षेची (कॅप) सक्ती करण्यात येऊ नये असे कळविले आहे.

त्या अनुषंगाने कळविण्यात येते की, भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती (Scholarship) साठी अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागासवर्ग प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांना सामाईक प्रवेश परिक्षाद्वारे (कॅप) प्रवेश घेतल्या असल्याबाबतच्या अटींची सक्ती करण्यात येवू नये.

सदर बाब केवळ भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती (Post Matric Scholarship) साठी लागू आहे. शासन निर्णय क्र. इबीसी-२०१६/प्र.क्र.२२१/शिक्षण-१ दि. ३१ मार्च २०१६ नुसार शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती योजना (Freeship) साठी व्यवसायिक अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणा-या विद्यार्थ्यांना केंद्रीभुत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेश घेतला असल्याचे CAP Allotment Letter सादर करणे बंधनकारक आहे याची कृपया नोंद घ्यावी.

(संगिता एन.डावखर)
सहायक आयुक्त,
समाज कल्याण, पुणे

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर :-

१. मा. आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ०१

२. मा. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ०१

३. मा. प्रादेशिक उपआयुक्त, समाज कल्याण, पुणे विभाग, पुणे - ०६

F/C

महाराष्ट्र शासन

तंत्रशिक्षण संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य.

३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्र.१९६७, मुंबई ४०० ००१.
दूरध्वनी क्र.०२२-६८५९७४८६ / ४८७

ई-मेल—desk१८@dtemaharashtra.gov.in, वेबसाईट: http://www.dtemaharashtra.gov.in

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

अतितात्काळ :: पोस्ट/ई-मेलद्वारे /संकेतस्थळ
कालमर्यादित

क्र.१८/तंशिसं/एनएसपी/बायोऑथ-पत्र/२०२२-२३/ २०९
दिनांक : ०७/०८ / २०२३

प्रति,
यादीतील सर्व संबंधीत संस्थाचे प्राचार्य / संचालक / अधिष्ठाता,
(यादीतील मान्यताप्राप्त व्यावसायिक पदविका / पदवी / पदव्युत्तर अभ्यासक्रम चालविणाऱ्या संस्था)
महाराष्ट्र राज्य.

विषय: - **केंद्र शासनाच्या एनएसपी पोर्टलद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या गुणवत्ता नि साधन शिष्यवृत्ती योजनेच्या शै. वर्ष-२०२२-२३** च्या अंमलबजावणीकरिंता Head of Institute (HOI) व Institute Nodal Officer (INO) तसेच संस्था अंतर्गत भरण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांचे Biometric Authentication (बायोमॅट्रीक प्रमाणीकरण) करण्याबाबत...**

संदर्भ: १. अल्पसंख्यांक कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची जाहिरात : पब्लिक नोटीस पत्र क्र. SS-१५/०८/२०२२-Scholarship-MoMA दि.०१.०८.२०२३
२. अल्पसंख्यांक कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. SS-१५/०८/२०२२-Scholarship-MoMA दि.०२.०८.२०२३

अल्पसंख्यांक कार्य मंत्रालय, भारत सरकार यांचे उपरोक्त संदर्भीय पत्र व विषयांस अनुसरुन National Scholarship Portal (NSP) पोर्टलवरील नोंदणी झालेल्या **ज्या संस्था अंतर्गत प्री मॅट्रीक/ पोस्ट मॅट्रीक / गुणवत्ता नि साधन शिष्यवृत्ती योजनेसाठी विद्यार्थ्यांचे अर्ज भरण्यात आलेले आहेत अशा संस्थांचे** नोंदणी झालेल्या Head of Institute (HOI) व Institute Nodal Officer (INO) व योजनेच्या लाभासाठी अर्ज भरलेल्या अर्जदार विद्यार्थी यांचे Biometric Authentication (बायोमॅट्रीक प्रमाणीकरण) अनिवार्य केले आहे. सदर अंमलबजावणीसाठी विशेष Biometric Authentication मोहिम राबवून संबंधित स्टॅक होल्डर यांचे Biometric Authentication पूर्ण करुन घेण्यासाठी **प्री मॅट्रीक, पोस्ट मॅट्रीक व गुणवत्ता नि साधन शिष्यवृत्ती योजनांसाठी** संबंधित योजना राबविणाऱ्या स्टेट नोडल ऑफिसर यांना उपरोक्त प्रक्रिया पूर्ण करण्यासाठी सूचित केले आहे. तसेच सदर प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतरच **शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ करिता** निकषांनुसार पात्र ठरणाऱ्या विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती आधार संलग्नित बँक खात्यामध्ये वितरणाची कार्यवाही पूर्ण करण्यात येईल असे सूचित केलेले आहे.

केंद्र शासनाकडून देण्यात आलेले उपरोक्त Biometric Authentication प्रक्रिया पूर्ण करण्याबाबतचे वेळापत्रक **प्रपत्र-१** व त्याबाबतची SOP-**प्रपत्र-२** तसेच केंद्र शासनाच्या एनएसपी पोर्टलवर देण्यात आलेल्या FAQ **प्रपत्र-३** ची प्रत सोबत आपल्या माहितीसाठी जोडली आहे. कृपया त्याचे अवलोकन करावे. तसेच, सदर Biometric Authentication कॉमन सर्व्हिस सेंटर (CSC) च्या प्रतिनिधीद्वारे करण्यात येणार आहे आणि सदर प्रक्रियेच्या वर्कफ्लोनुसार जोपर्यंत पोर्टलवर नोंदणी झालेल्या संस्थेच्या Head of Institute(HOI) चे Biometric Authentication होणार नाही, तोपर्यंत Institute Nodal Officer (INO) चे बायोमॅट्रीक प्रमाणीकरण करता येणार नाही व जोपर्यंत Institute Nodal Officer (INO) चे बायोमॅट्रीक प्रमाणीकरण होणार नाही तोपर्यंत विद्यार्थ्यांचे Biometric Authentication करता येणार नाही.

तरी, केंद्र शासनाच्या एनएसपी [National Scholarship Portal (NSP)संकेतस्थळ: www.scholarships.gov.in)] पोर्टलद्वारे ऑनलाईन पध्दतीने राबविल्या जात असलेल्या तांत्रिक व व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी **गुणवत्ता नि साधन**

शिष्यवृत्ती योजनेच्या महाराष्ट्र राज्यातील अंमलबजावणीसाठी तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई हे नोडल ऑफीसर (SNO)घोषित करण्यात आलेले आहे. तरी, या पत्राद्वारे सुचित करण्यात येते की,

- तांत्रिक व व्यावसायिक अभ्यासक्रम (पदविका , पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम) चालविणाऱ्या ज्या **संस्था अंतर्गत एनएसपी पोर्टलवर** अर्ज भरण्यात आले अशा सर्व सोबत जोडलेल्या यादीतील संस्थांनी संस्थेच्या जिल्हयानुसार खाली दिलेल्या संबंधित जिल्हयाचे तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालयाच्या पत्यांवर एनएसपी पोर्टलवर नोंदणी झालेल्या व मंजूर असलेल्या Head of Institute (HOI) व Institute Nodal Officer (INO) यांनी आपल्या **एनएसपी पोर्टलच्या लॉगीन आयडी** व **आधार कार्डच्या प्रतीसह प्रत्यक्ष उपस्थित राहावे** व कॉमन सर्व्हिस सेंटरद्वारे (CSC) उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या प्रतिनिधीकडून Biometric Authentication ची प्रक्रिया पूर्ण करुन घ्यावी.
- तदनंतर, संस्था अंतर्गत भरण्यात आलेल्या **विद्यार्थ्यांचे** Biometric Authentication जिल्हा प्रमुख ठिकाणी उपलब्ध असलेल्या कॉमन सर्व्हिस सेंटरच्या (CSC) प्रतिनिधीकडून Biometric Authentication ची वेळापत्रकात दिलेल्या अंतिम दिनांकापूर्वी (दि.३० ऑगस्ट,२०२३) प्रक्रिया पूर्ण करुन घ्यावी.
- तसेच, ज्या संस्थामध्ये योजनांतर्गत अर्ज भरण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या जास्त आहे त्यांनी कॉमन सर्व्हिस सेंटरच्या प्रतिनिधीशी संपर्क साधून व त्यानुसार संस्थामध्ये कॅम्प आयोजित करुन **दि.३० ऑगस्ट,२०२३ पूर्वी** विद्यार्थ्यांचे Biometric Authentication **ची** प्रक्रिया Institute Nodal Officer (INO) च्या उपस्थितीत पूर्ण करुन घ्यावी.

विभागीय कार्यालयांतर्गत Biometric Authentication **ची प्रक्रिया राबविण्यासाठीचे वेळापत्रक- तरी यादीतील संस्थांचे** Head of Institute (HOI) व Institute Nodal Officer (INO) यांनी **दिनांक ०९.०८.२०२३** व **१०.०८.२०२३ रोजी** सकाळी १०.०० ते सायं. ०५.०० या वेळेत **उपस्थित राहून** Biometric Authentication **ची प्रक्रिया पूर्ण करुन घ्यावी.**

Bio- Authentication Process Schedule

Sr. No.	Regional Office	Districts	Contact Details
1	Joint Director, Technical Education Regional Office, Mumbai Government Polytechnic Campus, Kherwadi Bandra (East) Mumbai-51	1. Mumbai 2. Mumbai Suburban 3. Thane 4. Raigad 5. Ratnagiri 6. Sindhudurg 7. Palghar	022-69162300
2	Joint Director, Technical Education Regional Office, 412/B, New Maharashtra State Board of Technical Education Building, Near Om Super Market, Shivaji Nagar, Bahirat Patil Chowk, Pune - 411016	1. Pune 2. Kolhapur 3. Satara 4. Sangli 5. Solapur	020-25656234, 25678973
3	Joint Director, Technical Education Regional Office, Govt.Polytechnic Campus, New Cotton Market Road, Sahkarnagar, Amravati - 444603	1. Amravati 2. Akola 3. Buldhana 4. Yawatmal 5. Washim	0721-2573027, 2572577
4	Joint Director, Technical Education Regional Office Station Road, Osmanpura, Near Govt.Polytechnic campus, P. O. Box No. 516, Aurangabad - 431005	1. Aurangabad 2. Beed 3. Jalna 4. Latur 5. Hingoli 6. Nanded 7. Parbhani 8. Osmanabad	0240-2334769
5	Joint Director, Technical Education Regional Office, Govt.Polytechnic Campus, Sadar Bazar, Nagpur – 440001	1. Bhandara 2. Chandrapur 3. Gondia 4. Gadchiroli 5. Nagpur 6. Wardha	0712-2565143, 2557273
6	Joint Director of Technical Education, Government Polytechnic Campus, Post Box No. 219, Samangaon Road, Nashik Road, Nashik - 422101	1. Ahmednagar 2. Jalgaon 3. Dhule 4. Nashik 5. Nandurbar	0253-2461479

महत्त्वाची सूचना —

जर यादीमध्ये असलेल्या संस्थांचे Head of Institute (HOI), Institute Nodal Officer (INO) यापैकी एक किंवा दोघेही **जर संस्था सोडून गेले असतील /सेवानिवृत्त झाले असतील किंवा सध्या संस्थेत कार्यरत नसतील** तर अशा संस्थांनी एनएसपीवर पोर्टलवर पूर्वी नोंद झालेल्या परंतु संस्थेत कार्यरत नसलेल्या HOI / INO यांच्या जागी, सध्या संस्थेत नव्याने कार्यरत Head of Institute (HOI) / Institute Nodal Officer (INO) चे नाव अद्ययावत करण्यासाठी, त्यांचे HOI / INO यांची आधार क्रमांक, आधार कार्डशी संलग्न असलेला मोबाईल क्रमांक, आधार कार्डवर असलेले नाव व आधार कार्डवर असलेली माहिती (Gender, Date of Birth etc.) जशीच्या तशी **Annex-I** मधील तक्त्यामध्ये भरुन यांच्या **आधार कार्डच्या छायांकीत प्रतीसह** संस्थेच्या लेटरहेडवर संस्थेचे HOI / INO किंवा दोन्ही यांचे बदल करण्याबाबतचे कारण स्पष्टपणे नमूद करुन संबंधित जिल्हयाचे तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालयाला सादर करावे व तदनंतर सदरची माहिती एनएसपी पोर्टलवर अद्ययावत झाल्यानंतर संबंधित HOI / INO च्या **Biometric Authentication** ची प्रक्रिया पूर्ण करता येईल.

(डॉ. विनोद म.मोहितकर)
संचालक,
तंत्रशिक्षण संचालनालय, म. रा. मुंबई.

प्रत - यांना माहितीसाठी सविनय सादर.

१. मा. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, ४ था मजला, मंत्रालय विस्तार विभाग, मुंबई
२. मा. अपर मुख्य सचिव, अल्पसंख्यांक विकास विभाग, ७ वा मजला, मंत्रालय, मुंबई.

प्रत - यांना माहितीसाठी व त्यांच्या संकेतस्थळावर जाहिर करण्यासाठी व त्यांच्या अधिनस्त मान्यताप्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रम चालविणाऱ्या यादीतील सर्व संबंधित संस्थांना सूचना देऊन कार्यवाही पूर्ण करुन घेण्याबाबत.

१. सहसंचालक, तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, मुंबई/पुणे/नाशिक/औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर
२. मा. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, सेंट जॉर्ज हॉस्पिटल आवार, सीएसटी रेल्वे स्टेशन जवळ, मुंबई - ४०० ००१.
३. मा. संचालक, आयुष संचालनालय, चौथा माळा, सेंट जॉर्ज हॉस्पिटल आवार, सीएसटी रेल्वे स्टेशन जवळ, मुंबई - ४०० ००१.
४. मा. संचालक, कला संचालनालय, सर जे जे स्कुल ऑफ आर्ट कॅम्पस, डॉ. डी.एन. रोड, फोर्ट, मुंबई-० १.
५. मा. संचालक, शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, मध्यवर्ती इमारत, पुणे-०१.
६. मा. संचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, भांबुर्डा, पुणे - ४११ ०३७.

प्रत - यांना माहितीसाठी व कार्यवाहीसाठी.

1. Head of the Institute, Indian Institution of Technology (IIT), Main Gate Rd, IIT Area, Powai, Mumbai, Maharashtra 400076.
2. Head of the Institute, National Institute of Industrial Engineering, Vihar Lake, P.O. NITIE, Mumbai – 400 078.
3. Head of the Institute, National Institute of Fashion Technology, Plot no. 15, Service Road, Sector 4, Kharghar, Navi Mumbai, Maharashtra 410210.
4. Head of the Institute, Visvesvaraya National Institute of Technology, S Ambazari Rd, Ambazari, Nagpur, Maharashtra 440010.

प्रपत्र - 9

Revised Timelines		
S.No	**Activity**	**Timeline**
(i)	Uploading Aadhaar on portal	1st August to 10th August, 2023
(ii)	Verification of DNO/SNO	1st August to 5th August, 2023
(iii)	Verification of HoI & INO	1st August to 10th August, 2023
(iv)	Verification of Students	5th August to 20th August, 2023
(v)	Verification of applications by HoI/INO	5th August to 23rd August, 2023
(vi)	Verification of applications by DNO	10th August to 25th August, 2023

प्रपत्र- 2

Ministry of Minority Affairs

Nodal Officer and Applicants Bio-Metric Authentication and Application Re-validation Drive

SOP for HoI and INOs Bio-Metric Authentication

Step 1:- Step 1:- Updation of Head of Institute and Institute Nodal Officers' profile on NSP

(a) DNO is responsible for updating the Aadhaar details of HoI/INO before commencing bio-metric authentication for them.

(b) The SNO/DNO can change the HoI/INO through their NSP login with the help of provided option **(Administration→ Change HoI/INO of institute)**

(c) SNO/DNO can change HoI/INO details on NSP by entering their Aadhaar details which will be authenticated (Demo-Auth) by UIDAI

Step 2:- Bio-metric Authentication of DNO/SNO

a) Biometric authentication of the L2 level verifying officers (DNOs/SNOs) will be performed first as authenticated DNOs/SNOs are supposed to carry out verification drive of HoIs and INOs.

b) MoMA can update/change the SNO details from their NSP Login.

c) SNOs can change the DNOs from their NSP logins by exercising the option **(Administration→ Change/verify scheme DNO)**

Step 3:- Bio-metric Authentication of HoIs/INOs

a) HoIs/INOs will report to CSC VLE / Operator with their NSP login ID and copy of Aadhaar Card. In presence of DNO, CSC VLE / Operator will validate information reported by HoIs/INOs through the NSP-Biometric Authentication Utility. After validating login ID and Aadhaar from NSP, through API, CSC will proceed for Biometric authentication of HoIs/INOs.

b) The bio-metric authentication is to be performed in the chronological order as mention below:
- SNO/DNO
- HoI
- INO
- Applicant

c) SNO/DNO to ensure the above mentioned chronology for bio-metric authentication in the field.

Broad level portal changes affecting other onboarded Ministries/Departments

- Entire portal will be stopped for other schemes for AY 2022-23.
- Portal will be opened for nodal officers of four MoMA schemes for AY 2022-23 with limited options
- MoMA SNOs can change/updated DNOs under their purview.
- Like wise DNOs can change HoI/INOS under their purview.

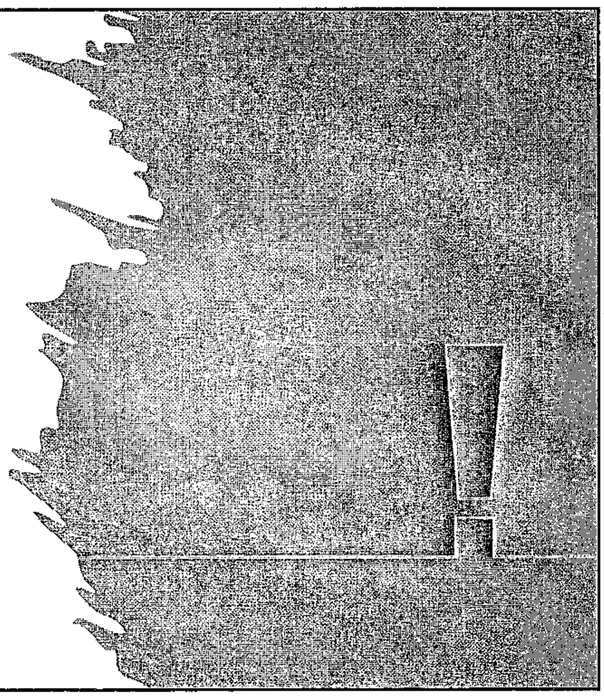

SOP for Student bio-metric Authentication

Step 1:- Submission of Aadhaar by applicant

Finally verified applicant who has not submitted the aadhaar has to submit their Aadhaar on NSP. In case of student below 18 year of age **(on 1st July 2022)** and not having Aadhaar would be required to submit their parent/legal guardian aadhaar.

Step 2:- Bio-metric Authentication of applicant

The finally verified applicants are required to perform their bio-matric authentication through CSC. CSC will be sharing the result with NSP through APIs.

Step 3:- Application re-validation by INO/DNO

a) Finally verified and successfully authenticated (Aadhaar based bio-metric) applications will be made available in the INO logins for re-validation.

b) Re-validation will be opened for INO, only if bio-auth of HoI and INO of that institute is successful.

c) Applicants will not be allowed to change any information in their applications. However, those who have not provided their will be allowed to add their aadhaar.

d) The list of identified applicants along with their status will be provided to Ministry for reference and these applications will be sent back to the INO login for reverification.

e) Ministry to provide the OM for carrying out this exercise on NSP portal.

f) Same OM will be uploaded on portal for information to the student. SMS will also be sent to these students informing that their application is reverted to their INOs for re-validation.

g) In case applications are not re-validated by INO till the last date of application re-validation by INO, the applications will be escalated to SNO's/DNO's login for re-validation.

h) While re-validation by L1 or L2 officers the application will be marked Accepted or Rejected. No other option will be available during re-validation.

Thank You

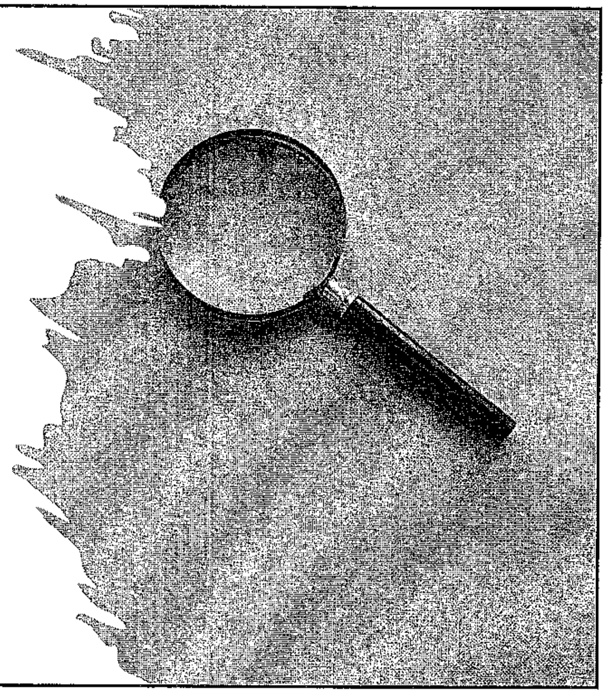

Standard Operating Procedure(SOP) for the Biometric Authentication of SNOs, DNOs, INOs, Hols and Applicants and Re- validation of Finally Verified applications of Ministry of Minority Affairs Scholarships by INOs/ DNOs/SNOs for the year 2022-23.

Step 1: DNOs/SNOs

- The verification process will be initiated with biometric authentication of the L2 level verifying officers i.e. SNOs/DNOs. Subsequent to that, the L2 level officer will support the verification Hols and INOs.

[Action: DNO/SNO&CSC]

- The CSC VLE will perform biometric authentication of DNOs/SNOs. The process of authentication will be same as explained for INOs/Hol in Step 2.

[Action: DNO/SNO&CSC]

- Those DNOs/SNOs who have been successfully verified through biometric authentication will assist biometric authentication of the Hols and INOs.

[Action: DNO/SNO&CSC] Step

Step 2: - Biometric Authentication of INOs / Hols

- A list of Head of Institution (Hol) will be obtained by DNO in advance from District Education Officer for biometric authentication of the Hol. All Hol and INO visit the camp together with their Aadhaar Card, registred mobile number and NSP Login Id.
- CSC VLE will be authorized to login to the NSP- BA utility by DNO in the camp organized for the biometric authentication. Thereafter, the CSC VLE will proceed for biometric authentication ofHols/INOs.

[Action: DNO & CSC]

- CSC VLE will validate information reported by Hols/INOs through the NSP biometric authentication utility.

[Action: CSC]

- If the information provided by the Hols/INOs matches with an entry in NSP database, details of Hols/INOs will be returned to NSP-BA utility which will be shown to Hols/INOs for confirmation and then CSC VLE will take a live photograph of INO/Hol.

[Action: Hols/INOs & CSC]

- CSC VLE will perform biometric authentication for Hols/INOs aftersuccessful

validation.

[Action: CSC]

- On successful biometric authentication data will be stored in the CSC database and NSP portal will be updated with success/failure of biometric authentication along with other transaction details.

[Action: NSP & CSC]

- The re-authentication of HoI through bio-auth will be followed by bio-auth of INOs as the manner prescribed for HoI. In no case, the biometric authentication of INO will be held before bio-auth of HoI.

[Action: CSC]

- A message will be sent to mobile number of HoI/INO for failure/success of authentication.

[Action: CSC]

- In order to manage the exigency, SNOs / DNOs would be provided with the option to change the HoI/INO on NSP. In order to change the HoI or INO, SNO/DNO has to login into NSP from his user ID and update the HoI/INO details as per the Aadhaar. NSP would be performing the Demo-Auth of the HoI/INO. After successful Demo- Auth the profile of HoI/INO will be updated on the portal.

[Action: NSP/DNO/HoI/INO]

Step 3: - Aadhaar Updation of applicants

- Finally verified applicants who have not submitted the Aadhaar earlier and applicant below 18 years of age (as on 01st July 2022) not having Aadhaar will provide their Aadhaar (with consent of their parent) and minor applicants not having Aadhaar will update Aadhaar of their either of parent/legal guardian on NSP Portal as per the protocol provided latest by 10th of August, 2023.

[Action: NSP & Applicants]

Step 4: - Biometric Authentication of applicants

- CSC in consultation with HoI will organize camps in the institutions to perform the biometric authentication of the finally verified applicants.

[Action: CSC, DNO/INO & HoI]

- Finally verified applicants (in case of minor either of the parents / legal guardian) will report to CSC camp at institute along with Aadhaar number (which is seeded with Bank Account), NSP application/user Id and

Generated from eOffice by PRASOON KUMAR JHA, DS(PKJ)-SS, DEPUTY SECRETARY, MoMA on 01/08/2023 10:56 AM

registered mobile for Biometric Authentication.

[Action: INO & Applicants]

- CSC VLE will validate information reported by Applicants through the NSP biometric authentication utility.

[Action: CSC and Applicants]

- After successful re-validation, the details of Applicants will be returned to NSP-BA utility. The same will be shown to Applicants by CSC VLE for confirmation. Thereafter, the CSC VLE will take a live photograph of Applicants.

[Action: CSC and Applicants]

- CSC VLE will perform biometric authentication for Applicants after successful validation.

[Action: CSC and Applicants]

- A message will be sent to mobile number of applicant/parent/legal guardian for failure/success of authentication.

[Action: CSC]

- On successful biometric authentication data will be stored in the CSC database and NSP portal will be updated with success/failure of biometric authentication along with other transaction details.

[Action: CSC and NSP]

- The aforesaid process will be performed by CSC VLE in Institute with itself in supervision of HOI or INO. The DNO may however in consultation HoI club together more than one institute and have camp in a centrally located institute, for the institutes, having less number of students to make it a viable proposition to service provider and for the convenience of users.

[Action: DNO/CSC/HoI/INO]

Step 5: - Applicants Re-validation by INOs/DNOs

- Applications of applicants after successful bio-auth will be forwarded to login of INO in NSP portal for further re-validation.

[Action: NSP]

- The INO will be allowed to re-validation of the applications in his login ofNSP portal only if his and HoI bio-authentication has been completed successfully. In case, no INO is appointed or turn up then the Head of Institute (HoI) shall work as INO or he may recommend another person

Generated from eOffice by PRASOON KUMAR JHA, DS(PKJ)-SS, DEPUTY SECRETARY, MoMA on 01/08/2023 10:56 AM

working in his Institute as INO. In absence of INO, the Head of Institute shall revalidate the applications.

- In case applications of bio matric authenticated applicants are not re-validated by INO/HoI till the last cut-off date of application revalidation by INO/HoI, the applications will be escalated to SNO's/DNO's login for revalidation. In such cases, appropriate Legal/ Departmental action shall be taken against INO/HoI concerned.

[Action: CSC, HoI and INO]

- Applications of the Applicants after re-validation by the INO/HoI will be re-validated by DNO/SNO as per the process laid down on NSP Portal.

[Action:SNO/DNO]

6. General Instructions for stakeholders:

a. Applicants will not be allowed to change any information in their applications. However, those who have not provided their Aadhaar earlier will be allowed to add their Aadhaar along with Aadhaar of parents in case of minor students.

[Action: NSP]

b. The details of revalidated applicants along with their status will be provided to Ministry for reference and these applications will be sent back to the INO login for revalidation.

[Action: NSP]

c. SMS will also be sent to these students informing that their application is reverted to their INOs for revalidation.

[Action: NSP]

d. While revalidation by L1 or L2 officers, the application will be marked Accepted or Rejected. No other option will be available during revalidation.

[Action: INO/DNO/SNO]

*****

Generated from eOffice by PRASOON KUMAR JHA, DS(PKJ)-SS, DEPUTY SECRETARY, MoMA on 01/08/2023 10:56 AM

प्रपत्र-2

Frequently Asked Questions on Biometric Authentication Process of SNOs, DNOs, INOs, HoIs and Applicants for AY 2022-23 MOMA Scholarship Scheme

S.No.	Questions	User				
		State Nodal Officer (SNO)	District Nodal Officer (DNO)	Head of Institute/School (HoI)	Institute Nodal Officer (INO)	Student
1	Who all users must perform Biometric Authentication	**Mandatory**	**Mandatory**	**Mandatory**	**Mandatory**	**Mandatory**
2	To whom should I contact to update my Profile details	Ministry of Minority Affairs (MoMA)	**SNO**	**DNO**	**HoI**	Only Aadhaar Update is allowed on NSP
3	How to change/update profile of HoI, INO, DNO, SNO on NSP	User profile can be changed by only concerned biometric authenticated users 1. For change in SNO profile MoMA should be informed 2. For change in DNO profile, SNO to approve however SNO must complete biometric authentication without completion of bio- auth, profile update is not allowed. 3. DNO shall approve change in HoI and INO profile				
4	Are there any charges to be paid for Biometric Authentication	Biometric Authentication is **FREE**- All charges will be borne by the Ministry				
5	For which academic year, Biometric authentication is taking place	Only for Academic Year **2022-23**				
6	Where will the Biometric Authentication drive take place	District Head Quarter				At respective Institute in CSC Camps
7	What is the sequence of Biometric Authentication for validation	SNO/DNO→HoI→INO (HoI & INO to be validation in presence of DNO)				Applicant to be validated in presence of INO / HoI
8	What all documents/details are required for Biometric Authentication	NSP Login ID & Aadhaar Card		Valid documents as proof of HoI and INO and NSP Login ID & Aadhaar Card		Applicant NSP Login ID & Aadhaar Card
9	Who is authorized to perform Biometric Authentication	Common Service Center (CSC)				

Frequently Asked Questions on Biometric Authentication Process of SNOs, DNOs, INOs, HoIs and Applicants for AY 2022-23 MOMA Scholarship Scheme

S.No.	Questions	User				
		State Nodal Officer (SNO)	District Nodal Officer (DNO)	Head of Institute/School (HoI)	Institute Nodal Officer (INO)	Student
10	Which Login ID should be used for Biometric Authentication	Login ID pertaining to MoMA Scheme				
11	Can I change the User details after Biometric Authentication	No- The details once re-validated and authenticated will be freezed and cannot be changed for the AY 2022-23				
12	If my fingerprint did not match during Biometric Authentication	Try IRIS Biometric authentication additionally check biometric settings on the official website of UIDAI and unlock the Biometric settings				
13	How can I check linking of mobile number with Aadhaar Biometric Status	You can visit UIDAI website and login to your account using your Aadhaar number and OTP to check the linking of your mobile number				
14	Can any other person validate on my behalf using my Aadhaar details	No- The Biometric Authentication should be done by the respective user by physically appearing at the CSC camp.				
15	What will be the impact if my Biometric Authentication fails/not completed			INOs will not be able to revalidate the applications for AY 2022-23		Application will be marked as 'Rejected'
16	What is the last date of uploading Aadhaar details on NSP portal	1st Aug 2023 – 5th Aug 2023		01st Aug 2023- 10th Aug 2023		05th Aug 2023 – 20th Aug 2023
17	What is the last date of Biometric Authentication	01st Aug 2023 – 05th Aug 2023		01st Aug 2023- 10th Aug 2023		05th Aug 2023 – 20th Aug 2023
18	What is the last date of re-validation for students with successful Biometric Authentication		10th Aug 2023 – 25th Aug 2023	05th Aug 2023 - 23rd Aug2023		-
19	Why I am not able to re-validate the application for Ay 2022-23			Re-validation will be opened for INO, only if bio-auth of HoI and INO of that institute is successful.		-

Frequently Asked Questions on Biometric Authentication Process of SNOs, DNOs, INOs, HoIs and Applicants for AY 2022-23 MOMA Scholarship Scheme

<table>
<tr><th rowspan="2">S.No.</th><th rowspan="2">Questions</th><th colspan="5">User</th></tr>
<tr><th>State Nodal Officer (SNO)</th><th>District Nodal Officer (DNO)</th><th>Head of Institute/School (HoI)</th><th>Institute Nodal Officer (INO)</th><th>Student</th></tr>
<tr><td>20</td><td>Can I do my Biometric Authentication in any other District Head Quarter</td><td colspan="4">No, Biometric Authentication should be attended in your respective District Head Quarter in presence of SNO/DNO.</td><td></td></tr>
<tr><td>21</td><td>Can I do my Biometric Authentication in any other Institute</td><td colspan="4"></td><td>No, Biometric Authentication should be attended in respective Institute Camps organized by CSC in presence of HoI / INO</td></tr>
<tr><td>22</td><td>What should I do if I do not have Aadhaar number</td><td colspan="4">Aadhaar number is mandatory</td><td>Applicant should provide their Aadhaar and minor applicant not having Aadhaar must provide Aadhaar of their parent/legal guardian on NSP</td></tr>
</table>

Frequently Asked Questions on Biometric Authentication Process of SNOs, DNOs, INOs, HoIs and Applicants for AY 2022-23 MOMA Scholarship Scheme

S.No.	Questions	User				
		State Nodal Officer (SNO)	District Nodal Officer (DNO)	Head of Institute/School (HoI)	Institute Nodal Officer (INO)	Student
23	Do a Minor student also have to provide Aadhaar number					Minor applicant must provide Aadhaar of either of the parent/legal guardian on NSP along with their consent. **Note:** Parent/legal guardian must ensure that the name on NSP must be same as mentioned in their Aadhaar otherwise Biometric Authentication will fail.
24	What should be done if there is a mismatch in details of NSP and Aadhaar	User must follow the UIDAI guidelines to change/update the name in Aadhaar				
25	What are the timings of Biometric Authentication Drive	Normal Working hours are 9:30 AM to 5 PM however DNO & HoI should decide the timing as per local conditions.				
26	Where will the applicant receive their Scholarship amount					Scholarship amount will be credited to applicant's Aadhaar seeded Bank account and in case of minor, parent/legal guardian Aadhaar seeded Bank account through Aadhaar Payment Bridge System (APBS) No Payment shall be processes without AADHAAR.

Frequently Asked Questions on Biometric Authentication Process of SNOs, DNOs, INOs, HoIs and Applicants for AY 2022-23 MOMA Scholarship Scheme

S.No.	Questions	User				
		State Nodal Officer (SNO)	District Nodal Officer (DNO)	Head of Institute/School (HoI)	Institute Nodal Officer (INO)	Student
27	What should I do if Aadhaar number does not belong to the person performing Biometric Authentication / if Aadhaar number and the reporting person are different	The Biometric Authentication should be done by the respective user by physically appearing at the CSC camp. In case of mismatch, the new SNO/DNO/HoI/INO will appointed as 'Fresh' through MoMA/SNO/DNO/HoI respectively as per the procedure provided on NSP. Once He / She is appointed as user by competent authority then only he / she will be allowed to do Bio-auth.				-
28	What process is to follow if there SNO/DNO or HoI/INO are same	If for a particular scheme, SNO and DNO are same, they will have to perform the Biometric Authentication twice as SNO as well as DNO. (same in case of HoI and INO)				-
29	What is procedure for Biometric Authentication of SNO/DNO	**Procedure of Biometric Authentication of DNOs/SNOs** • Biometric authentication of the L2 level validating officers (DNOs/SNOs) will be performed first. • CSC VLE will perform biometric authentication of DNOs/SNOs. • Biometric authentication process of DNOs/SNOs will be same as explained for biometric authentication process of INOs/HoI in Question 30. • Only biometric authenticated DNOs/SNOs will be able to further revalidate the INOs and HoIs.				

S.No.	Questions	User				
		State Nodal Officer (SNO)	District Nodal Officer (DNO)	Head of Institute/School (HoI)	Institute Nodal Officer (INO)	Student
30	What is the procedure for Biometric Authentication for HoI/INO	**Procedure of Biometric Authentication of INOs / HoIs** • The existing INOs/HoIs will visit the camp along with Aadhaar number and NSP user Id for Biometric Authentication. • CSC VLE will validate information reported by INOs/HoIs through the NSP biometric authentication utility. • If the information provided by the INO/HoI matches with an entry in NSP database, details of INO/HoI will be returned to NSP-BA utility which will be shown to INO/HoI for confirmation and then CSC VLE will take a live photograph of INO/HoI. • CSC VLE will perform biometric authentication for INO/HoI after successful validation. • On successful biometric authentication data will be stored in the CSC database and NSP portal will be updated with success/failure of biometric authentication along with other transaction details. Biometric authentication of HoI will be done first and then biometric authentication of INO of that Institution will be completed. If there is any change in the HoI & INO then procedure to update the same is to be followed and the change shall be approved by DNO				

Frequently Asked Questions on Biometric Authentication Process of SNOs, DNOs, INOs, HoIs and Applicants for AY 2022-23 MOMA Scholarship Scheme

<table>
<tr><th rowspan="2">S.No.</th><th rowspan="2">Questions</th><th colspan="5">User</th></tr>
<tr><th>State Nodal Officer (SNO)</th><th>District Nodal Officer (DNO)</th><th>Head of Institute/School (HoI)</th><th>Institute Nodal Officer (INO)</th><th>Student</th></tr>
<tr><td>31</td><td>What is the procedure for Biometric authentication of applicants</td><td colspan="5">Procedure of Biometric Authentication of applicants
• CSC VLE will conduct camps in the institutions to perform the biometric authentication of the re-validated applicants.
• Applicants will report to CSC VLE along with Aadhaar number and NSP user Id for Biometric Authentication.
• CSC VLE will validate information reported by Applicants through the NSP biometric authentication utility.
• If the information provided by the Applicants matches with an entry in NSP database, details of Applicants will be returned to NSP-BA utility which will be shown to Applicants for confirmation and then CSC VLE will take a live photograph of Applicants.
• CSC VLE will perform biometric authentication for Applicants after successful validation.
• On successful biometric authentication data will be stored in the CSC database and NSP portal will be updated with success/failure of biometric authentication along with other transaction details.</td></tr>
<tr><td>32</td><td>What is the procedure for re-validation of applications by INO/HoI and DNO/SNO</td><td colspan="5">Procedure of Applicants Re-validation of by INOs/DNOs
• Successfully biometric authenticated applications will be made available in the INO logins for re-validation.
• Re- validation will be opened for INO, only if bio-auth of HoI and INO of that institute is successful.
• SMS will also be sent to these students informing that their application is reverted to their INOs for re-validation..
• In case applications are not re-validated by INO till the last cut-off date of application re-validation by INO, the applications will be escalated to SNO's/DNO's login for re-validation.</td></tr>
</table>

		While re-validation by L1 or L2 officers, the application will be marked Accepted or Rejected. No other option will be available during re-validation.

*********END OF DOCUMENT*********

(Annex -I)

Information of Head of Institute (HOI) / Institute Nodal Officer (INO) OR both for updating the details on National Scholarship Portal

Institute Name as per AISHE (All India Survey on Higher Education) Code _ _ _ _ _

Institute District - _ _ _ _ _

DISE / AISHE (All India Survey on Higher Education) Code (ex. C-XXXXX) - _ _ _ _ _

DTE Code (Only for that Inst. which comes under DTE) - _ _ _ _ _

Institute Login Id	Detail of Head of Institute (HOI)						Detail of Institute Nodal Officer (INO)					
	Aadhaar Number	Name as on Aadhaar Card	Date of Birth (DD/MM/YYYY)	Gender	Mobile No.linked with Aadhaar Card	Reaon of Updating /Changing of old registered HOI	Aadhaar Number	Name as on Aadhaar Card	Date of Birth (DD/MM/YYYY)	Gender	Mobile No.linked with Aadhaar Card	Reaon of Updating /Changing of old registered INO

Date-

Signature of Head of the Institute with Stamp

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत केंद्र शासनाने सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः भासशी-२०२१/प्र.क्र.१५६/शिक्षण-१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ७ जुलै, २०२३

वाचा :-

१) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. इबीसी-२०११/प्र.क्र.४/शिक्षण-१, दि.२.८.२०११
२) शासन शुध्दीपत्रक, सा.न्या.व वि.स.वि.,क्र.इबीसी-२०११/प्र.क्र.४/शिक्षण-१, दि.१८.९.२०१८
३) सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, भारत सरकार यांचेमार्फत माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना.
४) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. भासशी -२०२२/प्र.क्र.७४/शिक्षण-१, दि.१७.३.२०२२

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील मुला-मुलींनी उच्च शिक्षण घेणे, त्यांच्या गुणवत्तेत वाढ करणे आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा आदर्श घेऊन उच्चविद्याविभुषित होणे, हा उद्देश ठेऊन अनुसूचीत जाती (नवबौध्दासह) विद्यार्थ्याकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना सन १९५९-६० पासून राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेअंतर्गत अनुसूचीत जाती (नवबौध्दासह) प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता दिला जातो व संबंधीत शैक्षणीक संस्थेस शिक्षण फी व परीक्षा फी अदा केली जाते. या योजनेअंतर्गत दिनांक १८.०९.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये पालकांची उत्पन्न मर्यादा २.०० लाखावरून २.५० लाख करण्यात आलेली आहे.

२. केंद्र शासनाने माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमीत केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील तरतूदीनुसार शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून सुधारीत निधी वितरण कार्यपध्दती राज्यभरात अवलंबवयाची आहे. त्याचबरोबर केंद्र शासनाच्या दिनांक ०१.११.२०२१ च्या पत्रान्वये सूचित केल्याप्रमाणे सुधारीत वितरण कार्यपध्दतीचा राज्यात अवलंब न केल्यास सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत राज्य शासनास अनुज्ञेय असलेले केंद्रीय अनुदानाची (केंद्र हिस्सा ६०%) अदायगी करता येणार नाही. तसेच त्या त्या आर्थिक वर्षात प्राप्त होणारे केंद्रीय अनुदान अखर्चित राहिल्यास पुढील आर्थिक वर्षात खर्च करणेसाठी पुनर्विनियोजन करता येणार नाही असे देखील सूचित करण्यांत आलेले आहे. सदर बाब विचारात घेता केंद्र शासनाच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या माहे मार्च, २०२१ मध्ये निर्गमित केलेल्या सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ साठीच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील निधी वितरणाशी संबंधीत मुद्दा क्र.१०.१, ११.१ व ११.२ पुरता मर्यादीत शासन निर्णय दिनांक १७.३.२०२२ रोजी विभागामार्फत निर्गमीत करण्यात आलेला असून त्यान्वये भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत केंद्र-राज्य हिश्श्याचे सूत्र स्विकारण्यात आले आहे व

त्याचबरोबर केंद्र शासनाच्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमधील शिष्यवृत्तीच्या वितरण प्रणालीस देखील मान्यता देवून ती स्विकारण्यात आलेली आहे.

३. सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता माहे मार्च, २०२१ पासून सुधारीत मार्गदर्शक सूचना जारी केलेल्या आहेत सदर मार्गदर्शक सूचना राज्यात लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमुद केल्याप्रमाणे सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या कालावधीकरीता माहे मार्च, २०२१ पासून जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना, सोबत जोडलेल्या परिशिष्टात नमुद ठळक मुद्यांसह राज्यात लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदरहू योजनेसाठी येणारा खर्च मागणी क्र. एन-३ (०४) शिष्यवृत्ती आणि विद्यावेतने, (०४) (१६) भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती, (केंद्रपुरस्कृत १०० टक्के), (कार्यक्रम), ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने, (**लेखाशीर्ष- २२२५ ०४९५**) मागणी क्र.एन-३(०४) शिष्यवृत्त्या आणि विद्यावेतने, (०४) (०१) भारत सरकारच्या मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्त्या (कार्यक्रम) ३४, शिष्यवृत्त्या/विद्यावेतने लेखाशीर्ष (**२२२५ ०३५२)** या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यांत येऊन त्याखाली केलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

३. सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेताक २०२३०७०७१७१७१६६७२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

SOMNATH NAMDEO BAGUL

Digitally signed by SOMNATH NAMDEO BAGUL
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=GENERAL ADMINISTRATION DEPARTMENT, 2.5.4.20=b01714c1480a47cec5943a1c3c73ea95af0534418cf92d1ac844331c4116879d, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=4807C89831881EDE55B0D82CB9991539D1BD33C6F8A64931D9194D5E2CBDCF56, cn=SOMNATH NAMDEO BAGUL
Date: 2023.07.07 17:26:22 +05'30'

(सो.ना.बागुल)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव
२. अपर मुख्य सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
४. मा.मंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

७. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
८. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
९. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
१०.उपसचिव (अर्थसंकल्प)/(विघयो), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
११.उपसचिव (शिक्षण-१), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२.सर्व सहायक आयुक्त / प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, पुणे
१३.निवडनस्ती (का.शिक्षण-१)

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणा-या भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या वर्षांकरीता केंद्र शासनाने जारी केलेल्या सुधारीत मार्गदर्शक सूचना लागू करण्याबाबत

(शासन निर्णय क्रमांक : भासशी-२०२१/प्र.क्र.१५७/शिक्षण-१, दिनांक : ७ जुलै,२०२३ सोबतचे)

परिशिष्ट

१. राज्य शासनाच्या महाडीबीटी पोर्टल अंतर्गत सदर योजना राबविण्यांत येत असून याबाबत राज्य शासनाच्या दि. ८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन निर्णयानुसार महाविद्यालयांसंबंधीत मान्यता, नोंदणी (NAAC/ NBA accreditation), अभ्यासक्रमाची मान्यता, महाविद्यालयांची मान्यताप्राप्त विद्यार्थी क्षमता, अभ्यासक्रमाची मान्यता प्राप्त शुल्क रचना इत्यादी सर्व बाबींची पडताळणी व खातरजमा करुन संबंधित शैक्षणिक विभाग (उदा. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, कृषी विद्यापीठे, राज्य शिक्षण शुल्क समिती इ.) व तत्सम सक्षम प्राधिकृत यंत्रणेने महाडीबीटी प्रणालीमध्ये समावेश करावयाची जबाबदारी निश्चित करण्यांत आली आहे. सामाजिक न्याय विभागांतर्गत केवळ समाजकार्य महाविद्यालयांबाबतच उपरोक्तबाबींची पडताळणी व खातरजमा करुन प्रणाली मध्ये समावेश करावयाची जबाबदारी विभागाची राहील.

२. विद्यार्थ्यांच्या प्रत्यक्ष हजेरीबाबतची अट शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून अवलंबविण्यात येत आहे.

३. सर्व महाविद्यालयांनी त्यांचा प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाचा वार्षीक लेखापरिक्षण अहवाल राज्य शासनास सादर करणे आवश्यक आहे. अन्यथा त्यांना देय असणा-या सर्व बाबी लेखापरिक्षण अहवाल सादर करेपर्यंत स्थगीत ठेवण्यात येतील.

४. सदर योजना ही सुधारीत नियमावलीतील अ.क्र. ४.२ मध्ये नमुद सर्व संवर्गातील शैक्षणीक संस्थांना अ.क्र. ५.९ मध्ये नमुद तसेच नियमावलीतील इतर अटी शर्थीची पुर्तता करीत असलेल्या संस्थांना लागु करण्यात येत आहे.

५. **विविध शैक्षणीक उपक्रमाव्दारे देण्यात येणा-या शिक्षण पध्दतीमध्ये वयोमर्यादेची अट ठेवण्यात आलेली नाही. सदर बाब विचारात घेता एक अभ्यासक्रम – एक शिष्यवृत्ती असे धोरण स्विकारण्यात येत आहे**.

६. सद्यस्थितीत स्वतंत्र ऑनलाईन अभ्यासक्रम राबविणेबाबत शासनाच्या कोणत्याही विभागाचे धोरण निश्चित झालेले नाही. सबब ऑनलाईन शिक्षण राबविणेबाबत संबंधीत शैक्षणिक विभागांचे धोरण निश्चित झाल्यानंतरच ऑनलाईन अभ्यासक्रमांचा समावेश करण्यांत येईल. परंतू सदर योजनेचा लाभ केवळ राज्य शासनाची मान्यता प्राप्त विद्यापीठे / केंद्रीय विद्यापीठांतर्गत दुरस्थ व सलग शिक्षण घेत असलेल्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय राहील.

७. योजनेच्या लाभाचे वितरण प्राधान्याने आधारसंलग्नीकृत बँक खाते असलेल्या लाभार्थ्यांनाच देण्यांत यावे.

८. ज्या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न २.५० लाख व त्यापेक्षा कमी आहे अशा सर्व विद्यार्थ्यांना सदर योजना अनुज्ञेय राहिल. मात्र याकरीता राज्य शासनाने खालील प्रमाणे

प्राधान्यक्रम निश्चित करुन लाभार्थ्यांची निवड करणे आवश्यक आहे.

अ) सामाजिक आर्थीक सर्वेक्षण, २०११ (SECC-२०११) मधील वंचित घटकांसाठी निर्धारीत केलेल्या एकूण ७ निकषांपैकी किमान ३ वा त्यापैकी अधीक निकषांची पुर्तता करणा-या अनुसूचित जाती प्रवर्गातील कुटुबातील विद्यार्थी.

आ) अनुसूचित जाती कुटुंबातील एक किंवा दोन्ही पालक निरक्षर असलेल्या कुटुंबातील विद्यार्थी.

इ) राज्य शासनाच्या मान्यताप्राप्त शाळा, नगरपरिषद, महानगरपालिका, स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्या मान्यताप्राप्त शाळांमधून इ.१० वी उत्तीर्ण अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी.

तसेच या प्रकारचे निवडीचे प्राधान्यक्रम अवलंबण्याकरीता जिल्हास्तरावरील सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण कार्यालयांतर्गत यंत्रणा चालू शैक्षणिक वर्षापासून नव्याने कार्यरत करण्याबाबत आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी याबाबत पुढील कार्यवाही करावी.

९. विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेताना वा शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करताना येणा-या अडचणी विचारात घेता व याबाबतची कार्यवाही विहीत वेळेत पुर्ण होण्याच्या दृष्टीकोनातून जिल्हास्तरावर जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी कार्यालय व सहायक आयुक्त कार्यालय तसेच प्रादेशिक उपायुक्त कार्यालय आणी आयुक्तालय स्तरावर विद्यार्थ्यांना विविध शिष्यवृत्ती योजनांची माहीती देणे व त्यासंबधात उद्भवणा-या अडचणींचे निराकरण करण्यासाठी संबंधित कार्यालयातील उपलब्ध कर्मचा-ग़ांमधूनच एका कर्मचा-याची समुपदेशक म्हणून संबंधीत कार्यालय प्रमुखांनी नियुक्ती करावी.

१०. सदर योजनेअंतर्गत विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या निर्वाह भत्त्याचे सुधारीत दर पुढीलप्रमाणे आहेत :-

गट	वार्षिक निर्वाह भत्ता (रुपये) (वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी)	वार्षिक निर्वाह भत्ता (रुपये) (वसतीगृहात न राहणारे विद्यार्थी)
गट-१	१३,५००	७,०००
गट-२	९,५००	६,५००
गट-३	६,०००	३,०००
गट-४	४,०००	२,५००

१) दिव्यांग लाभार्थ्यांकरीता उपरोक्त निर्वाहभत्त्यामध्ये १० टक्के अधिक दर अनुज्ञेय राहील.

२) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. या अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थ्यांना केवळ वसतिगृहात न राहणा-या विद्यार्थ्यांचेच दर लागू राहतील.

३) दूरस्थ / ऑनलाईन शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांना कोणतेही निर्वाह भत्ते लागू होणार नाहीत.

उपरोक्त दर हे शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्यांत यावेत.

११. योजनेंतर्गत विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या निर्वाह भत्त्याचे दर हे केंद्र शासनामार्फत वेळोवेळी जाहीर / निर्धारीत केलेल्या दरानुसार अद्ययावत करण्यात येतील.

१२. अनुसूचित जाती प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांने ज्या दिवशी अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतलेला आहे त्याच दिवशी किंवा शासन जाहीर करेल त्यादिवसापर्यंत सदर योजनेकरीता ऑनलाईन अर्ज करणे आवश्यक आहे. सदर प्रक्रीयेमध्ये संबधीत महाविद्यालयाने प्रवेशीत विद्यार्थ्यांचे अर्ज त्यांनी ज्या दिवशी प्रवेश घेतलेला आहे त्याच दिवशी ऑनलाईनरित्या भरून घेणे व त्यासंबंधीत इतर कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. अन्यथा याबाबत भविष्यात काही अडचण निर्माण झाल्यास संबंधीत महाविद्यालयास जबाबदार धरण्यात येईल.

१३.	सदर सुधारीत मार्गदर्शक सूचना या सन २०२०-२१ पासून सन २०२५-२६ पर्यंत लागू राहतील. याकरिता सन २०२०-२१ या वर्षाचे केंद्रीय अनुदान निश्चित करण्याकरीता मागील तीन वर्षे (२०१७-१८ ते २०१९-२०) या कालावधीची सरासरी वार्षीक मागणी निश्चित करुन सन २०२०-२१ व त्यापुढील वर्षांकरीता निश्चित केलेल्या मागणीच्या ५ टक्के अतिरिक्त निधी प्रत्येक वर्षी केंद्र शासनाच्या प्रोजेक्ट ॲप्रेझल कमिटी (PAC) यांचेकडून वार्षीक नियोजनाला मान्यता प्राप्त झाल्यावर त्या त्या वर्षात ६०: ४० या प्रमाणात निश्चित करण्यांत येईल.

१४.	सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत मंजूर झालेली शिष्यवृत्तीचे वितरणाबाबत शासन निर्णय दिनांक १७ मार्च,२०२२ अन्वये स्विकारण्यात आलेले पुढील सूत्र अंतीम करण्यात येत आहे. केवळ केंद्र हिश्शाची संपूर्ण रक्कम (६० टक्के) म्हणजेच महाविद्यालयाला देय असलेले सर्व प्रकारचे नापरतावा शुल्क, (शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क, इतर शुल्क इत्यादी.) तसेच विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय निर्वाह भत्ता व इतर अनुज्ञेय शुल्क / भत्ते इत्यादी रक्कम थेट विद्यार्थ्याच्याच आधार संलग्नीकृत बँक खात्यामध्ये जमा होणार असून सदरहू केंद्र हिस्सा विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये जमा झाल्यानंतर विद्यार्थ्यास अनुज्ञेय असलेला निर्वाह भत्ता वजा जाता उर्वरीत महाविद्यालयास देय असलेली रक्कम विद्यार्थ्याने पुढील सात दिवसांच्या आत महाविद्यालयास जमा करणे अनिवार्य करण्यात येत आहे. पंरतू सदरहू शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत मंजूर झालेली राज्य हिश्श्याच्या रकमेबाबत राज्य शासनाची प्रचलीत कार्यपध्दती कायम ठेवण्यात येत आहे. योजनेंतर्गत वितरीत होणारा लाभ हा केवळ डायरेक्ट बेनिफीट ट्रान्सफर (डीबीटी) व्दारेच देण्यात येणार असून त्याची अन्य कोणत्याही पध्दतीने अदायगी करण्यात येणार नाही.

१५.	सदर योजनेकरीता ऑनलाईन प्रणालीवर केवळ नोंदणी करण्याकरीता, शैक्षणिक वर्षामध्ये कोणत्याही मुदत कालावधीचे बंधन नाही. लाभार्थ्याला चालू शैक्षणिक वर्ष संपेपर्यंत प्रणालीवर प्राथमिक नोंदणी करता येण्यास सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

१६.	सदर योजनेचा लाभ हा डायरेक्ट बेनिफीट ट्रान्सफर (डीबीटी) व्दारेच देण्यात येणार असल्याने लाभार्थ्याच्या अर्जाचे नुतनीकरण करण्याकरीता आधार क्रमांक असणे व ते त्यांच्या खात्यास जोडलेले असणे आवश्यक आहे. व सदरची जबाबदारी संपुर्णत: विद्यार्थ्याची असून त्यांनी त्यांचे बॅक खाते, दुरध्वनी क्रमांक आधारकार्डाशी संलग्न करणे आवश्यक आहे.

१७.	प्रतीवर्षीच्या शिष्यवृत्तीच्या अर्जाचे नुतनीकरण करण्याकरीता विद्यार्थ्याचा मागील वर्षाचा समाधानकारक प्रगती अहवाल व मागील वर्षाची किमान ७५ टक्के उपस्थिती असणे आवश्यक आहे.

१८.	राज्य शासनामार्फत प्रतिवर्षी माहे एप्रिल पासून सदर योजनेचा व्यापक प्रचार व प्रसिध्दी जास्तीत जास्त खपाच्या दैनिक वृत्तपत्रातून व राज्य शासनाच्या विविध वेबसाईट / पोर्टलवरुन राज्यभरात करण्यात येईल. तसेच सदर योजनेची महाविद्यालयस्तरावरील व्यापक प्रचार व प्रसिध्दीची जबाबदारी संबंधीत महाविद्यालयांवर निर्धारीत करण्यात येत असून त्यासाठी त्यासाठी त्यांनी वेळोवेळी कार्यशाळा / शिबिरे आयोजीत करावीत.

१९.	सदर योजनेच्या परिणामकारक अंमलबजावणीच्या दृष्टीने व तिचा लाभ राज्यातील शेवटच्या विद्यार्थ्यास मिळवून देण्याच्या दृष्टीने चालू वर्षापासून सदर योजनेच्या कार्यसफलतेचे मुल्यमापन करण्याकरीता आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य यांनी राज्यातील सामाजिक परिक्षण कक्षाच्या मदतीने राज्यस्तरावर / प्रादेशिक स्तरावर स्वतंत्र यंत्रणा कार्यान्वीत करावी. यामध्ये जिल्हयातील किमान १० टक्के महाविद्यालये अथवा विद्यार्थी यांचा समावेश असावा. सदर यंत्रणेने त्यांचा मासीक अहवाल शासनास सादर करावा.

२०. सदर योजनेचा लाभ घेणा-या कोणत्याही विद्यार्थ्यांची कोणतीही कागदपत्रे अथवा माहिती असत्य आढळल्यास तो लाभार्थी या योजनेच्या लाभापासून कायमस्वरुपी अपात्र ठरविण्यांत येईल. त्याचबरोबर विद्यार्थ्याने ज्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला आहे तो अभ्यासक्रम त्याने पूर्ण करणे आवश्यक आहे. जर त्याने शासनाच्या परवानगी शिवाय अभ्यासक्रम अर्धवट सोडला किंवा त्या अभ्यासक्रमाचा प्रवेश रद्द केला अथवा महाविद्यालय बदलले आणि सदरहू बाब महाविद्यालयाने शासनाच्या निदर्शनास आणून दिली तर अशा परिस्थितीत लाभार्थ्याने त्या अभ्यासक्रमास घेतलेली शिष्यवृत्ती तात्काळ खंडीत करुन त्याची वसुली शासनातर्फे करण्यांत येईल. अशा परिस्थितीत लाभार्थ्याने त्या अभ्यासक्रमास घेतलेली शिष्यवृत्ती तात्काळ शासनास परत करावयाची आहे.

२१. सदरहू सुधारीत मार्गदर्शक सूचनांमध्ये काही बदल करावयाचा असल्यास त्याबाबत केंद्र शासनाचा निर्णय अंतीम राहील.

सत्यमेव जयते
Goverment Of India

GUIDELINES

POST MATRIC SCHOLARSHIPS
TO THE STUDENTS BELONGING TO
SCHEDULED CASTES
FOR STUDIES IN INDIA
(2020-2021 to 2025-26)

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF SOCIAL JUSTICE &
EMPOWERMENT
Department of Social Justice & Empowerment

(March, 2021)

STUDIES IN INDIA (PMS-SC)
(With effect from 2020-2021)

1. Objective

1.1 The objective of the scheme is to appreciably increase the Gross Enrolment Ratio of SC students in higher education with a focus on those from the poorest households, by providing financial assistance at post-matriculation or post-secondary stage to enable them to complete their education.

2. Scope

2.1 These scholarships are available for studies in India only and the awardees are selected by the State Government/Union Territory to which the applicant actually belongs (i.e. the State/UT in which permanently settled or domiciled, as per the terms of domicile decided by the State).

2.2 This is applicable to all the students who are currently beneficiaries of the scheme as well as fresh admissions.

3. Definitions

a) "***Group 1: Degree and Post Graduate level professional courses***" shall mean: all Professional courses in Medicine, Engineering, Technology, Planning, Architecture, Design, Fashion Technology, Agriculture, Veterinary & Allied Sciences, Management, Business Finance /Administration, Computer Science/ Applications (ii) Post Graduate Diploma courses in various branches of Management & Medicine(iii) C.A./I.C.W.A./C.S./I.C.F.A. etc. (iv) M.Phil., Ph.D. and Post-Doctoral Programmes (D.Lit., D.Sc. etc.) of Group I, Group II and Group III courses.(v) L.L.B, Integrated L.L.B, L.L.M

b) "***Group 2: Other Professional Courses leading to Degree, Diploma, Certificate***" shall mean all Professional Courses leading to Degree, M Ed. / M. Pharma., Diploma, Certificate in areas like Pharmacy (B Pharma.), Nursing(B Nursing), BFS, other para-medical branches like rehabilitation, diagnostics etc., Mass Communication, Hotel Management & Catering, Travel/Tourism/Hospitality Management, Interior Decoration, Nutrition& Dietetics, Commercial Art, Financial Services (e.g. Banking, Insurance, Taxation etc.) for which entrance qualification is minimum Sr. Secondary (10+2) and

Vocational stream, ITI courses and Polytechnic where entrance qualification is Class XII or above.

c) "***Group 3: Graduate and Post Graduate course***" shall mean: courses not covered under Group 1& Group 2 e.g. B.A / B.Sc. / B.Com etc. M.A/ M. Sc./ M.Com etc.

d) "***Group 4: All post-matriculation (Post Class X level) non-degree courses***" shall mean: All post-matriculation level non-degree courses for which entrance qualification is High School (Class X), e.g. Senior secondary certificate (class XI and XII); both general and vocational stream, ITI courses, 3 year diploma courses in Polytechnics, etc.

Note: The list of courses in various groups is indicative and States/UTs may add courses as per laid down standard in the State/UT.

e) "***Compulsory non-refundable fees***" shall mean**:** fee payable for enrolment/registration, tuition, games, Union, Library, Magazine, Medical Examination and such other fees compulsorily payable by the scholar to the institution or University/ Board, but does not include Refundable deposits like caution money, security deposit will, however, be excluded.

f)***"Demand"*** for a year indicates the total fund requirement for release of scholarship to all eligible students under the scheme as per the entitlements for that **particular year.**

g) **"Freeship Card"** shall mean: A card issued by the State Govt./UT Administration that entitles a student eligible for scholarship under this Scheme, to take admission in an institution, without pre-payment of tuition fee and hostel fee.

4. Eligibility of Educational Institutions

4.1 Only such educational Institutions which maintain the laid down academic standards shall be covered under the scheme. The following conditions regarding the courses offered, performance of the institution, Aadhaar based attendance system are also required to be adhered to by the Institutions/Universities/Colleges in order to be eligible under the scheme:

i. Only Institutions/Colleges with the 'AISHE Code'/UDISE' Code' shall be eligible for the scholarship scheme. Based on the AISHE/UDISE-Code of the institution, all details of the institution such as - registration, affiliation and accreditation, courses being offered and number of seats approved for each course - will be pulled from the AISHE/UDISE server on to the scholarship portal automatically.

ii. All participating higher education institutions shall get NAAC/NBA accreditation before 2024, for continuation in the scheme from 2025-26 onwards.

iii. The scholarship benefits shall be linked with Aadhaar based attendance system. Therefore, the college/institution will maintain Aadhaar based attendance on a daily basis and will submit attendance details on the portal.

iv. The institutions will submit half-yearly self-audited reports to the State Governments in a prescribed format which shall be separately issued.

v. The institutions should be willing to honour the FREESHIP CARD issued by the State/District Authority through the scholarship portal and admit the student without insisting on pre-payment of the college/tuition fee or hostel fee. This would be paid by the student on release of the scholarship amount by the Government as per the provisions of this scheme. In this regard, the State Governments will coordinate with the institutions located in their respective States.

4.2 Scholarships will be given for the study of all recognized post-matriculation or post-secondary courses (Intermediate/Senior Secondary, Diploma, long-term Vocational Training Certificate, Graduate, Post Graduate courses etc.) pursued in recognized Institutions/ Universities/ Colleges falling in any of the following 9 categories:

i. Institutions of National Importance;

ii. Central University/ State University/ Autonomous colleges recognized by UGC and Universities /Colleges recognized under section 2(f) of UGC Act;

iii. Deemed Universities;

iv. All Private Universities recognized by State/Centre;

v. Private Professional Institutions affiliated to a recognized Central/State University and covered by a Fee Fixation Committee as mandated by Supreme Court;

vi. Recognized schools/colleges for Classes XI and class XII;

vii. Diploma granting Institutions as recognized by State/UT Governments;

viii. Vocational Training Institutes affiliated to National Council of Vocational Training (NCVT);

ix. Institutions affiliated/ approved by the appropriate bodies like NMC/AICTE etc. or any regulatory body established by State/UT/Centre.

Provided that where a particular number of seats for a particular course have been recognized / authorized by the concerned regulatory authority, the scholarships shall be restricted to those numbers and courses.

5. Conditions of Eligibility of Students

5.1 The scholarships are open to Nationals of India only.

5.2 Only those candidates who belong to Scheduled Castes so specified in relation to the State/Union Territory to which the applicant actually belongs /domiciled as determined by the State/UT and who have passed the Matriculation or Higher Secondary or any higher examination of a recognized University or Board of Secondary Education will be eligible.

5.3 Scholarships will be paid to the students whose parents'/guardians' income from all sources does not exceed Rs. 2,50,000/- (Rupees Two lakh Fifty thousand only) during the last Financial Year. Income certificate is required to be taken once only i.e. at the time of admission only to courses which are continuing for more than one year. The income certificate shall be issued by the Authority as decided by the State Government.

5.4 The ceiling on age limit for admission as regular student in different classes should be decided by concerned Institutions.

5.5 Candidates who, after passing one stage of education are studying in the same stage of education in a different subject e.g. Intermediate Science after Intermediate Arts or B.Com after B.A. or M.A in one subject after M.A in other subjects will not be eligible.

5.6 Students, who pursue their studies through correspondence/online courses, are also eligible. The term correspondence includes distant and continuous education for courses in Central/ State Universities only. Non-refundable fees shall be paid and no academic allowance will be paid.

5.7 All the children of any parent/guardian will be entitled to receive benefits of the scheme.

5.8 A scholarship holder under this scheme will not hold any other scholarship/stipend. If awarded any other scholarship/stipend, the student can exercise his/her option for either of the two scholarships/stipends, whichever is more beneficial to him/her, and should inform the awarding authority through the Head of the Institution about the option made. No scholarship will be paid to the students under this scheme from the date he/she accepts another scholarship/stipend. The student can however, accept free lodging or a grant or ad-hoc monetary help from the State Government or any other source for the purchase of

books, equipment or for meeting the expenses on board and lodging in addition to the scholarship amount paid under this scheme.

5.9 All seats filled through arbitrary and non-transparent processes (including management quota, NRI quota, spot admissions etc.) without following the merit criteria as decided by the State Government are not eligible for these scholarships. The fees claimed against management quota seats, spot admission seat in any Institution /University will not be reimbursed. In case of any contradiction on the classification of seats or non-clarity on the classification of seats in the State/UT, the following criteria may be followed:

i) If there is no arbitrariness/ discretion in the admission process and the fee for the course is fixed by the Fee Fixation/Fee Rationalization committee set up by the competent authority, the said seats may not be considered as the Management Quota Seats. However, the State Governments may satisfy themselves of the following before release of scholarships:

i. That the applicants claiming the scholarship have been admitted through a transparent process which involved calling of applications through advertisements, preparation of ranks, selection of candidates on merit list, and publication of selection list and others as deemed fit by the State Government;

ii. That the fees for courses are duly approved by the Fee Fixation/Fee Rationalization Committee set up by the competent authority.

5.10 Students shall be encouraged to have Aadhaar linked Bank accounts to facilitate payments through the Aadhaar Payment Bridge.

6. Role of the State Governments

6.1 Although many SC students have availed benefits under this scheme and have occupied high positions in the society, still the Gross Enrolment Ratio (GER) of SCs in higher education (23.0%) lags behind the national average (27.0%). It is the endeavour of the Government to raise the GER of SCs in higher education from 23.0 % to the national average in the next five years. Similarly, the GER in Senior Secondary education of SCs has to increase from the current 56% to the national average in the next five years. Towards this end, special focus of the implementing agencies is required to achieve the goal.

6.2 All the SC students with annual income of up to Rs 2.50 lakh per annum would be eligible under the scheme. However, the State Government will additionally make special efforts to identify the poorest households from various sources and enroll the eligible students under the scheme in a mission mode. Further, these students would be monitored on regular basis so that they continue with their studies. Such students shall include (i) students from SC households with three or more deprivations as per SECC-2011 (ii) students from SC households where one or both the parents are illiterate and (iii) the students who have passed 10th standard from a State Government/ Municipality/Local Body school. In this regard, States/UTs will launch special campaigns to identify and cover such students.

6.3 States/UTs may adopt methodology suitable to the local conditions for identification of such students e.g. SC majority districts/blocks/villages may be taken first for identification of poorest students or students leaving class 10thor 12th class may be tracked in association with the education department or data emanating from other Central/State schemes indicating the dropouts rates or other sources as deemed fit. Every State Government shall undertake a campaign every year in March/April to identify such students and mentor them to enrol and avail scholarships. Such students will be helped for identification of courses also as per their skills.

6.4 Awareness drive shall be undertaken by the State Governments/UTs about the scheme through the Gram Panchayats Notice Boards, school committees, and discussions in the parent-teacher association meetings and other public awareness measures, in order to extend its coverage and also minimize any misuse by unscrupulous elements.

6.5 The States are required to take up identification of the students for fresh enrolment by taking up systematic drive covering all the higher secondary schools and encouraging the pupils who have dropped out after Class 12th to come back to higher education.

6.6 It is essential that the fresh enrolments to the extent possible are made in the courses which are having employment potential. For this purpose, the State may do an exercise in consultation with the Higher Education Department of the State Government, and the State Skill Mission for identifying courses which would improve the employment potential of the students. It is strongly advised that fresh enrolment may be made in these courses. Such skill courses should be long term courses with periodicity of at least 1 year and conducted by the institutions as per Para 4 of the scheme guidelines.

6.7. State Government will ensure that the beneficiary, at the time of admission, applies for the scholarship also. In this regard, the State Government may open facilitation centers

or nominate a nodal officer in the educational institutions so that the entry into the student database for renewals and fresh admissions can be done in a stipulated timeframe.

6.8 The State Governments shall put in place a scholarship portal that has all features as prescribed in para 13 of these guidelines and share the data on a real-time basis with the Central portal.

6.9 The State/Central Government shall have robust monitoring systems, including field inspections, social audits, data analytics etc. so that timely payments are made to eligible beneficiaries.

6.10 States/UTs shall ensure that Fee Rationalization/Fixation Committees are set up for all courses.

7. Components of the Scholarship

7.1 The scholarship includes the following components for the complete duration of the course:-

i. Compulsory non-refundable fees including tuition fee, as fixed by the Fee Fixation/Rationalization Committee of the State Government

ii. Academic allowance

Category of courses	Yearly (in Rs)	
	Hostellers	Day Scholars
Group 1: Degree and Post Graduate level professional courses	13500	7000
Group 2: Other Professional Courses leading to Degree, Diploma, Certificate	9500	6500
Group 3: Graduate and Post Graduate courses not covered under Group I & Group II	6000	3000
Group 4: All post-matriculation (Post Class X level) non-degree courses	4000	2500

Note 1. Ten percent extra allowances shall be provided for Divyang students.

Note 2. Students pursuing C.A. /I.C.W.A. /C.S. /I.C.F.A. shall be treated as day scholars for the purpose of academic allowance. Students studying through correspondence/online courses shall not be eligible for academic allowance.

Note 3. The academic allowance as above shall be applicable from the year 2021-22. For the year 2020-21 the allowances as applicable under the earlier guidelines shall apply.

7.3 The Academic Allowance will be linked with the Consumer Price Index Number for Industrial workers. The Annual increment will be applicable w.e.f. April of each year and will be based on Index for the period January-December of the preceding year. The first revision would be applicable w.e.f. April, 2022 and in this regard Department will issue separate orders on Annual basis.

7.4 The State Governments may, if they so decide, top up the academic allowance from their own resources.

8. Freeship Card and process for issue

8.1 All eligible students shall be entitled to take admission in the institutions without pre-payment of tuition fees and hostel fees as per the Scheme Guidelines. To enable this, a FREESHIP CARD will be issued by the State Government to the eligible students, as per procedure detailed below. This Freeship card shall make the student eligible to study in the institution without pre-payment of the fees, and on the condition that as and when amount is released to the student's account, the institution would be intimated to collect the same from the student.

8.2 The student shall, well before the expected date of admission, register for issuance of a Freeship Card on the respective scholarship portal giving the details like the Aadhaar number, the name of the course in which he/she wants to take admission (e.g. MBBS, B.Sc., Class XI etc.) and an undertaking that the institution's charges would be paid within 7 working days from the date of receipt of the scholarship amount in his/her account. For the purpose of registration of Freeship Card, the portals shall remain open throughout the year.

8.3 The verification of the income, caste and merit details should be automatically done from the databases which are linked online for instant verification. The process should be entirely paperless. Until the above system is brought into effect, the documents may be scanned and uploaded which include: passport size photograph, copy of each of the certificates for diploma, degree etc. in respect of all examinations passed, Caste certificate duly signed by the authorized officer, valid Income certificate issued by the competent authority as prescribed by the State Govt. etc.

8.4 After the registration on the Portal, if the student is found eligible, all States/UTs will complete the verification process within 30 days from the receipt of the registration request from the students and issue the Freeship Card through the IT portal, mentioning the course

for which application is made so that the eligible students are not denied admissions due to delay in depositing tuition fees. It should be possible for the student to download the Free Ship Card from the portal itself. Once complete digitization of all the required certificates is done, such Freeship Card shall be automatically generated immediately on registration, if the student is found eligible.

8.5 The Freeship Card shall contain the details given in Annexure-1, and shall be digitally signed. For the purpose of admission, the Freeship card will remain valid for period of one year from the date of issue.

8.6 If a student wants to change his/her course before taking admission in an institution, he can do so by logging on IT portal and a fresh Freeship Card shall be issued automatically for all eligible students.

8.7 In case of renewal students, there shall be no need for fresh registration for the Freeship card and a card once issued to him/her shall be valid for the entire duration of the course.

9. Application for Scholarship and Verification

9.1 **Application-on-the-day-of-admission**: The institutions shall ensure that all students admitted to their institution and having Freeship Cards issued as detailed in para 8 of these Guidelines, apply on the IT portal for the scholarship **on the same day as the date of admission into the institution.**

9.2 On the day of admission itself, the institution shall verify on the scholarship portal that the student has taken admission in the institution with the same course as mentioned on the Free ship card and is now a bonafide student of the institution.

9.3. In case of renewal students, the student shall be auto-renewed based on the attendance and confirmation from the institution of the student having been promoted to the next class and having joined back the same course as hosteller/day scholar, as the case may be.

10. Funding Pattern of the Scheme

10.1 There will be a 60: 40 sharing ratio between the Centre and States (90:10 in case of North Eastern States) of the average demand for the scheme for three year period 2017-18 to 2019-20 (to be considered as the base period), with a 5% overall annual increase each

year in the Central assistance for all States put together in absolute terms w.r.t. base period. The above shall be applicable from 2020-21 onwards and the scheme will be continued upto the financial year 2025-26.

10.2 Thus, for the purpose of determining the demand for the year 2020-21, the average demand of 2017-18 to 2019-20, or the actual demand for 2020-21, whichever is lesser, will be considered for each State/UT. For subsequent years i.e. 2021-22 & onwards, the Central assistance for all States put together will be limited by a 5% annual increase over the average demand for the scheme for the base period of 2017-18 to 2019-20, which shall be ensured by the Project Appraisal Committee (PAC) while appraising the States' Annual Action Plans. The Ministry will have the flexibility of adjusting the allocation of funds between the States subject to the total allocation approved, without disrupting the 60:40 sharing ratio between the Centre and the States.

10.3 If the total fund requirement is over and above the annual 5% limit, the central share will be limited to that and the additional requirement of funds, if any, shall be met by the State Governments from their own resources.

10.3. All the State Governments and Union Territory Administrations implementing the scheme will maintain the data of all the beneficiaries on their online portal and will distinctly mention the amount of scholarship under various components as mentioned in the Scheme.

11. Payment Mechanism

11.1 The entire scholarship amount - both from the State and Central Government - including the tuition fees, academic allowance and any other admissible allowance will be paid directly into the account of the students **ONLY through DBT** preferably through an Aadhaar Based Payment System (Aadhaar Payment Bridge) from 2021-22. The States shall preferably release the payments through PFMS System so that the accounts of the students are not required to be validated again.

11.2 Starting from 2021-22, the Central share in the scheme would also be released on DBT mode directly into the bank accounts of the students, after ensuring that the concerned State Government has released their share.

11.3 All the States/UTs/Centre would adhere to the following timelines for processing of the applications and release of scholarship amounts:

- The scholarship portals would remain open throughout the year so that all eligible students can register for the Freeship Card and apply for the scholarships.
- Disbursal of scholarships for all applications (fresh/renewals) shall be made in one instalment as per the following schedule:

Dates of receiving of applications	Date by which State share (40%; 10% in case of NE States) should be released	Date by which Central share (60%; 90% in case of NE States) should be released
From 1st April to 31st July	15th August	30th August
From 1st August to 30th November	30th December	26th January
From 1st December to 31st January*	28th February	15th March
From 1st February to 31st March*	With 75 days of application	Within 90 days of application

*Portal shall remain open only for submission of applications for scholarships for courses where admission is after November.

11.4 There shall be no delays in payment of the scholarships. For this purpose the State shall ensure that their installments are disbursed to the students by the timelines defined in previous para so that the Central share can also be released in time.

11.5 The Ministry of Social Justice vide notification number 428 dated Feb,16,2017 has notified Aadhaar as identity document under Section 7 of Aadhaar Act 2016 for all Scholarship Schemes w.e.f. 16th February 2017.

11.6 The authentication through Aadhaar would be compulsory at the time of renewals, if not provided earlier at the time of admission.

12. Duration and Renewal of Awards

12.1 The award once made will be payable up to the completion of the course subject to satisfactory academic performance and attendance of 75% in every academic year. The attendance will be verified through Aadhaar based attendance System.

12.2 If a scholar is unable to appear in the annual examination owing to illness, the award may be renewed subject to production of medical certificate from prescribed authority and acceptance of the same by institution /college.

12.3 If, according to the Regulations of a University/Institution, a student is promoted to the next higher class even though he/she may not have actually passed in lower class and is

required to take examination of the junior class again after sometime, he/she will be entitled to scholarship for the class to which he/she is promoted if the student is otherwise eligible for scholarship. Further, in case a student fails in any class and then again joins the same class as a regular student, he/she will be eligible for scholarship for one additional year or the actual period, .whichever is lower.

13. IT Framework

13.1. The scheme shall be run on an online platform with robust cyber security measures that would assure transparency, accountability, efficiency, and timely delivery of the assistance without any delays. The National Scholarship Portal (NSP) would be suitably modified for this purpose.

13.2. If any State is already a running online portal that fulfils all the laid down parameters, they can continue with it, but share the data on real-time basis to the National Scholarship Portal or any other portal as specified by the Department of Social Justice & Empowerment in due course through instructions for enabling constant monitoring. Therefore, all States/UTs implementing the scheme will migrate to online processing of disbursal of scholarships, where not already done. The scholarship portal should mandatorily have the following features:

a) The IT portal shall be integrated with the AISHE/UDISE portal for pulling the data about the institution in which the student has taken admission.
b) At the time of registration for Freeship Card, every student should provide an Aadhaar ID/Aadhaar EID and other alternative form of ID as per this Ministry's notification no. 428 dated 16.02.2017 which will enable elimination of duplication and false claims. The Aadhaar authentication is mandatory in case of renewals, if not provided at the time of admission. The Aadhaar number entered by the students should go through demo-auth on real-time basis before allowing entry into the registration portal.
c) The States shall undertake fool-proof verification of the eligibility, caste status, Aadhaar identification and bank account details on the online portal.
d) There shall be no upload of any documents or any certificates into the system. All data should be auto-verified by linking databases through digilocker or any such

mechanism, such as (i) school boards' results, including the CBSE/ICSE along with the certificates maintained by them; (ii) database of income certificates, domicile and caste certificates issued by State/District Administration and (iii) databases maintained by the Universities and Colleges, using Aadhaar number as the link.

e) All verification process of the students should be done using the above authenticated databases automatically using the digital process with little or no manual intervention. There should be no system of verification by the institutions or even the district level officers. Till such time such a system is put in place, the manual verification shall be completed within 30 days from the date of application, with a provision for 'presumed approval' if the same is not completed within 30 days.

f) A suitable system will be put in place for taking Aadhaar based attendance system which is non-intrusive and automatic. Till such a system is finalized by the Central Govt., the institution shall upload the attendance of the scholarship holder every month in the Attendance module that would be developed in the IT system.

g) There shall be no system of calling for the bank account details of the students and authenticating it. All payments should preferably go through Aadhaar Based Payment System (APB – Aadhaar Payment Bridge) after checking the Aadhaar number with the NPCI mapper.

h) The renewals should be automatic based on promotion to the next class and having the required attendance, subject to confirmation of the student having joined back the same course as hosteller/day scholar, as the case may be. There should not be any requirement for the student to apply for renewals.

i) A performance module to monitor the progress of student as well as performance of the institution should be suitably designed and incorporated.

j) Apart from this, the States shall maintain a complete database of the beneficiaries under various other scholarship schemes to ensure de-duplication of the beneficiaries.

k) The portal shall incorporate an online grievance redressal mechanism linking all the authorities responsible for implementation on the scholarship portal.

l) There shall be a provision indicating the students of the poorest households, as per the parameters provided under the Scheme, selected for scholarship.

m) The portal will make arrangements so that the students, once declared blacklisted, may not be able to apply for scholarship again.

14. Annual Action Plan

14.1 Every participating State/UT, on or before 28th February of the preceding year, will prepare a State level Annual Plan for the PMS-SC scheme. In case the State has any other initiative on similar lines to PMS-SC, this may be mentioned separately in the Action Plan. The Action Plan should give clearly the targets, eligibility, proposed coverage separately for poorest households, processes for identification, identification of courses having employment potential, systems for monitoring etc.

14.2 The Department will constitute an Project Appraisal Committee to appraise and approve the Annual Action Plans. These plans would be appraised at the Centre and the outlay for each State would be finalized before 15th April, of every year as per the annual increase indicated under the funding pattern. The constitution of the committee will be informed through separate instructions.

15. Performance of the States/UTs

15.1 The performance of the States/UTs would be measured annually on certain parameters like (i) payments as per the given time schedule (ii) coverage from the poorest households (iii) academic outcomes of the scholarship-holders (iv) Implementation of Aadhaar based attendance (v) Digitization of various certificates required for determining eligibility etc.

15.2. The States/UTs would be ranked on the above parameters and top performing States will be awarded. The details in this regard will be prepared after consultations, and will be shared through instructions in due course.

16. Announcement of the Scheme by States/UTs

16.1 All the State Governments/UT Administrations will announce starting from April, the details of the Scheme and invite applications by issuing an advertisement in the leading newspapers of the State and through their respective websites/ Scholarship portals and other modes of media. The applicant should submit the completed application to the prescribed authority on the portal specified for this purpose before the last date prescribed for receipt of applications.

17. Process of Registration and Application for the student

17.1 The student shall, well before the expected date of admission, register on the online on scholarship portal for issue of a Freeship Card as detailed in Para 8.2 of these Guidelines.

17.2 On admission to the institution to a course mentioned in the Freeship Card, the student shall apply, on the day of the admission itself, for scholarship, giving details of the Freeship card and the course and institution admitted to.

17.3 Students continuing their courses for which they have already been sanctioned scholarship in the previous year, i.e. renewal students, shall, be automatically renewed for scholarship as detailed in para 8.7.

18. Evaluation/Social Audit and follow up action

18.1. There shall be thorough evaluation of the outcomes of the scheme in regular intervals to ascertain the effectiveness of scheme implementation and for tracking the progress of the students. This may include conduct of social audits once a year, annual third-party evaluation, and half-yearly self-audited reports from each institution.

18.2. The social audits are to be conducted by the Social Audit Units of the State Governments formed by the Ministry of Rural Development, Govt. of India duly meeting the cost from the administrative cost of the scheme.

18.3. The State Government shall also set up a robust monitoring mechanism for monitoring the academic progress of the students enrolled to the scheme.

18.4. The students who are found to be lagging behind should be provided remedial coaching so that their academic outcome shall not be less than the average academic outcomes. The State Action Plan should contain clear provisions for this.

18.5. In order to ensure proper accountability, physical verifications at various levels viz. Block/District/State levels shall be done by the States/UTs covering at least 10% of the institutions/students, chosen randomly through an algorithm. All private institutions offering courses at the level of graduation or above shall, however, be mandatorily inspected annually.

19. Administrative Charges

19.1. The administrative cost for administration, monitoring and evaluation shall be limited to 1% of the annual outlay.

19.2. Each State/UT shall project the requirement of funds for undertaking the monitoring of the implementation, in its Annual Action Plan. In case, funds are required for Book,

these may be indicated under the Administrative charges. This would be considered by the PAC, ensuring that the total outflow on this count does not exceed 1% of the annual outlay.

19.3. The PAC shall give first priority in approving administrative charges for development of IT infrastructure, setting up of Technical Support Group cum Project Monitoring Unit at the Central/State level and social audits.

20. Mechanism for redressal of grievances

20.1. There shall be an online grievance redressal mechanism linking all the authorities responsible for implementation on the scholarship portal.

20.2. The student shall be able to lodge a grievance either through the portal or by a mobile app.

20.3. Every institution shall have a Grievance Redressal Officer (GRO) who is responsible for entertaining the grievances and resolving them by following up with the appropriate authority.

20.4. The non-resolution of the grievance at the institution level in a given time frame shall automatically be escalated to the district and later to the State level for resolution.

21. Other Conditions for the Award

21.1. If a student is found to have obtained a scholarship by false statements, his/ her scholarship will be cancelled forthwith and the amount of the scholarship paid will be recovered, at the discretion of the concerned State Government. The student concerned will be blacklisted and debarred for scholarship in any scheme forever.

21.2. A scholarship awarded may be cancelled if the scholar changes the subject of the course of study for which the scholarship was originally awarded or changes the institution of study, without prior approval of the State Government. The Head of the Institution shall report such cases to the State which will stop payment of the scholarship money. The amount already paid may also be recovered at the discretion of the State Government.

21.3. A scholar is liable to refund the scholarship amount at the discretion of the State Government, if during the course of the year, the studies for which the scholarship has been awarded, is discontinued by him/her.

21.4. The provisions of this scheme can be changed at any time at the discretion of the Government of India.

****

Annexure-I

The following important parameters should be contained in the FREE SHIP CARD

Name of the Student

Student's ID on the portal

Fathers' Name-

Aadhaar Card Number-

Caste

Date of Birth

Annual Family income

Domicile State-

Address of the Student

Course (in which admission is sought)-

Duration of Course-

Class (presently studying)-

Class (Last class previously studied)-

Major provisions of the scheme

Student's undertaking to reimburse the amount to institution within 7 days after receipt of scholarship

अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गंत <u>पालकांच्या उत्पन्न मर्यादेत वाढ करण्याबाबत .</u>

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : इबीसी-२०११/प्र.क्र.४ /शिक्षण-१
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: १८ सप्टेंबर, २०१८

<u>वाचा:</u> १. शासन निर्णय सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय विभाग, क्र. इबीसी-२०११/प्र.क्र.४ /मावक-२, दिनांक २ऑगस्ट,२०११
२. केंद्रशासनाचे पत्र क्र.११०१७/०१/२००८/SCD-V(III) दिनांक २९.४.२०१३ व क्र.११०१७/४/२०१५/ SCD-V(III) दिनांक ३.५.२०१८

<u>प्रस्तावना:</u>

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना भारत सरकारकडून दिल्या जाणाऱ्या मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेची नियमावली संदर्भीय दिनांक २ऑगस्ट,२०११ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात लागू करण्यात आलेली आहे. त्यामधील अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या पालकांच्या उत्पन्न मर्यादेत केंद्रशासनाने रु.२.०० लाख वरुन रु.२.५० लाख अशी वाढ केलेली आहे. सदर उत्पन्न मर्यादेतील वाढ सन २०१८-१९ पासून राज्यात लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय</u>:

सन २०१८-१९ पासून अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत पालकांच्या उत्पन्नाची मर्यादा रुपये २.०० लाख वरुन रुपये २.५० लाखापर्यंत वाढ करण्यास शासन मंजूरी देत आहे.

२. पुढील आदेश होईपर्यंत, अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गंत उर्वरीत अटी शर्ती संदर्भीय दिनांक २ऑगस्ट,२०११ शासन निर्णयासोबतच्या केंद्रशासनाच्या नियमावली प्रमाणे राहतील.

३. हे आदेश दिनांक ७ सप्टेंबर,२०१८ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीतील निर्णयास अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहेत.

४. प्रस्तुतचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०१८०९१८१४३४३२८३२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Chandrakant haridas Wade

Digitally signed by Chandrakant haridas Wade
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Social Justic and S. A., postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=fda96a8ca4dd3ecbdbbe4b156e5eaa93f60f3e037cbbbbdefe9e2961f45f0960, cn=Chandrakant haridas Wade
Date: 2018.09.18 14:39:08 +05'30'

(चंद्रकांत ह.वडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२) मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३) मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री (सा.न्या.व वि.स.वि.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
५) मा.विधान परिषद/विधानसभा सदस्य, विधानभवन, मुंबई
६) मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७) अमुस, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,मंत्रालय, मुंबई
८) प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९) प्रधान सचिव, अल्पसंख्याक विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०) सचिव, विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२) सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३) सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४) सर्व प्रशासकीय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
१६) आयुक्त,समाजकल्याण,महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१७) संचालक, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१८) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१९) सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण,
२०) सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद
२१) महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेय/लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र ½,मुंबई/नागपूर.
२२) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
२३) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
२४) सर्व सहायक आयुक्त,समाजकल्याण.
२५) निवडनस्ती.